

Poismuutto Helsingistä koronapandemian aikana

Tutkimus muuttosyistä ja asumisvalinnoista

Sirkku Järvelä & Jukka Hirvonen

Tutkimuksia
2024:1

Helsinki

Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia,
kaupunkitietopalvelut

Poismuutto Helsingistä koronapandemian aikana

Tutkimus muuttosyistä ja asumisvalinnoista

Sirkku Järvelä & Jukka Hirvonen

Tutkimuksia
2024:1

Helsinki

Tiedustelut

Sirkku Järvelä, p. +358 40 484 1603
etunimi.sukunimi(at)hel.fi

Jukka Hirvonen, p. +358 40 334 4782
jukka.s.hirvonen(at)hel.fi

Julkaisija

Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia,
kaupunkitietopalvelut

Osoite

PL 550, 00099 Helsingin kaupunki
(Työpajankatu 8)

Internet

www.hel.fi/kaupunkitieto

Tilaukset, jakelu

p. 09 310 43297
kaupunkitieto@hel.fi

Käännökset

Pamela Kaskinen (englanti), Anna Väisänen (ruotsi)

Kuviot

Jukka Hirvonen, Sirkku Järvelä, Lotta Haglund

Taitto

Lotta Haglund

Verkkojulkaisu

ISSN 2954-1786
ISBN 978-952-386-424-5

Sisällys

Esipuhe	4
Förord	5
Preface	6
Johdanto	7
1. Katsaus muuttoliikkeen tutkimukseen	9
1.1 Muuttosyyt ja asumisvalintoja ohjaavat monet tekijät	10
1.2 Koronapandemia vaikutti muuttoliikkeeseen.....	12
1.3 Etätyö tuli jäädäkseen	13
2. Tilastotietoja muuttoliikkeestä koronapandemian aikana	15
3. Tutkimuksen toteutus ja aineiston esittely	19
4. Tulokset	21
4.1 Muutot suuntautuivat pientaloihin ja omistusasumiseen	21
4.2 Muuttosyyt vaihtelevat kotitaloustyyppin ja muuttokohteen mukaan	25
4.3 Helsingissä asutun ajan yhteys muuttopäätökseen.....	28
4.4 Asumisen kalleus on keskeisin poismuuttosyy Helsingistä.....	34
4.5 Etätyö, työmatkan pituus ja muuttokohde.....	37
4.6 Asumistyytyväisyys lisääntyi muuton jälkeen.....	39
4.7 Muuttajien asuinympäristöä koskevat arvostukset	43
4.8 Muuttajien naapurustoa koskevat asenteet ja arvostukset	47
Yhteenveto	50
Sammanfattning	54
Summary	58
Lähteet	62
Liite: saatekirje ja kyselylomake	65

Esipuhe

Sopiva asunto ja turvallinen ja viihtyisä asuinympäristö ovat tärkeitä tekijöitä perheiden arjessa. Helsingin kaupungin tavoitteena on tarjota monipuolisia asumisvaihtoehtoja sekä rakentaa ja kehittää asuinalueiden viihtyisyyttä. Tavoitteena on, että asukkailla olisi kaupungissa hyvä asua ja elää taustasta ja elämänvaiheesta riippumatta. Helsinki onkin ollut houkutteleva ja väestönkasvultaan kasvava kaupunki jo useiden vuosien ajan. Koronapandemian aikana, vuosina 2020–2022, väestönkasvu kuitenkin hetkeksi pysähtyi muuttoliikkeessä tapahtuneiden muutosten seurauksena. Erityisesti kotimainen muuttoliike jäi noina vuosina Helsingin kannalta tappiolliseksi lisääntyneen lähtömuuton takia. Ulkomailta tuleva muutto pysyi korkealla tasolla myös koronapandemian aikana.

Tässä tutkimuksessa selvitetään Helsingistä koronapandemian aikana pois muuttaneiden henkilöiden muuttosyytä sekä asumisviihtyisyyttä entisellä ja nykyisellä asuinpaikalla. Tutkimus kokoaa yhteen Helsingistä poismuuttaneille suunnatun kyselytutkimuksen tulokset, joista osa on jo julkaistu erillisinä artikkeleina vuoden 2023 aikana. Tutkimukseen vastasi 1 110 Helsingistä muualle Etelä-Suomeen muuttanutta henkilöä.

Helsingistä poismuuttajat ovat tyypillisesti työikäisiä ja korkeasti koulutettuja. Suurin yksittäinen ikäryhmä ovat perheellistymisiässä olevat 30–39-vuotiaat. Lapsiperheitä muuttaa enemmän pois kaupungista kuin kaupunkiin, eli monet muuttavat Helsingistä siinä elämänvaiheessa, kun kotitalouden koko on kasvanut tai kasvamassa ja asuntoon kaivataan lisää tilaa. Tutkimuksen tulosten perusteella poismuuttajat etsivätkin asumiseensa väljyyttä niin asuinympäristön kuin asunnon koon suhteen. Keskeisin syy Helsingistä poismuutolle oli kuitenkin asuinalueiden ja asuntojen kalleus.

Tutkimustulokset nostivat esiin kiinnostavaa tietoa myös etätöiden yleistymisen merkityksestä muuttopäätöksissä. Tulosten valossa näyttää siltä, että mahdollisuus etätöihin on ollut tärkeä tekijä erityisesti monelle pääkaupunkiseudun ulkopuolelle muuttaneista. Helsingissä työssäkäyvien mutta muualla asuvien määrä onkin viime vuosina kasvanut. Etätöskentely ei ole mahdollista läheskään kaikissa työtehtävissä, mutta osalle muuttajista paikkariippumaton työ voi tarjota lisää joustavuutta asuinpaikan valintaan.

Helsingin muuttoliike, sen vaihtelut, muuttajien profiloituminen sekä asuinalueiden vetävät ja työntävät tekijät ovat tärkeitä tutkimusteemoja, joita on syytä selvittää myös tulevaisuudessa säännöllisesti. Vaikka koronapandemian vaikutukset Helsingin kaupungin väestönkasvuun jäivät lyhytkestoisiksi, tämän tutkimuksen tulokset Helsingistä pois muuttaneiden kokemuksista nostavat esiin näkökulmia, joihin voi olla hyödyllistä kiinnittää huomiota muuttoliikkeen dynamiikan ymmärtämiseksi sekä kaupungin asuntopolitiikkaa, asuinalueita ja palveluja kehitettäessä.

Lämpimät kiitokset kaikille tutkimuksen tekoon osallistuneille asiantuntijoille sekä erityisen suuri kiitos kaikille kyselyyn vastanneille henkilöille.

Helsingissä maaliskuussa 2024

Katja Vilkama
Tutkimuspäällikkö
Helsingin kaupunki

Förord

En lämplig bostad och en trygg och trivsamt boendemiljö är viktiga faktorer i familjers vardag. Helsingfors stads mål är att erbjuda mångsidiga boendeanternativ samt att bygga och utveckla trivselt i bostadsområdena. Målet är att invånarna ska ha det bra att bo och leva i staden oberoende av deras bakgrund och livsskede. Helsingfors har varit en attraktiv stad med en växande befolkning redan i flera år. Under coronapandemin 2020–2022 stannade befolkningstillväxten dock upp ett tag till följd av förändringar i flyttningsrörelsen. Särskilt flyttningsrörelsen inom Finland var negativ under denna period för Helsingfors på grund av den ökade utflyttningen. Invandringen stannade på en hög nivå även under coronapandemin.

Denna undersökning utreder flyttorsakerna hos dem som flyttade från Helsingfors under coronapandemin och boendetrivselt i den gamla och den nya bostadsorten. Undersökningen sammanställer resultaten från enkäten som var riktad till utflyttare från Helsingfors. En del av resultaten har publicerats i separata artiklar under 2023. Enkäten besvarades av 1 110 personer som flyttat från Helsingfors till andra delar av Södra Finland.

De som flyttar bort från Helsingfors är typiskt i arbetsför ålder och högt utbildade. Den största enskilda åldersgruppen är personer mellan 30 och 39 år som är i en ålder för att bilda familj. Barnfamiljer flyttar oftare bort från staden än till staden, dvs. fler barnfamiljer flyttar bort från Helsingfors i det skedet av livet när hushållets storlek har ökat eller kommer att öka och man behöver mer utrymme i bostaden. Resultaten visar att de som flyttar bort söker rymlighet i sitt boende både i fråga om boendemiljön och bostadens storlek. En viktig orsak till utflyttning var ändå Helsingfors dyra bostadsområden och bostäder.

En intressant aspekt som framkom av resultaten var att distansarbete, som blev vanligare, hade en betydande inverkan på människors flyttningsbeslut. Resultaten tyder på att möjligheten till distansarbete har varit en viktig faktor särskilt för många som flyttat utanför huvudstadsregionen. Andelen personer som jobbar i Helsingfors men som bor på annat håll har ökat under det senaste åren. Distansarbete är inte möjligt i alla arbetsuppgifter men för en del av utflyttarna kan platsberoende arbete erbjuda mer flexibilitet i valet av bostadsort.

Helsingfors flyttningsrörelse och variationerna i den samt profileringen av flyttarna och bostadsområdenas push- och pullfaktorer är viktiga forskningssteman som det finns anledning att utreda regelbundet i framtiden. Även om coronapandemins inverkan på Helsingfors stads befolkningstillväxt var kortvarig visar resultaten av denna undersökning på infallsvinklar som kan vara till nytta att fästa uppmärksamhet vid för att förstå flyttningsrörelsers dynamik och i samband med utvecklingen av stadens bostadspolitik, bostadsområden och tjänster.

Ett varmt tack till alla experter som deltog i undersökningen och alla som svarade på enkäten.

Helsingfors, mars 2024

Katja Vilkama
Forskningschef
Helsingfors stad

Preface

Suitable housing and a safe and comfortable living environment are important factors in the day-to-day life of families. It is the City of Helsinki's goal to offer a wide variety of housing options for people to choose from, in addition to building and developing pleasant residential areas. Our objective is to provide every city inhabitant with a good place to live, regardless of their background or phase of life. Helsinki's population growth indicates that it has been perceived as an attractive city place to live for several years already. However, during the COVID-19 pandemic years of 2020–2022, population growth stalled for a period as a result of variations in migration. Domestic migration in particular caused a migration loss for Helsinki in those years, due to increased numbers of people moving out of the city. Migration from outside of Finland's borders on the other hand remained high during the pandemic.

This study investigates not only the reasons people moved out of Helsinki during the pandemic, but also their satisfaction with their previous and current housing arrangements. The study brings together the results of a survey aimed at people who had moved out of Helsinki, which had earlier been published in 2023 separately. The survey was answered by 1,110 people who had moved from Helsinki to another location in Southern Finland.

The people who had moved out of Helsinki were typically of working age and highly educated. The largest individual age group were 30–39-year-olds, the age when people are typically starting a family. As a rule, more families with children move out of the city than move into the city. In other words, many people move out of Helsinki during the phase of life when their household is growing or has grown and they are in need of more living space. The survey results indicate that people moving out of the city are seeking more spacious surroundings both in terms of the size of their housing unit and their living environment. The main reason for moving out of Helsinki, however, was the high cost of housing and residential areas in Helsinki.

Results of the surveys also revealed interesting information about the significance of the rise of remote work on people's decisions to move. According to the results, the possibility of working remotely has been a key factor in decisions to move outside the Helsinki metropolitan area in particular. The number of people who work in Helsinki but live elsewhere has indeed grown in recent years. Not all jobs offer the possibility to work remotely, but for some of the movers, the option of work that is not tied to a certain location can offer more flexibility when deciding on their municipality of residence.

Helsinki's migration, its variations, mover profiles and the residential areas' push-and-pull factors are all important research themes that should be studied periodically in the future as well. Although the effects of the pandemic on Helsinki's population growth were short-term, the results of this study of people who moved out of the city highlighted points of view that can be beneficial to consider in efforts to understand the dynamics of migration and the development of the city's housing policies, residential areas and services.

I would like to extend my warmest thanks to the many experts who participated in this research and a special shout-out to those who responded to the survey.

Helsinki, March 2024

Katja Vilkama
Research Director
City of Helsinki

Johdanto

Helsingin väestö on kasvanut 2000-luvulla nopeasti etenkin muuttoliikkeen seurauksena. Helsingin saaman muuttovoiton määrä on kuitenkin vaihdellut esimerkiksi taloudessa, asuntomarkkinoissa ja maahanmuuttoon liittyvissä tekijöissä tapahtuneiden muutosten myötä. Viimeisimpänä koronapandemia vaikutti merkittävästi muuttoliikkeen kehitykseen, kun kotimaan muuttoliike jäi Helsingin kannalta tappiolliseksi vuosina 2020–2022. Notkahdus jäi kuitenkin lyhytkestoiseksi, sillä ulkomailta tuleva muuttoliike on lisääntynyt voimakkaasti. Ennakkotietojen perusteella Helsingin väestö kasvoi ennätysellisen paljon vuonna 2023, yli 10 000 henkeä. Kasvun taustalla on ensisijaisesti ulkomailta tuleva muuttovoitto, mutta myös kotimaan muuttoliike kääntyi voitolliseksi vuonna 2023. (ks. Sinkko 2024.)

Vaikka Helsinki kasvaa jälleen voimakkaasti, koronapandemian aikainen muuttoliikkeen kehitys herätti kysymyksiä pandemian vaikutuksista alue- ja kaupunkikehitykseen pidemmällä tähtäimellä. Keskeinen pandemian myötä tapahtunut muutos on ollut etätöiden yleistyminen ja vakiintuminen osaksi työkuultuuria. Vuonna 2022 kotona ainakin silloin tällöin työskenteleviä oli 40 prosenttia Suomen työllisistä (Tilastokeskus 2023). Vaikka etätö ei ole mahdollista läheskään kaikissa työtehtävissä, osa työntekijöistä on etätöiden yleistymisen seurauksena voinut saada lisää joustoa asuinpaikkansa valintaan. Kiinnostavaa on myös, että Helsingistä poismuuttoa harkitsevien osuus oli lisääntynyt keväällä 2022 kymmenellä prosenttiyksiköllä verrattuna syksyyn 2020 (Helsinki-barometrit¹). Poismuuttoaikeisten määrä on pysynyt samalla noin 25 prosentin tasolla syksyyn 2023 saakka. Noin joka neljäs helsinkiläinen harkitsee siis kaupungista muualle muuttamista. Vaikka kaikki muuttoja harkitsevista tuskin toteuttavat muuttoaikeitaan, asiaa pohtivien osuutta voi pitää melko suurena.

Helsingin ja Helsingin seudun muuttoliikettä on tutkittu vuosien saatossa melko runsaasti (esim. Kytö & Väliniemi 2009; Vilkkama, Ahola & Vaattovaara 2016; Laakso 2019, Soininvaara ym. 2022). Nyt käsillä oleva Helsingin kaupungin toteuttama tutkimus on kuitenkin tiettävästi ensimmäinen kyselytutkimus, jossa kohdejoukko on rajattu nimenomaan Helsingistä poismuuttaneisiin henkilöihin. Helsingistä muuttaneilta kysyttiin heidän kokemuksistaan niin Helsingissä asumisesta kuin uudestakin asuinpaikasta. Näin voitiin vertailla kokemuksia ja näkemyksiä esimerkiksi asuinalueen viihtyisyydestä entisellä ja nykyisellä paikkakunnalla, ja tarkastella asumisen ja asuinolosuhteiden muutosta. Lisäksi kyselyn keskeinen päämäärä oli kartoittaa syitä, joiden vuoksi Helsingistä päätettiin muuttaa pois.

Kyselytutkimus toteutettiin keväällä 2023, ja siihen vastasi 1110 Helsingistä muualle Etelä-Suomen alueelle muuttanutta henkilöä. Kyselyn tuloksia on raportoitu kahdessa aiemmin julkaistussa verkkoartikkelissa. Ensimmäinen artikkeli *Helsingistä poismuuttaneet etsivät lisää tilaa ja edullisempaa asumista muualta* (Järvelä, Hirvonen & Vilkkama 2023) esitteli kyselytulosten pääkohdat. Toisessa artikkelissa *Asumisidylliä etsimässä – pientaloasuminen omistustontilla houkuttelee lapsiperheitä pois Helsingistä* (Järvelä, Hirvonen & Väliniemi-Laurson 2023) syvennyttiin kotitaloustyyppien välisiin eroihin ja erityisesti lapsiperheiden näkökulmaan.

Tässä raportissa kootaan yhteen niin aiempien artikkelien tuloksia kuin esitellään aiemmin julkaisemattomiakin tietoja. Nämä uudet tulokset koskevat erityisesti Helsingissä asutun ajan yhteyttä muuttokohteen valinnan ja muuttopäätöksen kannalta (luku 4.3), etätöitä (luku 4.5) sekä muuttajien arvostuksia suhteessa asuinympäristöön ja

1 Helsinki-barometri on Helsingin kaupungin puolivuositain toteuttama haastattelututkimus. Helsinki-barometrin julkaisut: <https://kaupunkitieto.hel.fi/fi/helsinki-barometri>

naapurustoon (luvut 4.7 ja 4.8). Muut tuloksia esittelevät luvut pohjautuvat pääosin aikaisemmin julkaistuihin, yllä mainittuihin artikkeleihin. Luvussa 1 on hyödynnetty myös aiemmin verkkoartikkelina julkaistua kirjallisuuskatsausta (Järvelä 2023) muuttoliikkeen tutkimuksesta ja korona-ajan asumisvalinnoista.

Raportti jäsentyy seuraavasti. Luvussa 1 luodaan ensin katsaus muuttoliiketutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin sekä aiempaan muuttosyitä ja asumisvalintoja käsittelevään tutkimukseen. Tämän jälkeen kuvaillaan muuttoliikkeen kehitystä koronapandemian aikana, ja lopuksi tarkastellaan etätöön mahdollisia vaikutuksia asumiseen liittyviin päätöksiin. Seuraavaksi, luvussa 2, esitellään tilastotietoja Helsingin seudun muuttoliikkeestä 2000-luvulla. Luvussa 3 kuvataan tutkimuksen toteutus ja käytetty aineisto, minkä jälkeen siirrytään tutkimustuloksien esittelyyn luvussa 4. Viimeisessä luvussa tulokset vedetään yhteen, pohtien niiden merkitystä Helsingin muuttoliikkeen kehitykselle.

1. Katsaus muuttoliikkeen tutkimukseen

Tutkimuskirjallisuudessa muuttoliikkeen tarkastelu voidaan jakaa yhteiskunta-, alue- ja yksilötasoon, joista kutakin voidaan tarkastella eri näkökulmista (esim. Kytö & Väliniemi 2009, 3; Väliniemi-Laurson & Alshail 2016, 14). Yksilötasolla voidaan tutkia esimerkiksi yksittäisten ihmisten asumispreferenssejä ja -valintoja, jolloin keskitytään ensisijaisesti henkilökohtaisiin motiiveihin muuttopäätöksen taustalla. Alueetasolla tyypillinen tarkastelunäkökulma on elinkeinotoiminnan ja työmarkkinoiden alueellinen sijoittuminen sekä työvoiman liikkuminen alueella. Yhteiskunnallisella tasolla tarkastellaan puolestaan laajempia ilmiöitä, kuten talouden ja asuntomarkkinoiden kehitystä ja näiden vaikutusta muuttoliikkeeseen. Teoksessa *Siirtymät ja valinnat asumispoluilla* tutkijat Kirsi Juhila ja Teppo Kröger (2016, 6) kirjoittavat, että vaikka jokaisen yksilön asumispolku on ainutlaatuinen ja ennalta määräämätön, asumisvalintoihin vaikuttavat muun muassa asumisen rakenteelliset ja poliittiset ehdot, eriarvoisuus sekä kulttuuriset normit. Näin ollen muuttoliikkeen tutkimuksessa on yhdistettävä mikro- ja makrotason lähestymistapoja.

Asumispolun käsitettä voidaan käyttää kuvaamaan asumisen eri vaiheita ja niitä paikkoja, joista syntyy koettu ja eletty asumishistoria (Juhila & Kröger 2016, 5). Asumispolun käsitteen yhteydessä Juhila ja Kröger käyttävät siirtymän ja valinnan käsitteitä. *Siirtymillä* tarkoitetaan asumispolun risteyskohtia, jotka liittyvät usein elämänkaaren eri vaiheisiin, kuten lapsen muuttoon pois vanhempien luota. *Valinnoilla* viitataan yksilön tekemiin päätöksiin asuinpaikastaan asumispolun ja siirtymien eri vaiheissa. Valinnanmahdollisuudet kuitenkin vaihtelevat esimerkiksi yksilön taloudellisten resurssien mukaan. Juhila ja Kröger tuovat esiin, että asumispolun eri vaiheet eivät muodostu yksinomaan ihmisen omista rationaalisista ja yksilöllisistä pyrkimyksistä käsin, vaan suhteessa ympäröivään yhteiskuntaan ja sosiaalisiin suhteisiin. (2016, 5–6.) Asumispäätökset ovat siis yleensä kompromisseja, joihin vaikuttavat niin mahdolliset asuin-kumppanit ja heidän toiveensa kuin esimerkiksi työ- tai opiskelupaikan sijainti.

Lawrence Brown ja Eric Moore (1970) ovat jakaneet muuttopäätöksen teoreettisella tasolla kahteen eri vaiheeseen. Heidän mukaansa muuttopäätöksessä voidaan erottaa ensisijainen muuttosyy, joka on usein elämäntilanteeseen ja muuttuneisiin asumistarpeisiin liittyvä. Esimerkiksi työpaikan vaihtaminen voi olla ensisijainen muuttosyy, joka johtaa muuttopäätöksen toiseen vaiheeseen eli pohtimaan tarkempaa muuttokohdetta. Tällä voidaan viitata niin asuinympäristön kuin asunnon ominaisuuksien valintaan. Ensi- ja toissijaisen muuttosyyän käsitteitä voidaan verrata myös Juhilan ja Krögerin (2016) käyttämiin siirtymien ja valintojen käsitteisiin, sillä siirtymät näyttäytyvät usein ensisijaisina muuttosyyinä, jotka johtavat valintoihin eli toissijaisiin muuttosyyihin.

Everett Leen (1966) jo 1960-luvulla kehittämän kansainvälisesti tunnetun niin kutsutun työntö- ja vetomallin mukaan muuttopäätökseen liittyvät lähtö- ja tuloalueen vetävät ja työntävät tekijät. Lisäksi yksilölliset tekijät, kuten muuttajan arvomaailma, sekä väliin tulevat tekijät, esimerkiksi taloudelliset resurssit, vaikuttavat päätöksentekoon. Lähtöalueen työntävä tekijä voi olla esimerkiksi heikko palvelutarjonta, ja tuloalueen vetävä tekijä puolestaan palveluiden monipuolisuus. Vetävät ja työntävät tekijät ovat erilaisia eri ihmisille. Esimerkiksi lapsiperheessä lähikoulun hyvä maine voi olla vetävä tekijä, kun taas lapsettomalle asialla on tuskin suurta merkitystä. Lee (1966, 50) kuitenkin huomauttaa, että muuttajalla on yleensä huomattavasti parempi tuntemus lähtöalueestaan kuin alueesta, jolle on muuttamassa. Näin ollen tuloalue on muuttajalle aina jossain määrin mysteeri, kun taas lähtöaluetta voidaan arvioida selvästi luottavammin. (emt.) Muuttopäätökseen liittyy siis useimmiten nykyisen asuinpaikan

arviointia verrattuna mahdolliseen muuttokohteeseen, jolloin päätökseen vaikuttavat niin nykyisen kuin tulevaisuuden asuinpaikan ominaisuudet suhteessa omaan ja lähipiiriin elämäntilanteeseen.

1.1 Muuttosyyt ja asumisvalintoja ohjaavat monet tekijät

Aikaisemman tutkimuksen perusteella tiedetään, että päätös muuttaa asunnosta toiseen liittyy usein elämäntilanteen muutokseen (esim. Clark & Onaka 1983; Vilkkama, Ahola & Vaattovaara 2016), jotka aiemmin mainittujen Brownin ja Mooren (1970) jaotellussa ovat tyypillisesti ensisijaisia muuttosyyt. Tällaisia asumiseen liittyviin tarpeisiin vaikuttavia muutoksia voivat olla esimerkiksi perhetilanteen muuttuminen, kuten ero, kumppanin kanssa yhteen muuttaminen tai perheenlisäys. Muuttaminen siis kytkeytyy tiiviisti tiettyihin ikä- ja elämänvaiheisiin.

Muuttoalttius (muuttaneisuus) on suurimmillaan nuorilla perheettöillä aikuisilla. He asuvat tavallisimmin vuokralla, jolloin asunnon vaihto on helppoa. Tähän elämänvaiheeseen sijoittuu monilla myös muutto opiskelun tai työn perässä suuriin keskuksiin. Muuttoalttius puolestaan vähenee iän ja perheellistymisen myötä. Viimeistään ennen lasten kouluikää lapsiperheet tavallisesti pyrkivät löytämään pitempiaikaisen asuinpaikan. Ikä on myös yhteydessä siihen, millaisia asuinympäristöjä suositaan. Nuoret ja nuoret aikuiset haluavat tyypillisesti asua tiiviissä kaupunkiympäristössä, kun taas vakiintumisvaiheessa noin 30 ikävuodesta ylöspäin muuttoliike suuntautuu pikemminkin keskustojen ulkopuolelle. Samoin lasten muuttovoitto kohdistuu ensisijaisesti väljemmin rakennettuun ympäristöön eli lapsiperheet muuttavat tyypillisesti kauemmas kaupunkien keskustoista. Perheen kasvaessa asunnon tilantarvekin kasvaa, ja moni pyrkii taloudellisten mahdollisuuksien puitteissa isompaan asuntoon. Helsingin kohdalla tämä keskustapakoinen muuttoliike merkitsee osalle muuttajista siirtymistä kaupungin rajojen yli esimerkiksi Espooseen, Vantaalle tai kehyskuntiin. Sen sijaan 45–64-vuotiaiden ikäryhmässä muuttoliikettä on lähes yhtäläisesti kaupunkikeskuksiin kuin niistä pois päin. (ks. esim. Helminen ym. 2021; Laakso 2019.)

Hannu Kytö ja Jenni Väliniemi (2009) selvittivät tutkimuksessaan *Pääkaupunkiseudun muuttovirrat muutoksessa* muuttojen suuntautumista, motiiveja ja taustaa. Tutkijoiden lähtöoletuksena oli, että muuttohalukkuuteen vaikuttavat ihmisten tarpeet, elämäntilanne sekä resurssit. Tutkimuksen perusteella keskeisimpiä asuinkunnan valintaan vaikuttavia tekijöitä oli mieluisan asunnon löytäminen. Pääkaupunkiseudulle ihmisiä houkutteli tapahtumarikas elämä ja kaupunkimainen elinympäristö, kun taas kehyskuntiin muuttajia kiinnostivat edullisemmat hinnat ja pientaloasuminen. Kehyskuntiin pääkaupunkiseudulta muuttaneita yhdisti myös asuinympäristön turvallisuuden, viihtyisyyden ja rauhallisuuden arvostaminen. Muuttaneet kotitaloudet olivat yleisimmin kehyskuntiin muutettaessa lapsiperheitä, ja pääkaupunkiseudun sisällä lapsettomia pareja. (Kytö & Väliniemi 2009.)

Katja Vilkkama, Susanna Ahola ja Mari Vaattovaara (2016) tarkastelivat asuinympäristön vaikutusta asuinalueella viihtymiseen ja muuttopäätöksiin pääkaupunkiseudulla. Samoin kuin Kytön ja Väliniemen (2009) tutkimuksessa, myös tässä tutkimuksessa asuntoon liittyvät tekijät, kuten asunnon koko, talotyyppin vaihtaminen tai asumiskustannukset, näyttäytyivät keskeisimpinä muuttosyyinä ja muuton kohdentumista määrittävinä tekijöinä. Asuinympäristöllä ja niistä muodostetuilla mielikuvilla todettiin kuitenkin olevan vaikutusta muuttojen valikoivaan suuntautumiseen. Erityisesti asuinympäristön vaikutus muuttopäätökseen tuli esiin silloin, kun kyseessä oli poismuutto sosioekonomisesti heikoimmilta alueilta. Näiltä alueilta pois muutettaessa joka neljäs vastaaja halusi vaihtaa asunnon lisäksi asuinympäristöä. Tutkijoiden mukaan asuinympäristön valinta siis heijastuu valikoivaan muuttoliikkeeseen ja tätä kautta voimistaa alueiden

eriytymiskehitystä. Pääkaupunkiseudulla alueiden arvostuserot tulivat tutkimuksessa esiin etenkin heikommiksi koettujen alueiden välttämisenä uutta asuinalueita valitessa. (Vilkama, Ahola & Vaattovaara 2016, 108–110.)

Yksi tapa tutkia asumisen valintoja ja muuttopäätöksiä on tutkia ihmisten asumispreferenssejä. Asumispreferenssit tarkoittavat yleisesti ottaen niitä odotuksia ja toiveita, joita ihmiset kohdistavat asumiseen. Käsitteen käyttö kyselytutkimuksissa on kuitenkin saanut osakseen kritiikkiä, sillä asumispreferenssien kartoitus voi johtaa vastaajan kuvaamaan resurssiensa ulkopuolella olevia asumisunelmia. Suomessa on tavanomaista toivoa luonnonläheistä ja vehreää asuinympäristöä (esim. Tyrväinen ym. 2007), mutta tutkimuksissa tämä toive on myös tulkittu kollektiiviseksi mielikuvaksi pientaloasumisen tavoiteltavuudesta, joka ei välttämättä kerro todellisista asumistoiveista ja -valinnoista paljoakaan (ks. Lapintie 2010). Toisaalta asumispreferenssitutkimuksessa on myös pyritty erottamaan toteutuneet valinnat asumiseen liittyvistä ihanteista ja ideaaleista (esim. Soininvaara ym. 2022, 11–12). Käytännössä tutkimustavalla on suuri vaikutus siihen, millaisia tuloksia asumispreferenssejä tutkittaessa saadaan. Toteutuneet valinnat ja asumisen ideaalit ovat usein yhteen kietoutuneita, jolloin niiden erottaminen toisistaan voi olla haastavaa niin tutkijalle kuin tutkimuksen kohteena olevalle.

Turussa asumispreferenssejä selvittäneen Antti Vasasen (2010) tutkimuksessa keskustan asukkaat jakautuivat kahteen ryhmään: pientaloasumista arvostaviin ja tiivistä kaupunkiympäristöä suosiviin. Vasanen toteaa, että tulos on osin ristiriitainen, sillä kaikki tutkimukseen vastanneet ovat valinneet asuinpaikakseen kaupunkikeskustan, vaikka tärkeimpinä asumisviihtyvyyttä lisäävinä tekijöinä vastaajat pitivät luonnonläheisyyttä ja pihapiirin vehreyttä. Tämä on Vasasen mukaan huomionarvoista, koska yleensä ottaen omakotitaloasumista kaupunkien ulkopuolella pidetään luonnonläheisenä, toisin kuin kaupunkien keskustoja. Toisaalta, kuten tutkija itsekin toteaa, myös tässä asumispreferenssitutkimuksessa tulokset saattavat heijastella enemmän asumisen ideaaleja kuin asukkaan todellisia tarpeita ja realiteetteja. (Vasanen 2010, 20–21.)

Uusimman Asukasbarometrin (Strandell 2023) vastaajista lähes puolet piti pientalovaltaista aluetta toiveasuinalueenaan. Keskustamaisen asumisen suosio oli kuitenkin kasvanut vuoden 2016 Asukasbarometriin verrattuna, ja keskustassa haluaisi asua nykyistä useampi. Sen sijaan kerrostalovaltaisilla alueilla haluaisi asua harvempi kuin siellä nyt asuu. Kerrostalovaltaisen alueen kertoi toivealueekseen 12 prosenttia kaikista vastaajista. Helsingin kaupunkiseudulla asuvat erosivat tässä suhteessa, sillä heistä noin joka viides piti kerrostalovaltaista aluetta toivealueenaan. (emt.) Kydön ja Väliniemen (2009) tarkastelussa pääkaupunkiseudun ulkopuolelle muuttaneilla luonnon merkitys oli selvästi tärkeämpi tekijä, kuin pääkaupunkiseudulle tai seudun sisällä muuttaneille. Helsingiläisten ja ylipäätään suurten kaupunkien asukkaiden asumispreferenssit eroavat siis muualla Suomessa asuvien toiveista.

Yhteenvetona voidaan todeta, että ensinnäkin muuttosyitä on mahdollista tarkastella kahdella tasolla: ensi- ja toissijaisten muuttosyiden kautta. Ensisijaisena syynä muutolle on yleensä elämäntilanteessa tapahtuva muutos, joka vaikuttaa asumisen tarpeisiin ja saa aikaan muuttopohdinnan niin yksilön omia toiveita kuin mahdollisen perheen tai muun lähipiirin tarpeita puntaroiden. Sen sijaan toissijaiset syyt muutolle ovat moninaisia, mutta liittyvät usein keskeisesti asuntoon ja sen ominaisuuksiin, kuten asumisen hintaan, kokoon tai laatuun tai asumismuodon vaihtoon. Toiseksi muuttosyiden tarkastelussa on yksilön tekemien valintojen lisäksi tärkeää kiinnittää huomio yksilön käytössä oleviin resursseihin ja siihen ympäristöön, jossa asumisvalintoja tehdään.

1.2 Koronapandemia vaikutti muuttoliikkeeseen

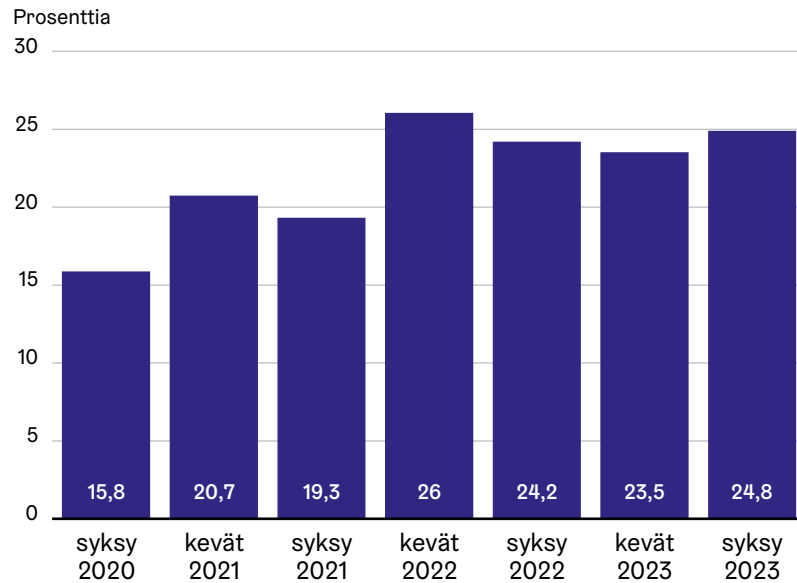
Koronavuosina 2020 ja 2021 muuttoliike kaupungeista esikaupunkialueille ja maaseudulle lisääntyi. Julkisessa keskustelussa pohdittiin syitä kaupunkien vetovoiman heikkenemiselle ja spekulointiin esimerkiksi Nurmijärvi-ilmiön paluusta (Helsingin Sanomat 2.2.2021: ”Ennuste: Käynnissä on uusi Nurmijärvi-ilmiö koronan myötä, ja vieraskielinen väestö kasvaa”). Nurmijärvi-ilmiöllä viitataan erityisesti lapsiperheiden keskuudessa 2000-luvun alkupuolella tapahtuneeseen muuttoliikkeeseen isoista keskuskaupungeista kehyskuntiin. Koronapandemian aikana Helsingin seutua koskettaneet muutokset ovat kuitenkin siitä mielenkiintoisia, että kehyskuntiin muutettiin aiempaa enemmän myös kerrostalovaltaisille alueille: eli pientalojen suosio ei siis erityisesti korostunut (Soininvaara ym. 2022, 38). Tässä mielessä korona-aikana tapahtunut seutuistuminen eroaa 2000-luvun alun Nurmijärvi-ilmiöstä, jolloin kaupungeista poismuuttajat toivoivat juuri omakotitaloasumista (emt.).

Asumispreferenssien näkökulmasta on kiinnostavaa pohtia, millä tavoin koronapandemia on voinut vaikuttaa ihmisten mahdollisuuksiin toteuttaa asumiseen liittyviä toiveita. Esimerkiksi tutkijat Olli Lehtonen ja Ossi Kotavaara (2021) toteavat, että koronan myötä pehmeät vetovoimatekijät, kuten asuinympäristön viihtyisyys, saattavat määrittää aiempaa enemmän ihmisten muuttoliikettä ja asumisvalintoja. Tutkijoiden mielestä työn irtautuminen paikkasidonnaisuudesta voi vaikuttaa aluekehitykseen uudennaisilla tavoilla ja antaa ihmisille mahdollisuuksia pohtia asuinpaikkaansa aiempaa joustavammin. Kuten edeltävässä luvussa kuvattiin, suomalaisille tärkeitä asumisviihtyvyyteen vaikuttavia tekijöitä ovat juuri luonnonläheisyys ja asuinympäristön vehreys. Voidaan pohtia, onko etätöiden yleistymisen vaikuttanut siihen, että yhä useammalla on ollut mahdollisuus toteuttaa näitä preferenssejä (asumistoiveista ks. myös Marttinen & Bayar 2023). Toisaalta koronapandemia muutti elämää kaupungeissa merkittävästi: rajoitusten vuoksi esimerkiksi kulttuuritapahtumat ja ravintolat olivat pitkiä aikoja suljettuina, mikä saattoi saada ihmiset kyseenalaistamaan kaupunkien viihtyisyyttä asuinpaikkana.

Helsingin kaupungin puolivuositin toteuttamassa Helsinki-barometrissa selvitettiin vuosina 2020–2022 ihmisten muuttoaikeita sekä sitä, onko muuton syynä koronapandemia. Syksyllä 2020 koronapandemian takia muuttoa pois Helsingistä suunnitteli 3,6 prosenttia vastaajista ja keväällä 2021 vastaava osuus oli 5,9 prosenttia. Keväseen 2022 mennessä muuttoaikeet pandemian vuoksi vähenivät noin prosenttiin. (Hirvonen 2022.) Helsinki-barometrin perusteella ei siis vaikuta siltä, että koronapandemia itsessään olisi ollut erityisen merkittävä syy poismuutolle kaupungista. Lienee todennäköisempää, että pandemia on sen sijaan voimistanut tiettyjä muuttoliikkeen kehitystrendejä – ja toisaalta heikentänyt toisia.

Helsinki-barometrin perusteella muuttoaikeet muista syistä kuin koronapandemian takia ovatkin lisääntyneet (Kuvio 1). Syksyllä 2020 muuttoa pois Helsingistä suunnitteli noin 15 prosenttia ja keväällä 2022 jo reilu 25 prosenttia vastaajista. Myös syksyn 2022 barometrissa lähes joka neljännellä oli muuttoaikeita. Tuolloin muuttoa harkitsivat useimmin opiskelijat ja työttömät, ja ikäluokittain tarkasteltuna alle 39-vuotiaat (ks. Keskinen & Hirvonen 2023). Vuoden 2023 kevään ja syksyn barometreissa muuttoaikeisten osuus on pysynyt lähellä samaa 25 prosentin tasoa.

Kuvio 1. Helsingistä poismuuttoa harkitsevien osuus Helsinki-barometrin vastaajista syksystä 2020 syksyyn 2023

Aineistolähde: Helsinki-barometrit

1.3 Etätyö tuli jäädäkseen

Yksi asumiseen läheisesti liittyvä tekijä on työnteon tavoissa pandemian myötä tapahtunut muutos. Etätyön tekeminen lisääntyi Suomessa merkittävästi heti ensimmäisenä pandemiakeväänä 2020. Etätyötä on kuitenkin tehty jo ennen koronapandemiaa ja se on yleistynyt erityisesti viimeisen kymmenen vuoden aikana. Vuonna 2018 etätöitä teki 28 prosenttia palkansaajista, kun vuonna 2013 osuus oli 16 prosenttia (Sutela, Pärnänen & Keyriläinen 2019, 252). Eurofoundin tilaston (2021) perusteella keväällä 2021 jopa miljoona suomalaista, lähes 60 prosenttia, teki etätyötä.

Henrik Lönnqvist ja Minna Salorinne tarkastelivat artikkelissaan (2022) etätyöhön soveltuvien työpaikkojen määrää Suomessa. Ammattiluokitukseen perustuvan laskentamallin mukaan koko Suomessa on etätyöhön hyvin soveltuvia työpaikkoja hieman yli 600 000, joka vastaa 27 prosenttia maan työpaikoista. Pääkaupunkiseudulla määrä on selvästi suurempi: 42 prosenttia työpaikoista sopii hyvin etätyöhön. Osuudet ovat kuitenkin huomattavasti pienempiä kuin etätyötä pandemian aikana tehneiden määrä. Vaikuttaakin siltä, että pandemian aikana etätyötä tehtiin myös sellaisissa tehtävissä, joihin se ei soveltunut kovinkaan hyvin. (Lönnqvist & Salorinne 2022.)

Turun yliopisto julkaisi keväällä 2021 tutkimuskatsauksen (Kovalainen, Poutanen & Arvonen 2021) etätyöstä ja sen sujuvuudesta pandemian alkuvaiheessa. Tutkimus perustuu väestötasoiseen verkossa toteutettuun kyselyyn syksyiltä 2020 (N=1518). Kyselyn perusteella 45 prosenttia vastaajista teki etätöitä säännöllisesti tai epäsäännöllisesti keväällä 2020. Yli puolet, 55 prosenttia vastanneista, ei kuitenkaan tehnyt lainkaan etätöitä kevään 2020 aikana. Tutkijoiden mukaan nopea etätyöhön siirtyminen on tuottanut eriytyvää kehitystä, sillä kaikkia työtehtäviä ei ole mahdollista suorittaa etätyönä kokonaan tai edes osittain. Matalasti koulutetut ja pienituloiset tekivät vähemmän etätyötä, jonka lisäksi heillä oli enemmän vaikeuksia etätyössä tarvittavien työvälineiden käytössä sekä puutteita erillisistä työtiloista. Sen sijaan korkeasti koulutetuista ja kaikkein hyvätuloisimmista (ansiot yli 80 000 euroa/v.) yli puolet teki säännöllisesti etätyötä keväällä 2020, ja he myös kokivat etätöiden tekemisen sujuvan hyvin. (Kovalainen, Poutanen & Arvonen 2021.)

Myös Lönnqvistin ja Salorinteen (2022) tarkastelusta nähdään, että etätö soveltuu parhaiten korkean osaamistason tietotyöhön. Johtajien sekä toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijöiden ammattiryhmissä etätöön sopivia tehtäviä koko Suomen tasolla on yli 60 prosenttia työpaikoista. Helsingissä johtajien työpaikoista etätöön hyvin soveltuvia on 83 prosenttia ja erityisasiantuntijoiden tehtävistä 69 prosenttia. Koko maan tasolla erityisasiantuntijoiden ammattiryhmässä työtehtävien soveltuvuus etätöön on matalampi (55 %), koska heitä työskentelee enemmän esimerkiksi läsnäoloa vaativissa teollisuuden toimialan tehtävissä. Lönnqvist ja Salorinne toteavatkin, että mahdollisuudet tehdä etätöä vaihtelevat eri alueilla esimerkiksi elinkeinorakenteen ja sen mukaan, miten ammattiryhmät jakautuvat tarkemmalle ammattitasolle. Helsingissä ja Espoossa on ammattirakenteen perusteella muuta Suomea enemmän etätöön soveltuvia työpaikkoja, ja tutkijat arvioivat, että nämä ammattiryhmät kasvavat suurissa kaupungeissa myös jatkossa. Tulevaisuudessa töitä tehtänee siis yhä enemmän kotona tai esimerkiksi vapaa-ajan asunnolla, mikä lisää väljyyttä asuinpaikan valintaan ja voi vaikuttaa monin tavoin kaupunkikehitykseen. (Lönnqvist & Salorinne 2022.)

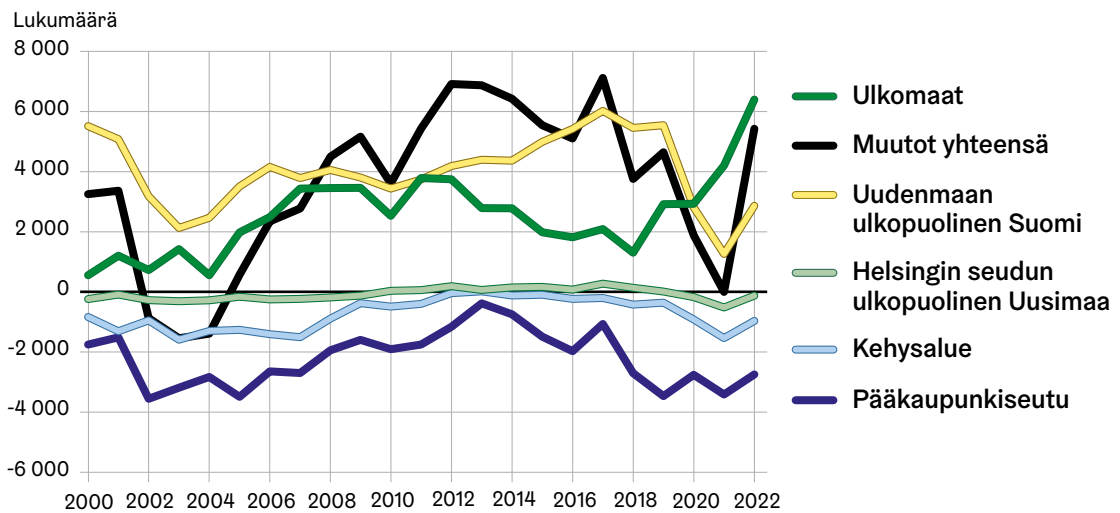
Työntekijöiden halukkuus jatkaa etätöitä koronapandemian jälkeisessä ajassa on tutkimuksien perustella suurta. Kevään 2021 Helsinki-barometrissa osittaista etätöä halusi jatkaa 63 prosenttia vastaajista (Keskinen & Hirvonen 2021). Tilastokeskuksen (Sutela & Pärnänen 2021, 51–52) selvityksessä Koronakriisin vaikutukset työelämään -tiedonkeruun vastaajista noin kaksi kolmesta (67 %) toivoi, että voisi tehdä jatkossa enemmän etätöitä kuin ennen pandemiaa. Yleisimmin toivottiin, että etätöitä olisi noin puolet työajasta. Kokopäiväisesti etätöitä toivovia oli vajaa viidennes vastaajista. (Sutela & Pärnänen 2021.) Kovalaisen, Poutasen ja Arvosen (2021) tutkimuksessa 52 prosenttia vastaajista ilmoitti haluavansa jatkaa etätöitä pysyvästi: halukkuutta ilmeni kaikissa ikä-, koulutus- ja tuloryhmissä, mutta erityisesti korkeasti koulutetut olivat kiinnostuneita pysyvästä etätöistä. Lönnqvistin ja Salorinteen (2022) tarkastelusta saadaan viitteitä siitä, millaisista määristä työntekijöitä voisi olla käytännössä kysymys. Mikäli Helsingin etätöön hyvin sopivista 177 000 työpaikasta puolella tehtäisiin jatkossa etätöitä, koskettaisi se noin 88 000 työntekijää. Tutkijat tarkastelivat muutosta myös alueellisesti, ja esimerkiksi Kampin alueella liikkuisi tällöin 15 000 työntekijää vähemmän verrattuna tilanteeseen, jossa kaikki työntekijät ovat läsnätyössä. Muutos tarkoittaisi siis aiempaa vähemmän kävijöitä alueen ravintoloihin ja muihin palveluihin. Toisaalta kysyntä palveluille todennäköisesti kasvaisi alueilla, joilla etätöitä tekevät asuvat. (Lönnqvist & Salorinne 2022.)

MDI:n selvityksessä (Soininvaara ym. 2022) nostetaan esiin etätöön vaikutukset muuttoliikkeeseen ja sen mahdolliset segregatiota voimistavat kehityskulut, jotka liittyvät läheisesti asuntomarkkinoiden polarisaatioon. Pandemia-aikana pääkaupunkiseudun muuttotappiot kasvoivat työllisten ja korkeakoulutettujen ryhmissä, mikä saattaa olla yhteydessä paikkariippumattomaan työhön. Etätö on puolestaan saanut ihmiset kaipaamaan koteihinsa enemmän tilaa, mikä voi kasvattaa syrjäisempien ja edullisempien alueiden vetovoimaa – vastaavasti pääkaupunkiseudun vetovoimaa heikentäen. Mikäli etätö lisääisi poismuuttoa kaupungeista myös koronapandemian jälkeisinä vuosina, Helsingin seudun sisäiset erot saattaisivat voimistua. Tämä voisi ilmetä pääkaupunkiseudulla lisääntyvänä huono-osaisen väestön osuuden kasvuna samalla, kun korkeasti koulutetut ja hyvätuloiset muuttavat aiempaa enemmän esikaupunkialueille tai maaseudulle. (ks. Soininvaara ym. 2022.) Pandemian aikaisista ja sen jälkeisistä muuttosyistä on kuitenkin vasta liian vähän tutkimuskirjallisuutta, jotta etätöön merkitystä kaupungeista pois muuttamisen kannalta voitaisiin luotettavasti arvioida. Vaikka tällä hetkellä näyttää siltä, että etätö on tullut jäädäkseen ja ihmiset haluavat tehdä etätöitä myös jatkossa, kaupungistumisen trendi ei ole loppumassa. Tarvitaan lisää tutkimusta sen selvittämiseksi, mitkä ovat paikasta riippumattoman työn vaikutukset kaupunkikehitykseen pidemmällä tähtäimellä.

2. Tilastotietoja muuttoliikkeestä koronapandemian aikana

Helsinki on saanut 2000-luvun ajan vuosittaista muuttovoittoa keskimäärin 3 400 henkeä. Koronavuodet olivat kaupungin väestönkehitykselle poikkeuksellisia: kotimainen muuttoliike oli tappiollista ensimmäistä kertaa sitten vuosituhannen vaihteen. Edellisen kerran nettomuutto oli tappiollista vuosina 2002–2004 niin sanotun Nurmijärvi-ilmiön aikaan. Uudenmaan ulkopuolisesta Suomesta tuleva muuttovoitto on ollut merkittävin Helsingin väestöä kasvattava tekijä. Vuosina 2020 ja 2021 tältä alueelta saatu muuttovoitto kuitenkin väheni huomattavasti, kuten myös vuosituhannen alkupuolella. Muuttovoittoa vähensi ensisijaisesti lisääntynyt poismuutto Helsingistä muualle Suomeen. Ulkomailta Helsinkiin suuntautuva muuttoliike oli sen sijaan voimakasta koronavuosina, minkä ansiosta Helsingin kokonaisnettomuutto jäi vain juuri ja juuri tappiolliseksi vuonna 2021. Suomen sisäisen muuttoliikkeen osalta Helsingin muuttotappio vuonna 2021 oli yli 4 000 henkeä ja edelleen vuonna 2022 lähes 1 000 henkeä (ks. myös Kuvio 3). Vuonna 2022 ulkomailta Helsinkiin suuntautuva muuttoliike voimistui entisestään. Ulkomaan muuttoliikkeen seurauksena Helsingin muuttotappio jäi vuonna 2021 vain kolmeen asukkaaseen ja kääntyi muuttovoitoksi (5 425) vuonna 2022 (Kuvio 2).

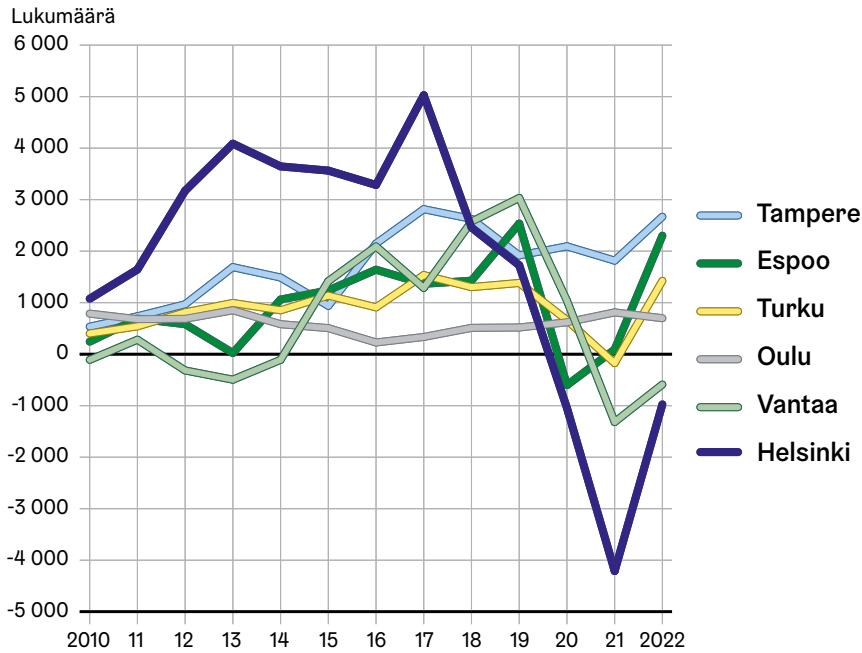
Kuvio 2. Helsingin muuttovoitto ja -tappio (nettomuutto) muuttoalueen mukaan

Lähde: Kaupunkitietopalvelut / Helsingin kaupunki. Aineistolähde: Tilastokeskus.

Kuviossa 3 on verrattu Suomen kuuden suurimman kaupungin nettomuuton kehitystä Suomen sisäisen muuttoliikkeen osalta eli ilman ulkomaanmuuttoa. Vuosina 2020 ja 2021 Helsingin asema heikkeni kaupungeista eniten, mutta myös Vantaan, Espoon ja Turun muuttoliikkeen kehitys kääntyi korona-aikana tappiolliseksi. Tampereen ja Oulun muuttoliikkeeseen pandemialla ei sen sijaan näytä olleen suurta vaikutusta. Vuonna 2022 Helsingin ohella erityisesti Espoon ja Turun muuttoliikkeen kehitys on kääntynyt selkeästi voitolliseen suuntaan koronapandemian aiheuttaman notkahduksen jälkeen.

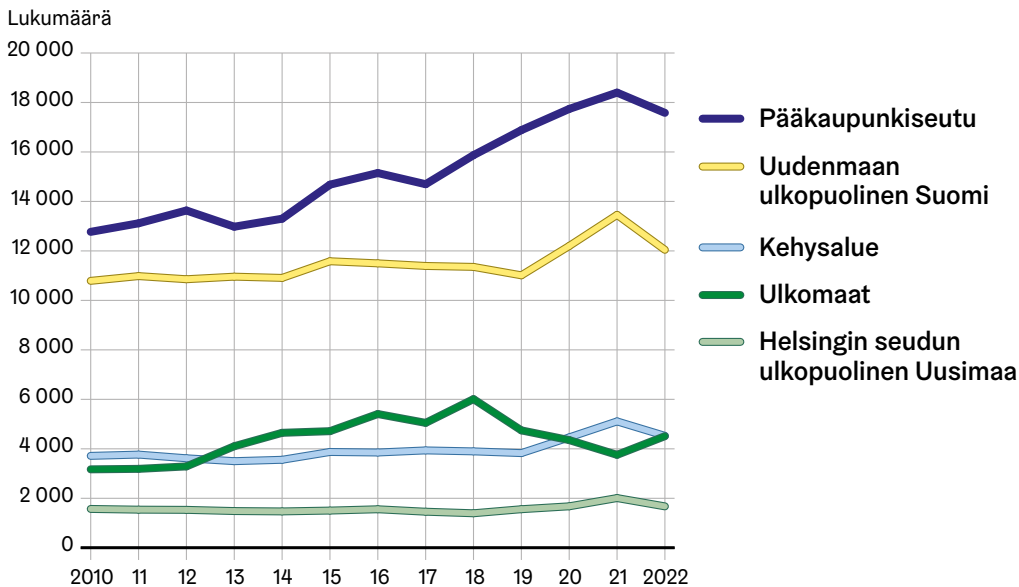
Kuvio 3. Kuuden suurimman kaupungin muuttovoitto ja -tappio (nettomuutto, Suomen sisäinen muuttoliike)

Lähde: Kaupunkitietopalvelut / Helsingin kaupunki. Aineistolähde: Tilastokeskus.

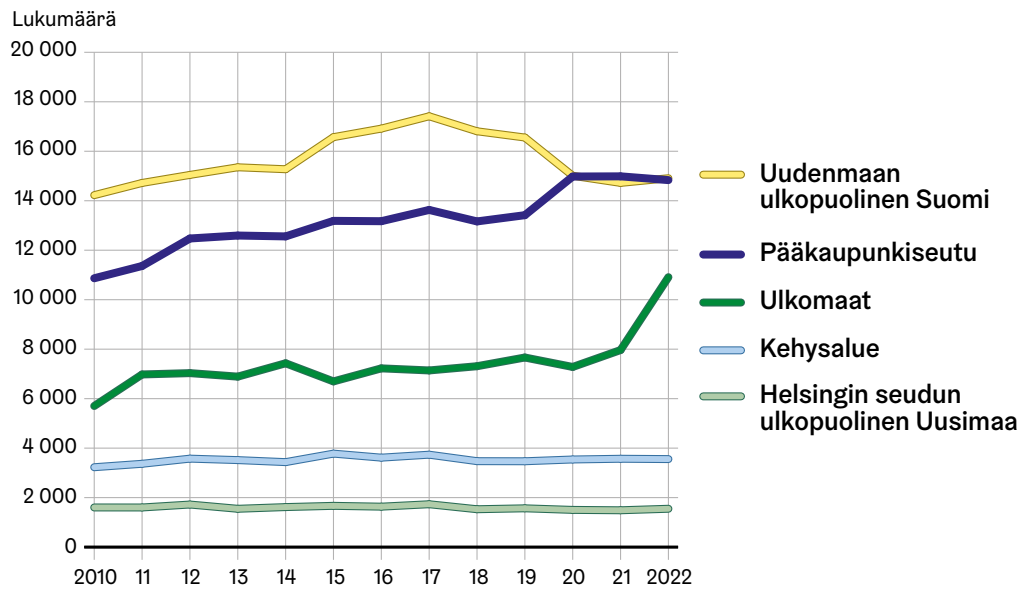
Tarkasteltaessa Helsingistä pois muuttaneita alueittain (Kuvio 4), nähdään, että korona-aikana lisääntyivät erityisesti muutot Helsingistä muulle pääkaupunkiseudulle. Vuonna 2021 Helsingistä pääkaupunkiseudun kuntiin muutti yli 3000 henkeä enemmän kuin näistä kunnista muutettiin Helsinkiin (Kuvio 5). Lisäksi pitkään tasaisena säilynyt muuttoliike Helsingistä kehysalueelle lisääntyi selvästi vuosina 2020 ja 2021. Kaiken kaikkiaan Helsingin vuoden 2021 muuttotappion taustalla oli ensisijaisesti lisääntynyt lähtömuutto muualle Suomeen, eikä niinkään vähentynyt tulomuutto. Vuonna 2022 lähtömuuttojen määrän kasvu on taittunut.

Kuvio 4. Helsingistä pois muuttaneet alueittain (lähtömuutto)

Lähde: Kaupunkitietopalvelut / Helsingin Kaupunki. Aineistolähde: Tilastokeskus.

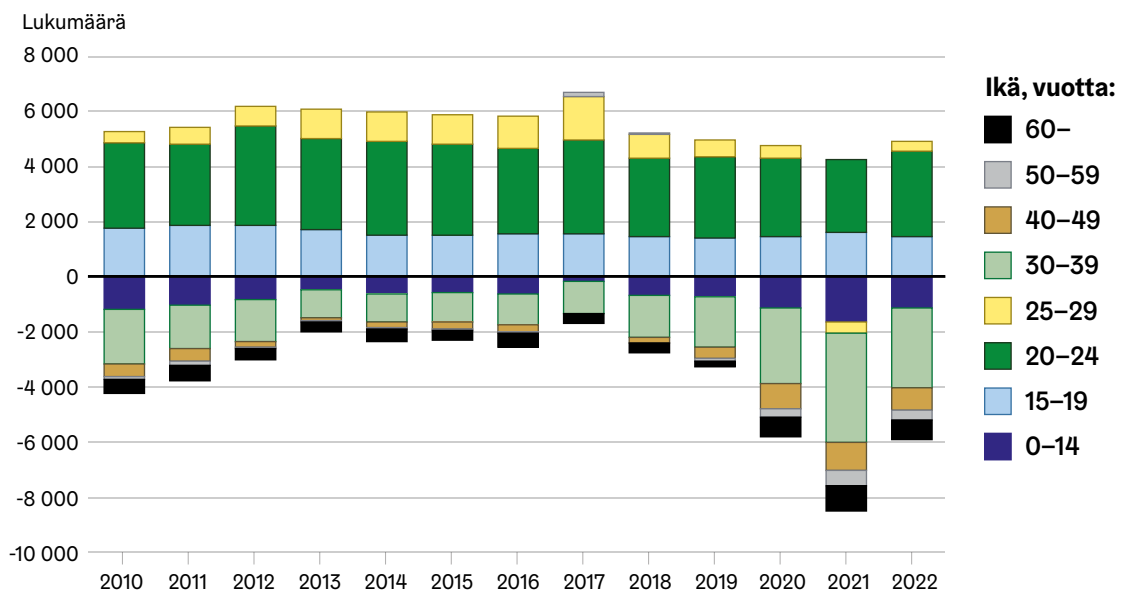
Kuvio 5. Helsinkiin muuttaneet alueittain (tulomuutto)

Lähde: Kaupunkitietopalvelut / Helsingin kaupunki. Aineistolähde: Tilastokeskus.

Helsinki saa muuttovoittoa pääsääntöisesti nuorten ja nuorten aikuisten ikäryhmissä, ja vastaavasti vanhemmissa ikäryhmissä yleispiirteenä on muuttoliikkeen tappiollisuus. Nuorten 15–24-vuotiaiden osalta Helsingin saama muuttovoitto säilyi myös koronavuosina keskimäärin samalla tasolla kuin koko 2010-luvun (Kuvio 6). Sen sijaan muuttotappiot kasvoivat selkeästi 30–39-vuotiaiden keskuudessa vuosina 2020 ja 2021. Samoin vanhemmissa ikäryhmissä poismuutto Helsingistä lisääntyi näinä vuosina. Poikkeuksellista oli myös 25–29-vuotiaiden osalta tappiolliseksi jäänyt muuttoliike vuonna 2021. Vuonna 2022 muuttotappiot ovat vähentyneet, mutta yli 30-vuotiaiden osalta poismuutto on edelleen korkeammalla tasolla kuin ennen pandemiaa. MDI:n raportin (Soininvaara ym. 2022) mukaan korona-aikana juuri lapsiperheiden poismuutto Helsingistä lisääntyi selvästi, mikä näkyy 0–14-vuotiaiden ikäryhmän kasvaneessa muuttotappiossa erityisesti vuonna 2021.

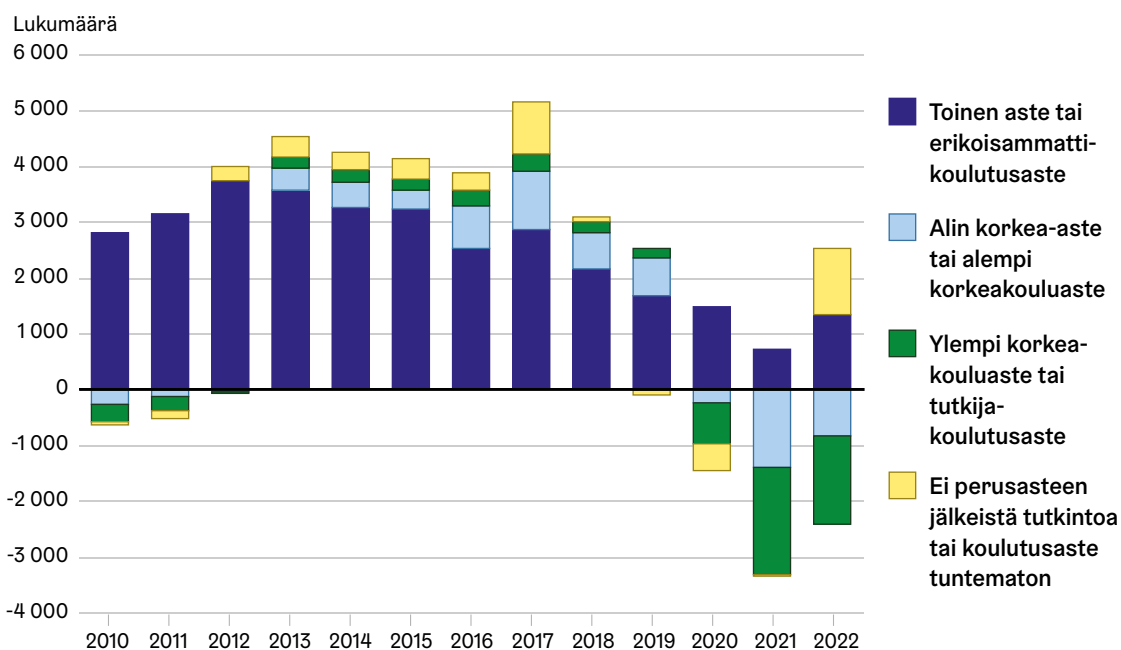
Kuvio 6. Helsingin muuttovoitto ja -tappio ikäryhmittäin (Suomen sisäinen muuttoliike)

Lähde: Kaupunkitietopalvelut / Helsingin kaupunki. Aineistolähde: Tilastokeskus.

Helsingin muuttoliikkeen muutokset näkyivät koronavuosina selkeinä myös koulutusasteittain tarkasteltuna. Kuviossa 6 on kuvattu Helsingin nettomuuttoa yli 15-vuotiaiden osalta koulutusasteittaisissa ryhmissä. Ulkomaan muuttoliike ei ole mukana kuviossa. Korona-aikana suurimmat muutokset eri koulutusryhmien muutoissa koskettivat korkeakoulutettuja. Verrattuna pandemiaa edeltäviin vuosiin, Helsinki kärsi huomattavia muuttotappioita niin alemman kuin ylemmän korkeakouluasteen suorittaneiden ryhmissä erityisesti vuonna 2021. Vuonna 2022 muuttotappion määrä vähentyi, mutta edelleen korkeakoulutettuja muutti huomattavasti enemmän pois Helsingistä kuin ennen pandemiaa. Toiselle asteelle kouluttautuneista Helsinki sai koronavuosina puolestaan muuttovoittoa aiempaa vähemmän. Koronapandemian alkaessa arveltiin, että nuoria, erityisesti opiskelijoita, muuttaisi pandemian vuoksi Helsinkiin tavallista vähemmän. Kuten edellisen kuvion 6 kohdalla todettiin, Helsingin saama muuttovoitto ei kuitenkaan juuri muuttunut 15–24-vuotiaiden ikäryhmässä. Näin ollen myös toiselle asteelle kouluttautuneiden ryhmässä vähentynyt muuttovoitto oli seurausta ensisijaisesti yli 25-vuotiaiden lisääntyneestä poismuutosta.

Kuvio 7. Helsingin muuttovoitto ja -tappio koulutusasteen mukaan tarkasteltuna, yli 15-vuotiaat (Suomen sisäinen muuttoliike)

Lähde: Kaupunkitietopalvelut / Helsingin kaupunki. Aineistolähde: Tilastokeskus.

Vuoden 2023 väestöennakkotietojen (ks. Sinkko 2024) perusteella Helsingin saama muuttovoitto niin kotimaasta kuin ulkomailta kasvoi selvästi vuoteen 2022 verrattuna. Näyttääkin siltä, että koronapandemian aikainen notkahdus muuttoliikkeessä jäi väliaikaiseksi. Ennakkotietojen mukaan ulkomaan muuttoliike Helsinkiin oli edellisvuotiseen tapaan varsin voimakasta myös vuonna 2023. Helsingin väestöennusteen (Sinkko 2023) mukaan suurimman osan kaupungin muuttovoitoista arvioidaan koostuvan jatkossakin ulkomailta tulevasta muuttoliikkeestä. Kotimaan muuttoliikkeen osalta Helsingin oletetaan saavan muuttovoittoa muualta Suomesta, mutta menettävän väestöä muuttoliikkeessä Helsingin seudulle. Väestöennusteen arvio Helsingin kaupungin väkiluvusta vuonna 2040 on runsaat 786 000 asukasta ja vuonna 2060 runsaat 900 000 asukasta. Vuonna 2022 Helsingissä asui 664 028 henkilöä. (emt.)

3. Tutkimuksen toteutus ja aineiston esittely

Helsingin kaupunginkanslian kaupunkitietopalvelut-yksikkö toteutti Helsingistä poismuuttaneiden muuttosyitä kartoittavan kyselytutkimuksen vuoden 2023 keväällä. Tutkimuksen tavoitteena oli kartoittaa Helsingistä poismuuton syitä sekä muuttajien näkemyksiä esimerkiksi asuinalueiden viihtyisyydestä niin uudella kuin entisellä asuinpaikallaan. Tutkimuksen tiedonkeruu kilpailutettiin, ja sen toteutti Tutkimustie Oy. Vastaaminen kyselyyn oli mahdollista sekä postitse lähetettävän lomakkeen kautta että verkossa.

Otos käsitti 4 000 hengen satunnaisotoksen (yksi henkilö per kotitalous). Otos rajattiin työikäisiin (25–65-vuotiaisiin) henkilöihin, jotka ovat muuttaneet aikavälillä 1.1.2021–31.7.2022 Helsingistä muualle Uudellemaalle tai Varsinais-Suomen, Kanta-Hämeen, Pirkanmaan tai Päijät-Hämeen maakuntaan. Tutkimus rajattiin Etelä-Suomen alueelle muuttaneisiin, koska haluttiin tarkastella ensisijaisesti Helsingin työssäkäyntialueella pysyneitä henkilöitä, jotka ovat myös mahdollisesti harkinneet Helsinkiin jäämistä. Suurin osa Helsingistä muuttaneista myös jää eteläiseen Suomeen. Vuonna 2021 pääkaupungista muualle kotimaahan lähteneistä 65 prosenttia muutti Uudellemaalle ja runsaat 80 prosenttia (noin 30 000 henkilöä) tutkimuksen kohdealueelle.

Tutkimukseen vastasi 1 110 henkilöä, eli vastausprosentti oli 28. Vastaajista enemmistö (63 %) oli nuoria, 25–40-vuotiaita. Noin puolet vastaajista edusti pariskuntia (46 %) ja loput jakautuivat melko tasan yksinasuviin ja lapsiperheisiin kuuluviin. Lapsiperheisiin luettiin kuuluviksi niin yksinhuoltajat kuin kahden huoltajan perheet. Pariskunnat jaettiin pääsääntöisesti kahteen ikäryhmään (”nuoriin” 25–40 v. ja ”keski-ikäisiin” 41–65 v.), sillä ikä ja elämänvaihe vaikuttavat merkittävästi asumiseen liittyviin tarpeisiin ja muuttopäätöksiin. Nuoremmat vakiintumisvaiheessa olevat pariskunnat ovat mahdollisesti tulevaisuudessa lapsiperheitä, joten heitä erikseen tarkastelemalla saadaan esimerkiksi tietoa siitä, vaikuttavatko lapsiperheille tarjottavat palvelut heidän muuttopäätöksiinsä.

Taulukossa 1 on kuvattu perustietoa kyselyvastaajista. Vastaajista suurempi osa oli naisia, mikä on kyselytutkimuksille tyypillinen piirre. Valtaosa kävi kokopäiväisesti työssä (76 %). Yksinasuvissa oli eniten heitä, jotka olivat osa-aikatyössä. Nuorista pariskunnista sekä yksinasuvista joka viides oli opiskelija. Lapsiperheeseen kuuluvista vastaajista 14 prosenttia ilmoitti olevansa kotivanhempia.

Suurin osa vastaajista koki tulevansa toimeen erinomaisesti tai melko mukavasti. Yksinasuvissa oli selvästi eniten toimeentulonsa heikoksi kokevia. Vastaajat olivat pääsääntöisesti korkeasti koulutettuja: ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita oli 43 prosenttia kaikista vastaajista, lapsiperheeseen kuuluvista yli puolet.

Kuten edellisessä luvussa kävi ilmi, Helsingistä pois muuttaa eniten korkeasti koulutettuja 30–39-vuotiaita. Lähtömuuttajat ovat myös pääsääntöisesti työssäkäyviä, kun taas Helsinkiin muuttaa runsaasti opiskelijoita. Muuttoliikekyselyn vastaajajoukko edustaa hyvin Helsingistä tyypillisesti poismuuttavia henkilöitä.

Taulukko 1. Perustietoa vastaajista. Taustamuuttujien jakaumia kotitaloustyypeittäin ja kaikkien vastaajien osalta, %

	Yksin- asuva (N=291)	Nuori pariskunta, 25–40-v. (N=332)	Keski-ikäinen pariskunta, 41–65-v. (N=157)	Lapsi- perhe (N=295)	Kaikki vastaajat (N=1 110)
Sukupuoli* (N=1 070)					
Naiset	59	61	50	52	56
Miehet	37	37	49	47	41
Elämäntilanne** (N=1 074)					
Kokopäivätyössä	68	85	71	79	76
Osa-aikatyössä	14	10	8	9	11
Opiskelija	19	19	1	6	13
Työtön	6	2	5	2	4
Eläkkeellä	5	0	17	0	4
Kotivanhempi, omaishoitaja	0	0	1	14	4
Jokin muu	3	4	3	3	4
Koettu toimeentulo (N=1 072)					
Erinomaisesti	20	22	31	19	22
Melko mukavasti	44	63	53	59	55
Pärjään, kun teen ostokset harkiten	22	12	14	19	17
Joudun tinkimään ostoksista / lähes kaikesta	14	3	2	3	6
Koulutustaso (N=1 060)					
Peruskoulu	3	1	6	2	2
Lukio tai ammatillinen koulu	23	20	25	14	21
Opisto tai alempi korkeakoulutus	37	34	34	27	33
Ylempi korkeakoulutus	36	44	34	55	43
Muu	1	1	1	2	1

* Muuttujassa 'Sukupuoli' oli myös vastausvaihtoehdot "Muu" sekä "En halua vastata". Näitä vastauksia oli yhteensä 25 ja kokonaan puuttuvia vastauksia 10. ** Vastaaja sai valita yhden tai useamman vaihtoehdon.

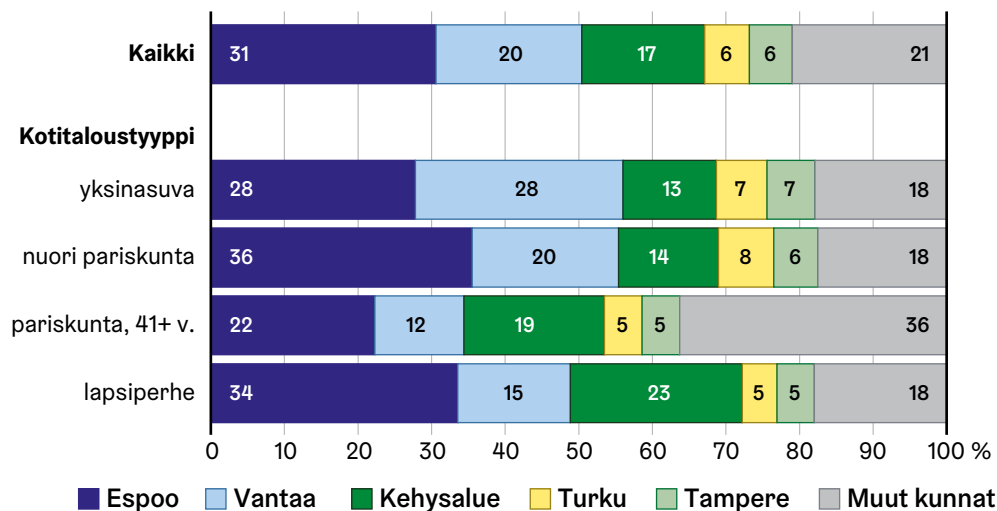
4. Tulokset

Tässä luvussa siirrytään tarkastelemaan kyselytutkimuksen tuloksia. Ensimmäisessä alaluvussa käydään läpi, mihin vastaajat muuttivat ja kuinka heidän asumisensa muuttui muuton seurauksena. Toinen alaluku käsittelee asunnonvaihdon syitä. Tämän jälkeen tarkastellaan Helsingissä asutun ajan yhteyttä vastaajan muuttokohteen valintaan sekä muuttosyihin, ja kuinka hyvin vastaajat tunsivat muuttokohteensa ennalta. Neljännessä alaluvussa kuvataan, miksi vastaajat päätyivät muuttamaan pois Helsingistä. Viides alaluku käsittelee etätöitä ja kuudes asuinalueella viihtymistä. Viimeisissä luvuissa tarkastellaan muuttajien arvostuksia suhteessa asuinympäristöön ja naapurustoon.

4.1 Muutot suuntautuivat pientaloihin ja omistusasumiseen

Tarkastelu muuttoliikkeen suuntautumisesta osoittaa, että puolet kyselyyn vastanneista oli muuttanut pääkaupunkiseudun sisällä (Kuvio 8). Noin 30 prosenttia asui nyt Espoossa ja 20 prosenttia Vantaalla. Helsingin seudun kehyskuntiin oli muuttanut 17 prosenttia vastaajista. Sekä Turkuun että Tampereelle oli muuttanut kuuden prosentin osuus. Viidennessä vastaajista oli muuttanut johonkin muuhun kuntaan. Tämä ”muiden kuntien” luokka oli hyvin moninainen sisältäen paikkakuntia suurehkoista kaupungeista (esim. Lahti, Hämeenlinna, Porvoo) aina pieniin, maaseutumaisiin kuntiin.

Kuvio 8. Muuttokohde kotitaloustyypeittäin, %

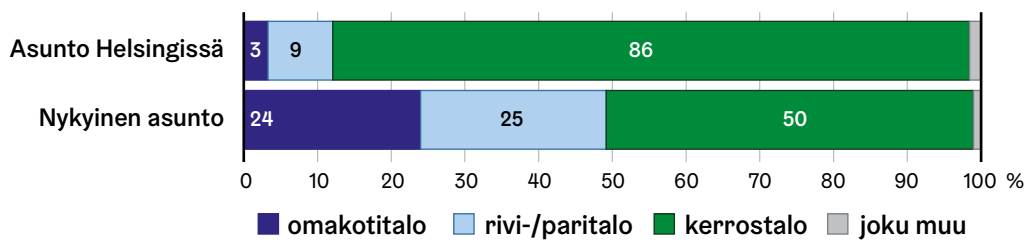

Vantaata olivat keskimääräistä enemmän suosineet yksinasuvat, Espoota puolestaan nuoret pariskunnat ja kehyskuntia lapsiperheet. Kiinnostavaa on, että nuoret pariskunnat olivat suosineet huomattavasti enemmän Espoota verrattuna yksinasuviin, mutta myös verrattuna keski-ikäisiin pariskuntiin. Keski-ikäisistä pariskunnista oli huomattavan moni (36 %) muuttanut ”muiden kuntien” luokkaan ja selvästi muita pienempi osuus jäi pääkaupunkiseudulle.

Kyselyvastaajat edustavat hyvin tilastojen pohjalta piirtyvää kuvaa Helsingistä poismuuttaneista (ks. myös luku 2). Helsingistä muutetaan eniten muulle pääkaupunkiseudulle, ja selvästi yli puolet poismuuttajista jää myös Uudenmaan rajojen sisälle. Turkuun ja Tampereelle muuttaneiden yhteenlaskettu osuus Helsingistä muualle kotimaahan vuosittain muuttaneista on pysytellyt noin kymmenessä prosentissa kuluneen vuosikymmenen ajan.

Entä kuinka kyselyvastaajien asuminen oli muuttunut? Tulokset osoittavat, että Helsingistä pois muuttaneet olivat yleensä etsineet lisää tilaa asumiseensa. Lisäksi omistus- asuminen ja pientaloasuminen oli muuttojen seurauksena lisääntynyt selvästi. Muuton jälkeen puolet vastaajista asui pientaloissa, joihin luetaan tässä yhteydessä omakotitaloissa (24 %), pari- tai erillistaloissa (10 %) ja rivitaloissa (16 %) asuvat.

Kuvio 9. Asunnon talotyyppi ennen ja jälkeen muuton, %

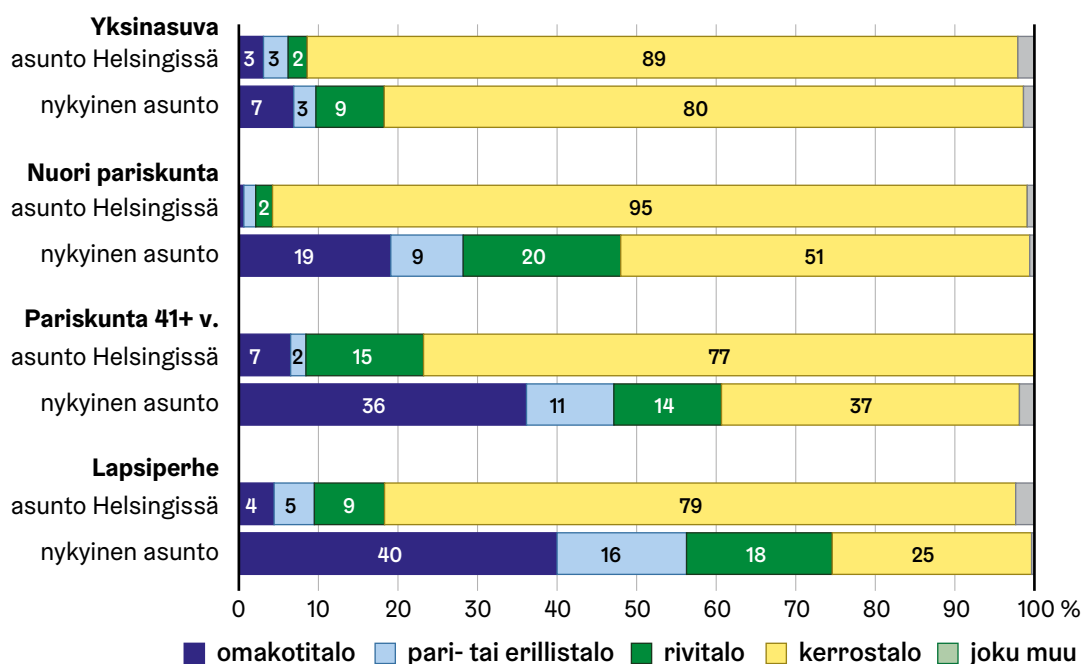

Talotyyppin muutostrendi oli varsin selvä (Kuvio 9). Ennen muuttoa, Helsingissä asueen- saan vain 12 prosenttia vastaajista oli asunut pientalossa. Moni oli siis muuttanut ker- rostalosta pientaloon.

Etenkin kyselyn lapsiperheillä oli havaittavissa selvä siirtymä kerrostaloasumisesta pientaloasumiseen (Kuvio 10). Kun ennen muuttoa vain 18 prosenttia heistä asui pien- talossa, muuton jälkeen osuus oli jopa 75 prosenttia. Tämä kertoo myös muuton ja asuinpaikan valinnan syistä. Enemmistö lapsiperheistä nimesi toiveen talotyyppin vaih- dosta ja oman pihan saamisesta vähintään melko tärkeäksi syyksi asunnon vaihdolle.

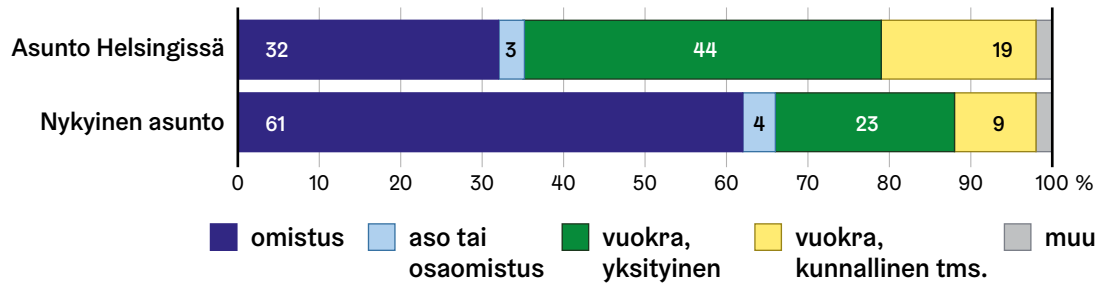
Myös pariskunnat olivat siirtyneet yleisesti kerrostaloista pientaloihin. Pientaloissa ei nuorista pariskunnista asunut ennen muuttoa juuri kukaan, mutta muuton jälkeen osuus oli lähes puolet. Keski-ikäisistä pariskunnista asui pientaloissa ennen muuttoa 23 prosenttia ja muuton jälkeen 61 prosenttia. Sitä vastoin yksinasuvilla pientaloon muut- taneita oli melko pieni osuus (18 %). Tosin heilläkin osuus kasvoi muutossa.

Kuvio 10. Talotyyppin muutos kotitaloustyyppin mukaan, %

Myös omistusasujien osuus lisääntyi muuttojen seurauksena lähes yhtä selkeällä tavalla kuin pientaloasujien osuus (Kuvio 11). Muuton jälkeen 61 prosenttia vastaajista oli omistusasukkaita, 32 prosenttia vuokralaisia ja 4 prosenttia asumisoikeus- tai osaomistusasukkaita.

Kuvio 11. Asunnon hallintamuoto ennen ja jälkeen muuton, %

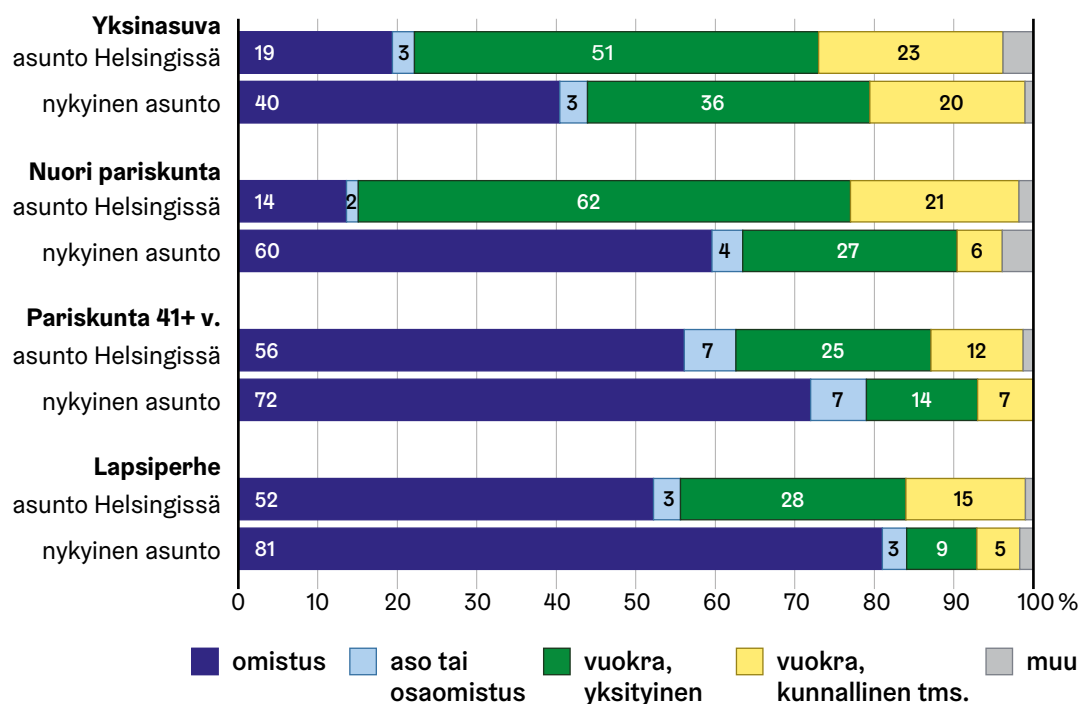

Vuokra-asuminen väheni muuton yhteydessä huomattavasti. Vuokralla oli asunut ennen muuttoa 63 prosenttia, kun muuton jälkeen osuus oli vain noin puolet tästä.

Selkeä siirtymä vuokrasektorilta omistusasuntoihin koski kaikkia kotitaloustyyppiejä (Kuvio 12). Kaikkein suurin muutos tapahtui nuorilla pariskunnilla, joista ennen muuttoa asui omistusasunnossa vain 14 prosenttia mutta muuton jälkeen 60 prosenttia.

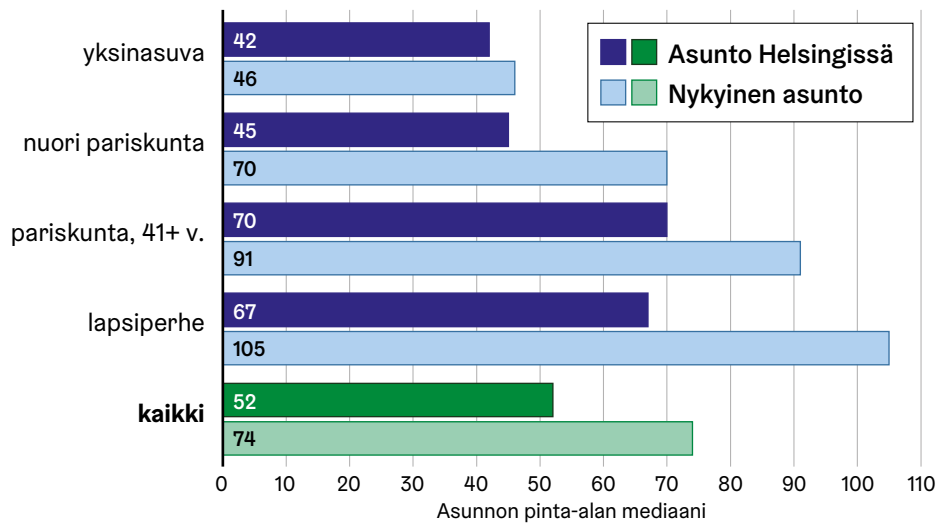
Omistusasunnossa asui muuton jälkeen keski-ikäisistä pariskunnista 72 prosenttia ja lapsiperheistä 81 prosenttia. Sen sijaan yksinasuvilla vuokra-asuminen oli muuton jälkeen yleistä. Heistä yli kolme neljäsosaa asui vuokralla ennen muuttoa, ja vielä muuton jälkeenkin osuus oli runsaat puolet.

Kuvio 12. Asunnon hallintamuodon muutos kotitaloustyyppin mukaan, %

Myös asunnon keskimääräinen pinta-ala (mediaani) oli muutoissa kasvanut huomattavasti (Kuvio 13). Muuttajat olivat siis suurimmaksi osaksi hakeutuneet aiempaa tilavampiin asuntoihin. Koko vastaajakunnassa pinta-alan mediaani kasvoi 52 neliöstä 74 neliöön eli 22 neliön verran. Kotitaloustyypeittäin oli kuitenkin huomattavissa suuria eroa. Yksinasuvat eivät tyypillisesti muuttaneet kovinkaan paljon isompiin asuntoihin, kun taas nuoret pariskunnat saivat keskimäärin 25 lisäneliötä, keski-ikäiset pariskunnat 21 lisäneliötä ja lapsiperheet 38 lisäneliötä.

Kuvio 13. Asunnon pinta-alan mediaani ennen ja jälkeen muuton kotitaloustyypeittäin, neliömetriä

Kaiken kaikkiaan asunnon pinta-ala kasvoi yli kolmella neljästä muuttajasta (77 %). Viidenneksellä se väheni (21 %) ja kahdella prosentilla pysyi ennallaan. Lapsiperheet muuttivat lähes aina (88 %) isompaan ja pariskunnistakin melkein yhtä suuri osuus (82 %). Sen sijaan yksinasuvista suhteellisen monella (39 %) muutto suuntautui pienempään asuntoon ja hieman yli puolella (58 %) isompaan.

4.2 Muuttosyyt vaihtelevat kotitaloustyyppin ja muuttokohteen mukaan

Ikä ja elämänvaihe vaikuttavat merkittävästi ihmisten muuttosyihin ja asuntoon liittyviin tarpeisiin. Asumisuran alkuvaiheessa on tyypillistä asua yksin tai lapsettomana parina, jolloin suurin osa suosii kerrostalo- ja vuokra-asumista. Yli 30-vuotiailla omistusasuminen nousee suosituimmaksi asunnon hallintamuodoksi ja kerrostaloasumisen määrä puolestaan vähenee. (ks. esim. Laakso 2019.)

Helsingin muuttoliiketyöryhmän tulokset osoittavat selkeästi, että elämänvaihe vaikuttaa siihen, mitä asunnolta ja sen sijainnilta toivotaan. Kuviossa 14 esitetyissä tuloksissa lapsiperheiden asunnonvaihdon syinä korostuivat erikokoisen asunnon tarve sekä halu pientaloon ja omaan pihaan. Monella perheellä lastensaanti on oletettavasti lisännyt kodin tilan tarvetta. Noin puolet lapsiperheistä pitikin tärkeänä syynä asunnonvaihdolle lasten määrän muutosta. Lisäksi korona-aikana yleistynyt etätyö on voinut vaikuttaa osalla muuttajista kodin tilan tarpeeseen, vaikka asiasta ei suoraan kysytty.

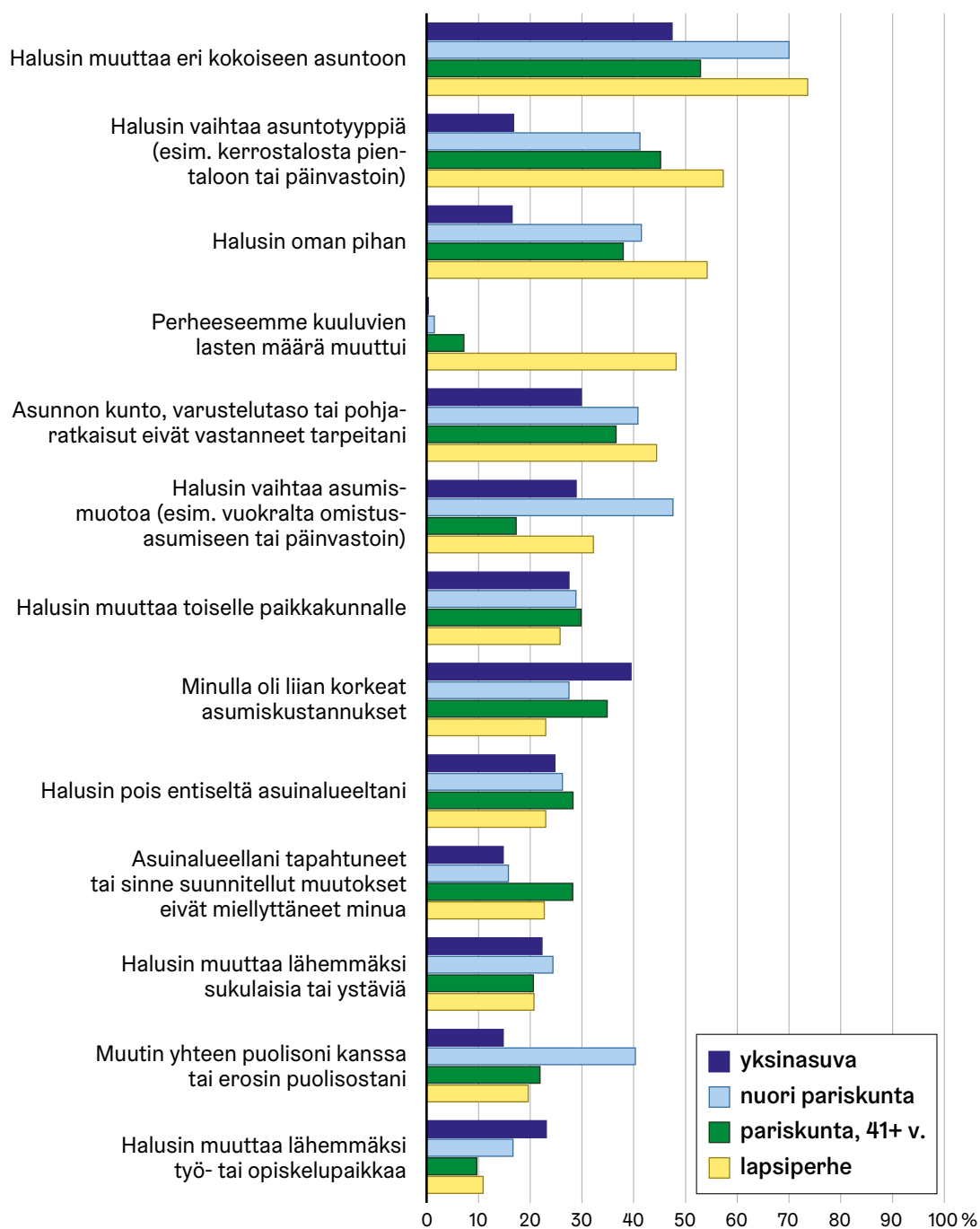
Myös nuorilla pariskunnilla korostuivat erikokoisen asunnon tarve (70 prosentilla erittäin/melko tärkeä syy) sekä toive omistusasunnosta, pientalosta ja omasta pihasta. Yhteen muuttaminen puolison kanssa tai puolisosista eroaminen sekä vanhan asunnon soveltumattomuus olivat lisäksi nuorille pariskunnille keskeisiä asunnon vaihdon syitä. Keski-ikäisillä pariskunnilla keskeisimmät syyt olivat myös toive erikokoisesta kodista (runsaalla puolella erittäin/melko tärkeä syy) ja asuntotyyppin muutos. Muihin vastaajiin verrattuna keski-ikäisistä pariskunnista suurempi osa, vajaa kolmannes, piti tärkeänä syynä muutolle asuinalueella tapahtuneita tai sinne suunniteltuja muutoksia.

Yksinasuvilla tärkeimmät syyt olivat erikokoisen asunnon tarve sekä liian korkeat asumiskulut. Yksinasuvat poikkesivat muista vastaajista siinä, että heistä suhteellisen monilla (noin 40 %) uusi asunto, johon muutettiin, oli kuitenkin aiempaa pienempi, ja vain hieman yli puolella (58 %) suurempi. Osa yksinasuvista oli siis halunnut tai vähintäänkin tyytynyt pienempään asuntoon, mahdollisesti asumiskustannuksia pienentääkseen. Yksinasuvissa olikin enemmän niitä, joilla oli jonkinasteisia vaikeuksia taloudellisessa toimeentulossa. Vastausten mukaan hyvin toimeentulevia oli pariskunnista 85 prosenttia ja lapsiperheistä 77 prosenttia, mutta yksinasuvista vain 64 prosenttia.

Halu muuttaa pois entiseltä asuinalueelta oli tärkeä syy alle kolmannekselle kaikista vastaajista ja 23 prosentille lapsiperheistä. Verrattaessa Helsingin eri asuinalueilta poismuuttaneita havaittiin, että kaupunkiudistusalueilla² asuneista selvästi suurempi osuus (42 %) piti poismuuttoa alueelta tärkeänä syynä vaihtaa asuntoa.

2 Kaupunkiudistus on Helsingin uusi tapa kehittää asuinalueita ja ehkäistä asuinalueiden eriytymistä eli segregaatiota. Tavoitteena on luoda uutta elinvoimaa vanhoille asuinalueille panostamalla kunnostamiseen ja uuden rakentamiseen. Kaupunkiudistusalueita ovat Malminkartano ja Kannelmäki, Malmi, Mellunkylä sekä Meri-Rastila.

Kuvio 14. Kuinka tärkeitä seuraavat syyt olivat päätöksellesi vaihtaa asuntoa?
”Erittäin/melko tärkeä syy” vastanneet, %

Kuviossa 15 asunnon vaihdon syitä tarkastellaan muuttokohteittain. Kuviossa ovat mukana ne väittämät, joissa oli tilastollisesti merkitsevä ero muuttokohteiden välillä. Vastajaista on rajattu pois ”ei koske minua” vastanneet. Vastausmäärät ovat pieniä erityisesti Tampereelle ja Turkuun muuttaneiden osalta, koska aineistossa heitä oli ylipäättään melko vähän (yhteensä 129 vastaajaa). Pieni vastaajamäärä voi heikentää tulosten luotettavuutta näiden kuntien osalta.

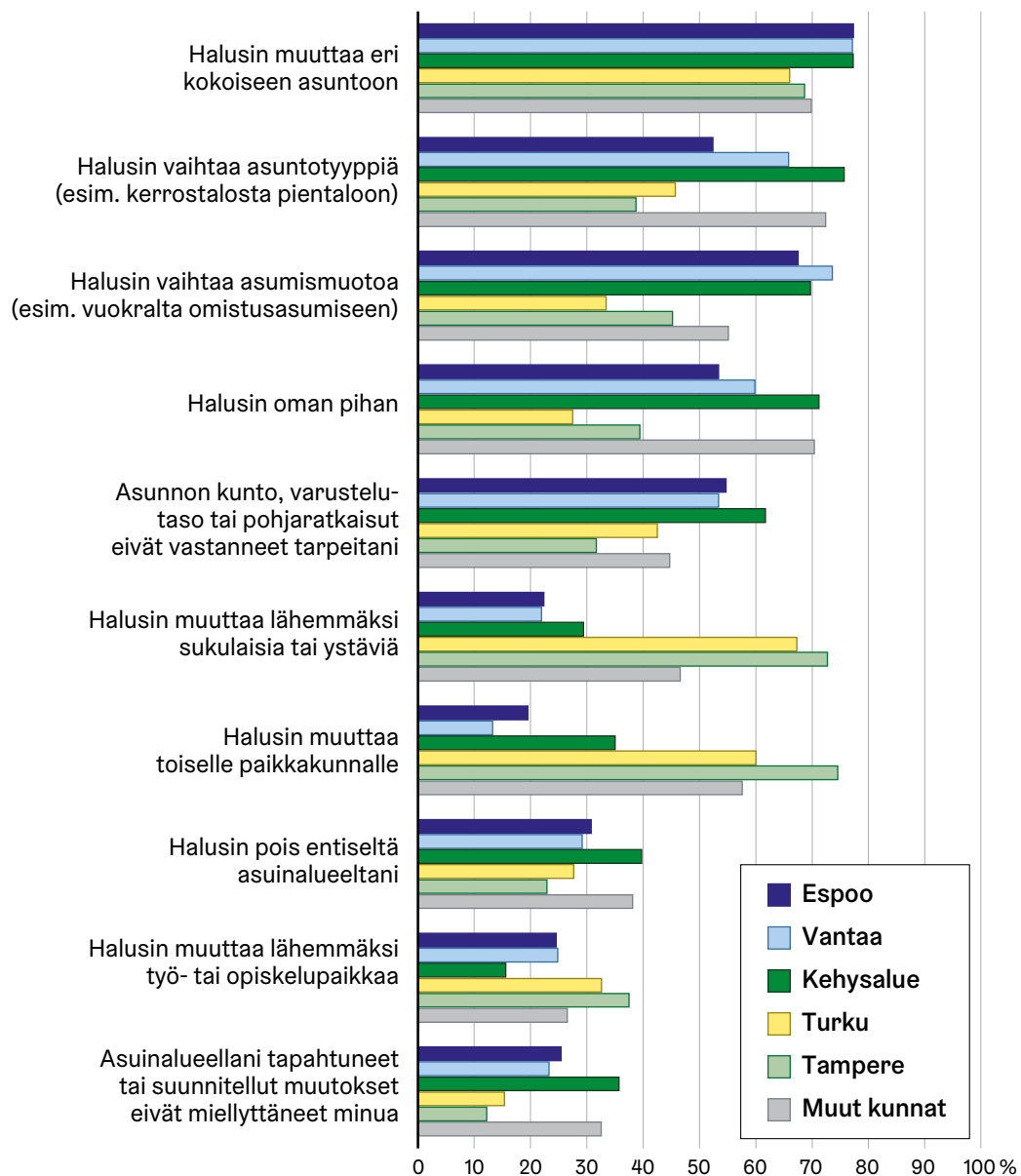
Pääkaupunkiseudulla pysyneiden muuttosyyt eivät juurikaan eroa toisistaan. Näillä muuttajilla eri kokoisen asunnon tarve sekä asumismuodon ja asuntotyypin vaihtaminen olivat tärkeimpiä syitä vaihtaa asuntoa. Myös kehyskuntiin muuttaneille edellä mainitut olivat tärkeitä syitä. Näiden lisäksi heillä korostui halu omaan pihaan sekä paremmin omiin tarpeisiin vastaavan asunnon löytäminen.

Luokka ”muut kunnat” sisältää niin suurempia kaupunkeja, kuten Lahti ja Hämeenlinna, kuin pieniä maaseutumaisia kuntia. Aiemmin mainittujen syiden ohella näihin kuntiin muuttaneista yli puolet halusi vaihtaa paikkakuntaa ja lähes puolet muuttaa lähemmäksi sukulaisia tai ystäviä.

Turkuun ja Tampereelle muuttaneiden asunnonvaihdon syyt erosivat eniten muista. Heille halu muuttaa sukulaisten ja ystävien lähelle sekä ylipäätään toiselle paikkakunnalle olivat tärkeimpiä syitä eri kokoisen asunnon tarpeen ohella. Myös yli kolmannekselle työ- tai opiskelupaikan lähelle muuttaminen oli tärkeä syy. Näihin kaupunkeihin muuttaneilla tuloksiin liittyy kuitenkin epävarmuuksia, sillä yksittäisten vastaajien muuttosyyt korostuvat muita ryhmiä enemmän johtuen pienemmästä vastaajajoukosta.

Asuinalueella tapahtuneet tai suunnitellut muutokset eivät korostuneet minkään ryhmän tärkeimpien muuttosyiden joukossa, kuten ei myöskään halu muuttaa pois entiseltä asuinalueelta. Kehyskuntiin ja muihin kuntiin muuttaneilla tyytymättömyys asuinalueeseen oli kuitenkin selvästi useammalle tärkeä syy verrattuna pääkaupunkiseudulle jääneisiin tai toisiin suuriin kaupunkeihin muuttaneisiin.

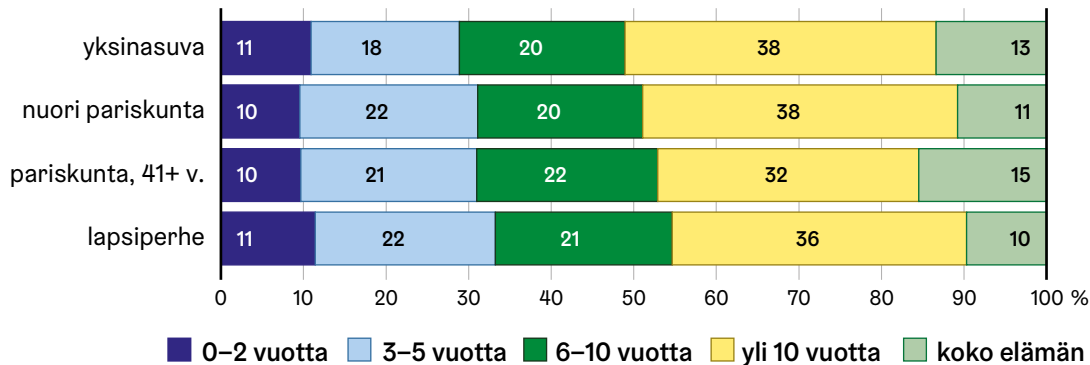
Kuvio 15. Asunnon vaihdon syyt muuttokohteittain, ”Erittäin/melko tärkeä syy” vastanneet, % (”Ei koske minua” vastanneet rajattu pois)

4.3 Helsingissä asutun ajan yhteys muuttopäätökseen

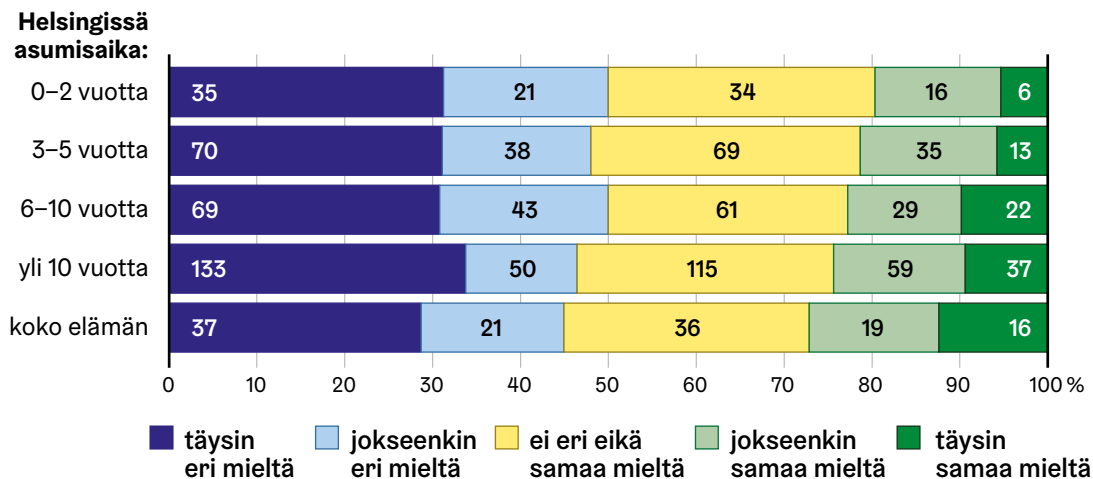
Kaikista kyselyvastaajista runsas kolmasosa (36 %) oli asunut Helsingissä vähintään kymmenen vuotta elämänsä aikana (Kuvio 16). Vähiten vastaajissa oli alle kaksi vuotta Helsingissä asuneita. Jakauma asumisajan suhteen oli varsin samankaltainen kaikissa kotitalouksissa. Keski-ikäiset pariskunnat erosivat siinä, että heissä oli muita enemmän koko elämänsä Helsingissä asuneita (15 %).

Kuvio 16. Helsingissä asumisaika elämän aikana yhteensä, %

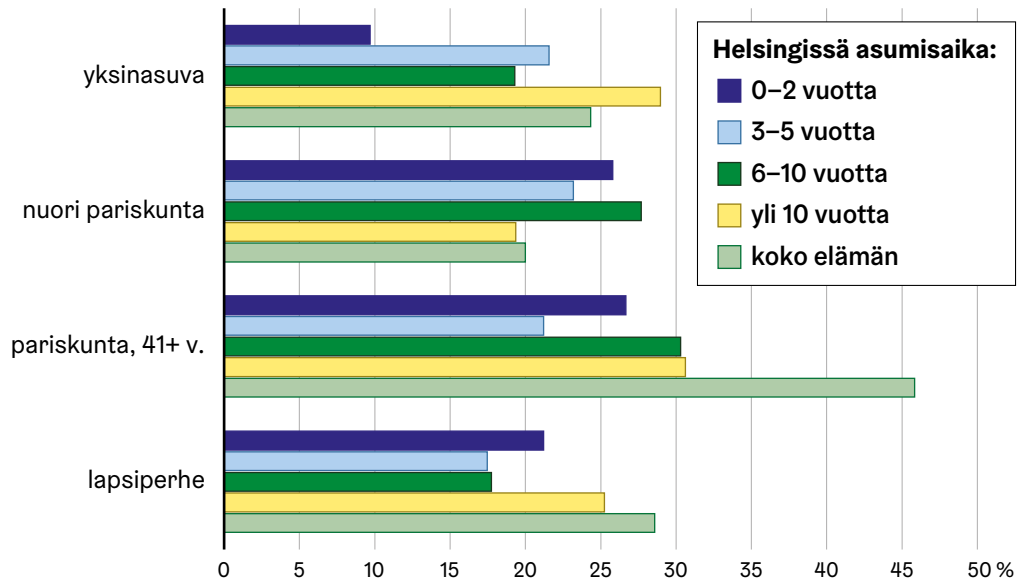

Takaisinmuuttohalukkuus Helsinkiin näyttäisi olevan sitä suurempi, mitä pidempään Helsingissä oli elämänsä aikana asunut (Kuvio 17). Kotitaloustyyteittäin tarkasteltuna asumisajan vaikutus kuitenkin väheni (Kuvio 18). Nuorilla pariskunnilla muuttohalukkuus takaisin Helsinkiin oli jopa vähäisempää yli kymmenen vuotta tai koko elämänsä Helsingissä asuneilla verrattuna kaupungissa lyhyemmän ajan asuneisiin. Tämä voinee liittyä elämäntilanteeseen, jossa nuoret parit mahdollisesti harkitsevat perheen perustamista. Osa Helsingissä jo pitkään asuneista on voinut päätyä siihen, että perhe halutaan perustaa jossain muualla kuin Helsingissä, eikä muuttoa takaisin harkita siis ainakaan lähitulevaisuudessa. Sen sijaan pidempään Helsingissä asuneiden lapsiperheiden vanhempien keskuudessa ilmeni hieman suurempaa halukkuutta muuttaa takaisin. Kaikista vähäisin kiinnostus takaisinmuuttoon oli alle kaksi vuotta kaupungissa asuneilla yksinasuvilla.

Kuvio 17. Takaisinmuuttohalukkuus Helsinkiin lähitulevaisuudessa (%), Helsingissä asumisajan mukaan

Kuvio 18. Takaisinmuuttohalukkuus Helsinkiin lähitulevaisuudessa (jokseenkin/ täysin samaa mieltä, %), Helsingissä asumisajan ja kotitaloustyyppin mukaan

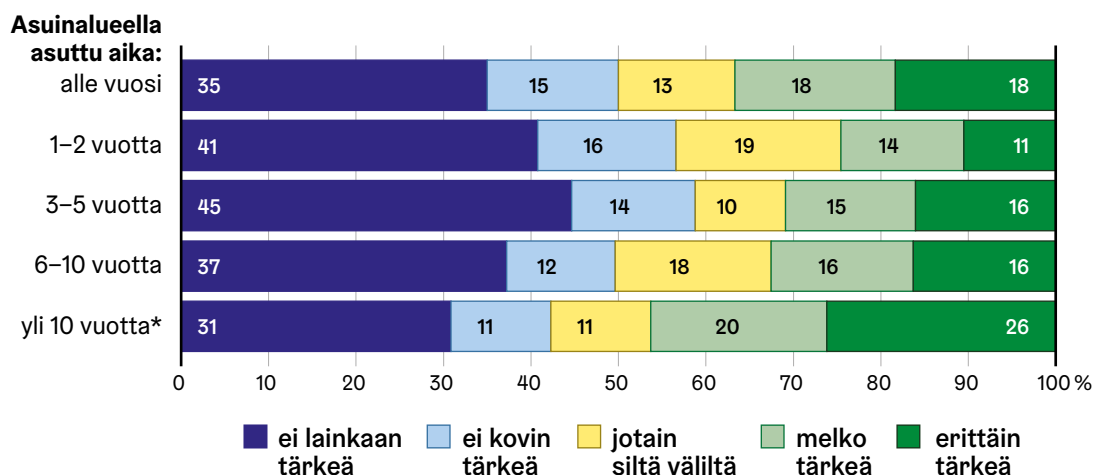
*Asunut Helsingissä koko elämänsä aikana yhteensä

Kyselyvastaajilta kysyttiin Helsingissä koko elämän aikana asutun ajan lisäksi sitä, kuinka kauan hän asui viimeisimmällä asuinalueellaan. Vastaajissa oli eniten 3–5 vuotta entisellä alueella asuneita (32 %) ja toiseksi eniten 1–2 vuotta asuneita (27 %). Vähiten oli alle vuoden samalla alueella pysyneitä (7 %). Loput reilu 30 prosenttia jakautuivat melko tasan 6–10 vuotta ja yli 10 vuotta samalla alueella asuneiden välille.

Kun vastaajilta kysyttiin syitä muutolle, halu muuttaa pois entiseltä asuinalueelta ei noussut tärkeimpien tekijöiden joukkoon (ks. luku 4.2, Kuvio 15). Kaikista vastaajista kolmannes piti tätä tärkeänä muuttosyytä. Tulokset eroavat kuitenkin tilastollisesti merkitsevästi suhteessa edellisellä asuinalueella asuttuun aikaan (Kuvio 19). Yli kymmenen vuotta (ml. koko elämänsä) entisellä alueella asuneista lähes puolet (46 %) piti halua muuttaa pois alueelta vähintään melko tärkeänä asunnon vaihdon syynä. Myös alle vuoden samalla asuinalueella asuneille halu vaihtaa aluetta oli tärkeämpi syy kuin vastaajille keskimäärin.

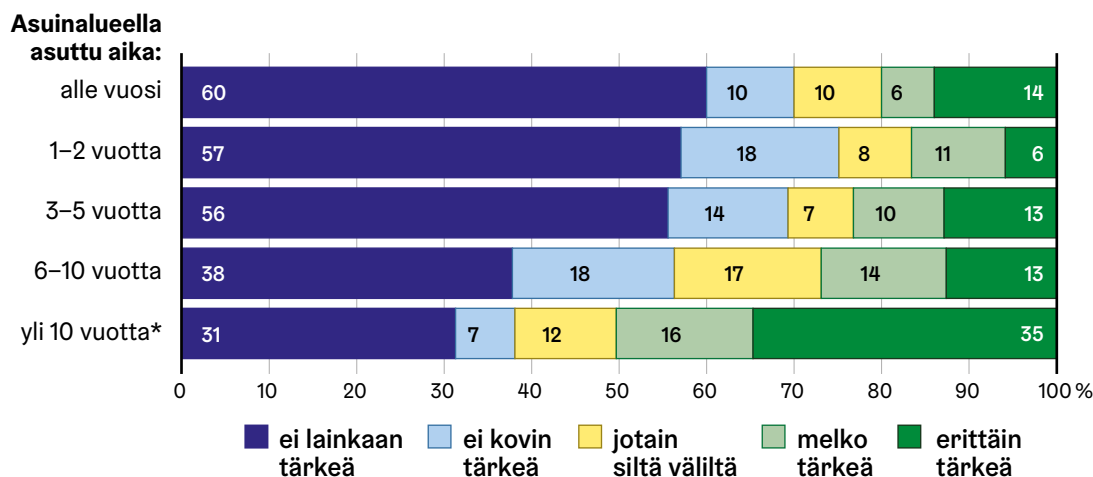
Lyhyen aikaa samalla alueella asuneille kynnys alueen vaihtamiseen on todennäköisesti muutoinkin matalampi ja osa näistä muuttajista on mahdollisesti käynyt kokeilemassa asuinalueutta todeten, ettei viihdy siellä. Sen sijaan pitkään alueella asuneiden mutta sieltä pois haluavien syyt lienevät erilaiset. Osittain poismuuttohalua voi selittää asuinalueen muutokset. Näyttäisikin siltä (Kuvio 20), että yli kymmenen vuotta samalla alueella Helsingissä asuneille omalla asuinalueella tapahtuneet tai suunnitellut muutokset olivat 51 prosentille tärkeä muuttosyy. Ero vähemmän aikaa alueella asuneisiin oli erittäin merkitsevä: alle kymmenen vuotta samalla alueella asuneista keskimäärin vain yksitoista prosenttia piti asuinalueen muutoksia tärkeänä syynä muutolle.

Kuvio 19. Asunnon vaihdon syy: Halu pois entiseltä asuinalueelta, asuinalueella asutun ajan mukaan

*mukaan lukien samalla asuinalueella koko elämänsä asuneet.

Kuvio 20. Asunnon vaihdon syy: Asuinalueella tapahtuneet tai suunnitellut muutokset eivät miellyttäneet, asuinalueella asutun ajan mukaan

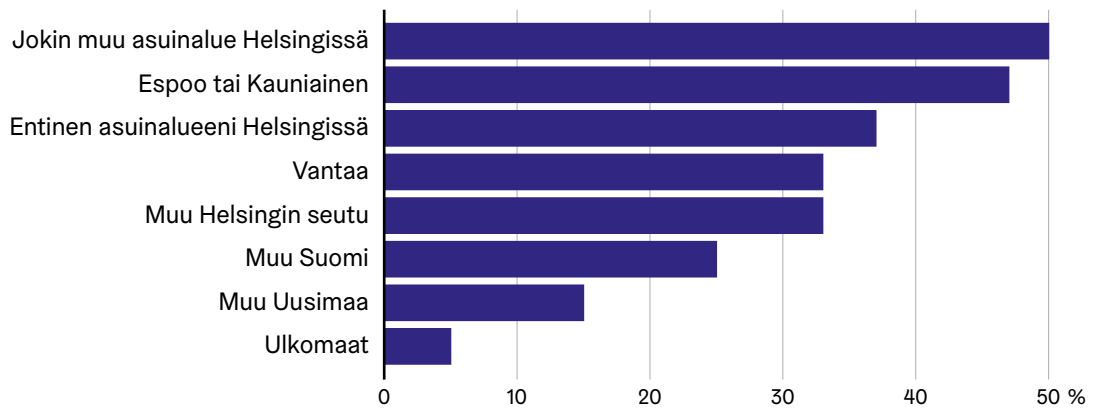

*mukaan lukien samalla asuinalueella koko elämänsä asuneet.

Vastaajilta kysyttiin myös, mitä alueita he olivat harkinneet uutta asuntoa etsiessään. Kuvio 21 kertoo vastauksista tähän. Yli kolmannes oli harkinnut omaa, vanhaa asuin- aluettaan Helsingissä. Enemmistö vastaajista (58 %) oli harkinnut ylipäätään jotakin Helsingin asuin-alueita, joko samaa missä asui tai jotakin muuta aluetta. Lähes puolet oli harkinnut Espoon tai Kauniaisten alueita, kolmannes Vantaan alueita ja samoin kolmannes muuta Helsingin seutua eli kehyskuntia.

Vastausten tarkempi analyysi näytti, että suuri enemmistö (81 %) niistä, jotka olivat harkinneet Helsingin alueita, oli harkinnut myös muuta pääkaupunkiseutua. Lähes yhtä suuri osuus (75 %) muuta pääkaupunkiseutua harkinneista oli harkinnut myös Helsingin alueita. Nämä tulokset vahvistavat kuvaa, että suurelle osalle muuttajista pääkaupunkiseutu näyttäytyy yhtenäisenä asuntomarkkina-alueena, missä kuntarajoilla ei ole kovinkaan suurta merkitystä asunnon valinnassa.

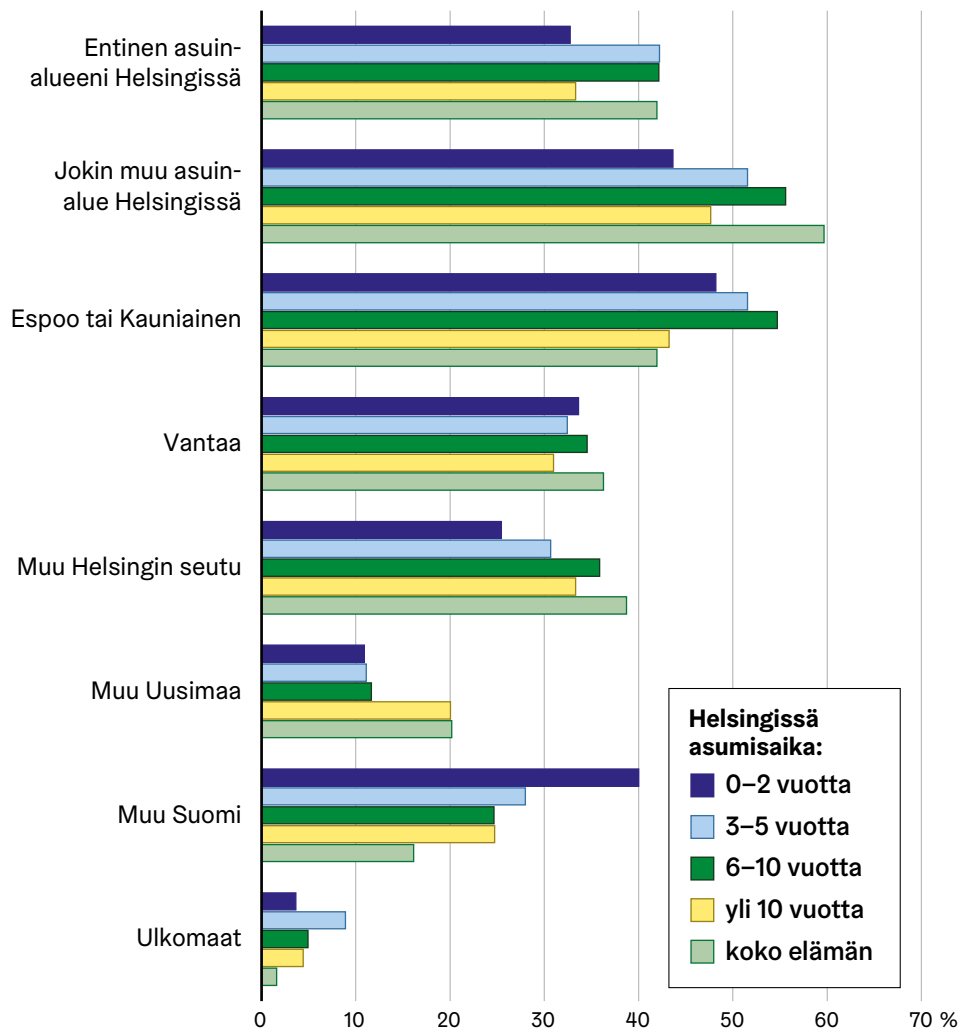
Kuvio 21. Mitä alueita oli harkittu etsittäessä uutta asuntoa ja asuinalueetta?

Tarkasteltaessa harkittuja muuttokohteita suhteessa Helsingissä asuttuun aikaan nähdään, että lyhyemmän aikaa Helsingissä asuneista suurempi osa harkitsi muuttoa muualle Suomeen verrattuna Helsingissä pitkään asuneisiin (Kuvio 22). Alle kaksi vuotta Helsingissä asuneista 40 prosenttia harkitsi muuttokohteena Uudenmaan ulkopuolista Suomea, kun koko elämänsä Helsingissä asuneilla osuus oli vain 16 prosenttia. Onkin oletettavaa, että ikänsä Helsingissä viihtyneillä on kaupungissa esimerkiksi enemmän sosiaalisia verkostoja, joiden vuoksi kauas muualle Suomeen muuttaminen ei tule kyseeseen. Sen sijaan heistä 60 prosenttia harkitsi muuttavansa jollekin muulle kuin entiselle asuinalueelleen Helsingissä. Toiseksi eniten he harkitsivat entistä asuinalueettaan ja Espoota tai Kauniaista. Toisaalta Espoo ja Kauniainen olivat paljon harkittuja muuttokohteita myös vähemmän aikaa Helsingissä asuneiden keskuudessa.

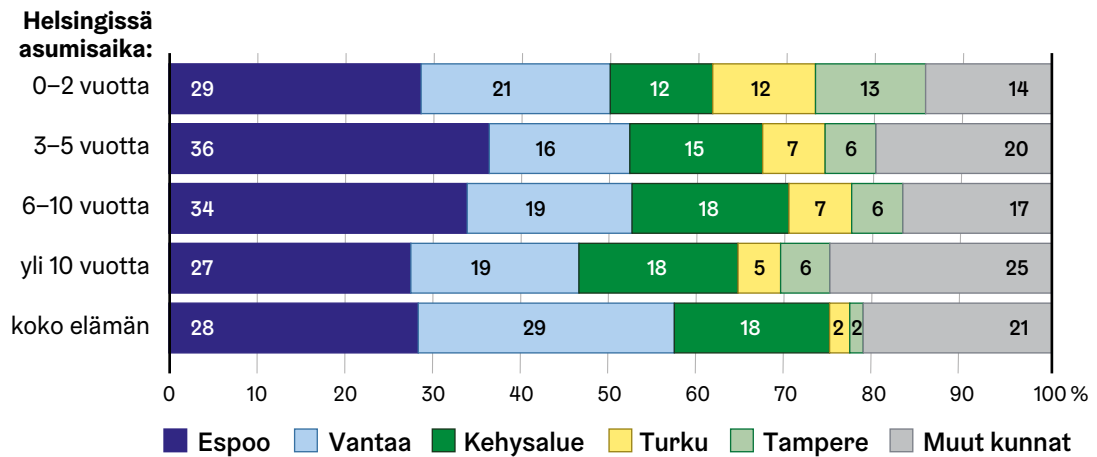
Kiinnostavaa muuttokohteiden harkinnassa on ero yli kymmenen vuotta ja koko ikänsä Helsingissä asuneiden välillä. Yli kymmenen vuotta kaupungissa asuneet harkitsivat Helsinkiin jäämistä selvästi vähemmän ja myös vähemmän kuin kaupungissa 3–10 vuotta asuneet. Mahdollinen syy voi löytyä elämäntilanteesta, kuten esimerkiksi opintojen päättymisestä, perheellistymisestä tai työpaikan vaihtamisesta.

Kuvio 22. Harkittu muuttokohde (%), Helsingissä asumisajan mukaan

Toteutuneet muuttokohteet kotitaloustyypeittäin esitellään aiemmassa asumisen muutosta käsittelevässä luvussa (ks. Kuvio 8). Helsingissä asumisajan mukaan tarkasteltuna nähdään, että Espooseen tai Vantaalle muutti lähes 60 prosenttia koko elämänsä Helsingissä asuneista (Kuvio 23). Enemmistö syntyperäisistä helsinkiläisistä näyttäisi siis juurtuneen pääkaupunkiseudulle. Sen sijaan yli kymmenen vuotta Helsingissä asuneista alle puolet muutti Espooseen tai Vantaalle. He eivät myöskään suosineet erityisesti kehysaluetta tai muita isoja kaupunkeja, vaan heitä muutti muita enemmän myös muihin kuntiin. Alle kaksi vuotta Helsingissä asuneet muuttivat muita useammin Tampereelle tai Turkuun.

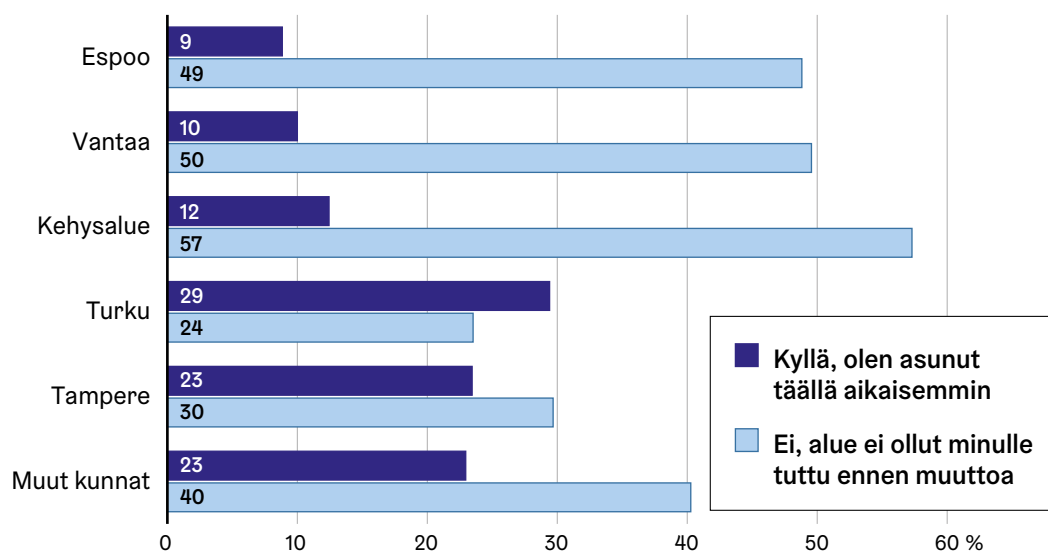
Kuvio 23. Toteutunut muuttokohde, Helsingissä asutun ajan mukaan

Vastaajilta kysyttiin myös alueen tuntemisesta ennen sinne muuttoa (Kuvio 24). Espooseen ja Vantaalle muuttaneista noin puolet ei tuntenut aluetta ennen muuttoa. Kehysalueelle muuttaneista vielä useammalle alue oli entuudestaan tuntematon. Näille alueille oli myös varsin vähän paluumuuttoa. Turku erottuu muista kunnista sillä, että vajaa kolmannes muuttajista oli asunut siellä aiemmin. Myös Tampereelle ja muihin kuntiin oli selvästi enemmän paluumuuttoa Helsingin seutuun verrattuna. Tuloksista on syytä huomioida, että vastaajat edustivat yhtä henkilöä kotitaloudesta. On siis mahdollista, että mukana on muuttajia, jotka ovat muuttaneet esimerkiksi kumppaninsa kotiseudulle.

Paluumuuttajille paikkakunta onkin todennäköisesti ollut myös tärkeä muuttosyy, mikä näkyy edellisen luvun kuviossa 15. Pääkaupunkiseudun muihin kuntiin muuttaneista enemmistölle halu vaihtaa paikkakuntaa ei ollut lainkaan tärkeä muuttosyy. Sen sijaan syy oli tärkeä niihin kuntiin muuttaneille, joihin oli myös enemmän paluumuuttoa.

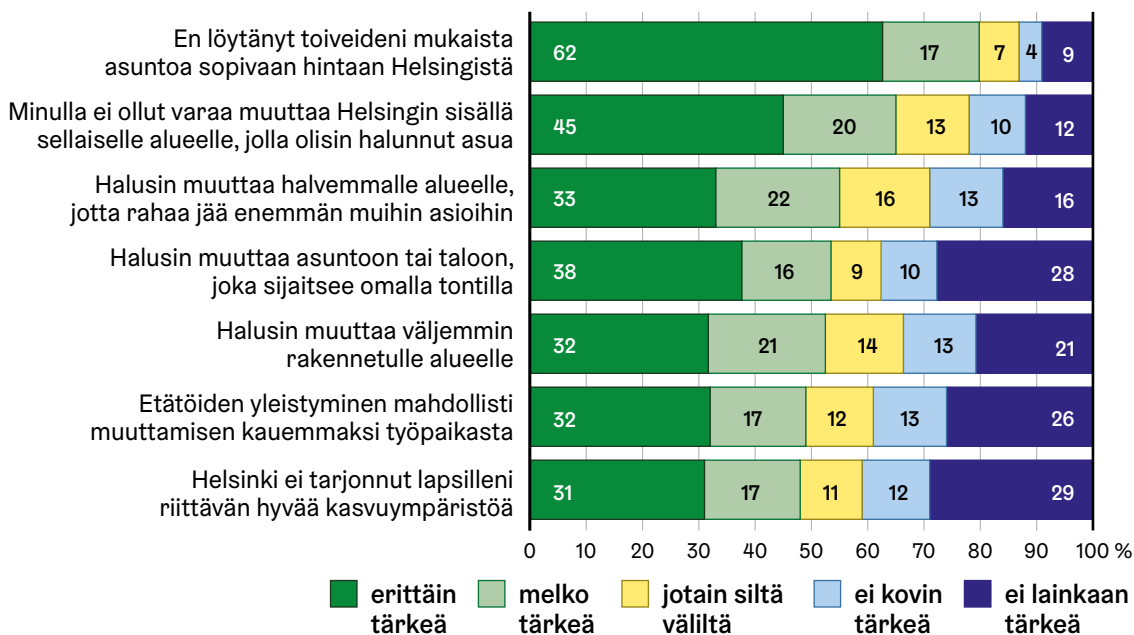
Kuvio 24. Alueen tuttuus ennen muuttoa toteutuneen muuttokohteen mukaan, % vastaajista

4.4 Asumisen kalleus on keskeisin poismuuttosyy Helsingistä

Kyselyvastaajilta kysyttiin Helsingistä pois muuton syitä sekä avoimella kysymyksellä että seitsemän kohdan listalla. Asunnon ominaisuuksiin ja hintaan liittyvät syyt korostuivat yleisimpinä poismuuton syinä molemmissa vastauksissa. Kuvio 25 kuvaa vastaajien jakaumaa sen suhteen, kuinka tärkeitä erilaiset syyt olivat päätökselle muuttaa pois Helsingistä. Kuviosta on rajattu pois ne vastaajat, jotka eivät kokeneet kysymyksen koskevan heitä itseään. Tämä vähentää vastaajamääriä erityisesti väittämässä, joka koskee lapsille sopivaa kasvuympäristöä. Ymmärrettävästi tämä tekijä koskettaa lähinnä lapsiperheitä.

Kuvio 25. Kuinka tärkeitä seuraavat seikat olivat päätöksellesi muuttaa pois Helsingistä? ("Ei koske minua" rajattu pois)

Kaikki kysytyt asiat olivat melko suurelle osalle vastaajista tärkeitä syitä muuttaa Helsingistä. Selvästi tärkeimpänä korostui asumisen kalleus. Asumisen kalleus on tunnistettu jo monissa aiemmissa tutkimuksissa Helsingistä poistyöntäväksi tekijäksi (esim. Keskinen & Ahola 2021; Kytö & Väliniemi 2009), mutta on huomioitava, että koronapandemian aikana asuntokauppa oli myös ennätysvilkasta. Helsingissä kauppaa käytiin vuonna 2021 enemmän kuin koskaan aiemmin, ja koronapandemian aikana asuntojen hinnat nousivat 11 prosenttia (Marttinen & Bayar 2023). Asuntojen kysyntä oli siis ennätyskallista korkealla, mikä todennäköisesti vaikeutti entisestään sopivan asunnon löytämistä Helsingistä.

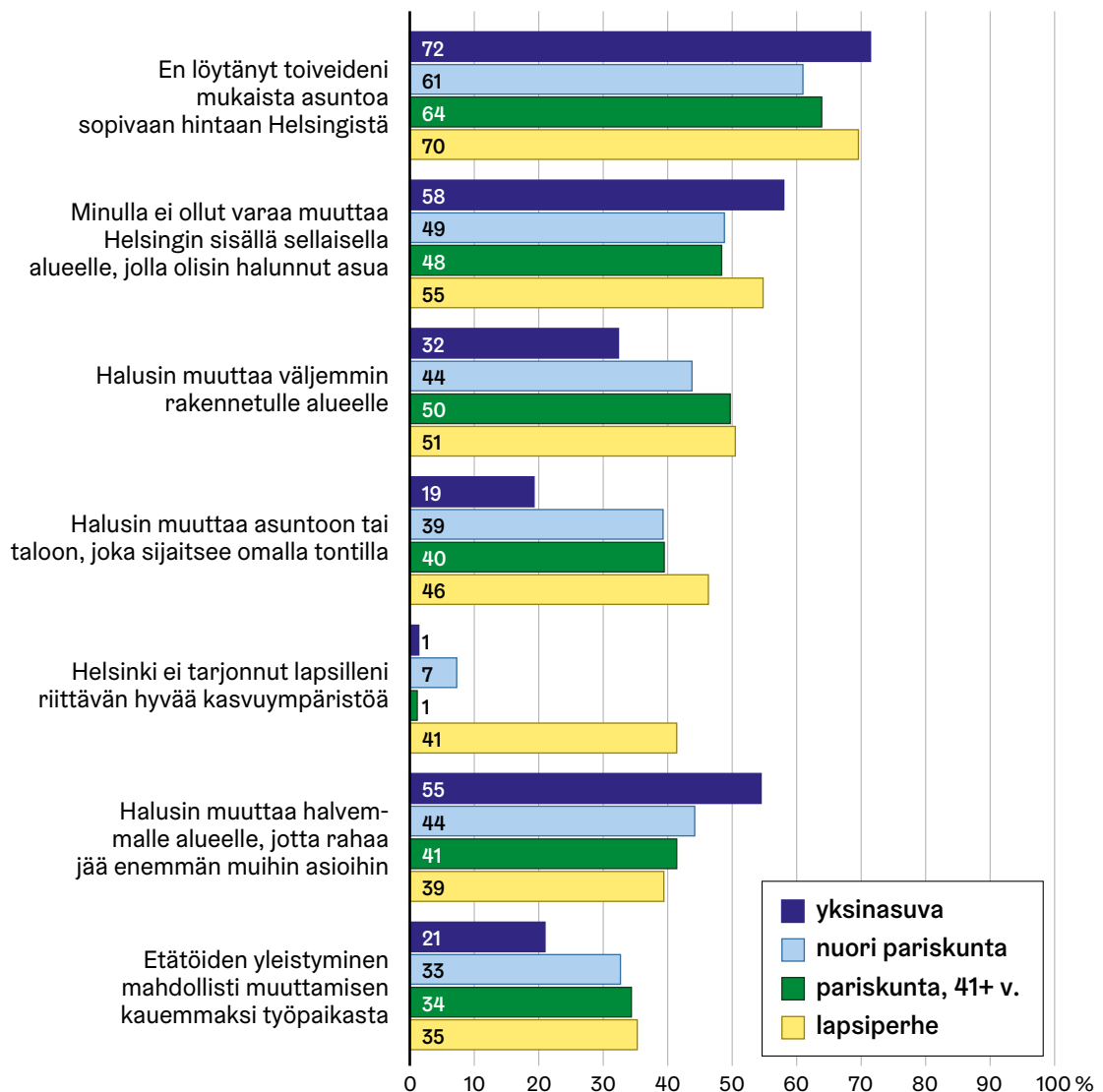
Kotitaloustyyppittäin muuttosyitä tarkasteltaessa nähdään (Kuvio 26), että yksinasuvista yli puolet halusi muuttaa halvemmalle alueelle, jotta rahaa jäisi enemmän muuhun käyttöön. Heillä asumisen hinta näyttäytyy vielä muita kotitaloustyyppejä selkeämmin Helsingistä poistyöntävänä tekijänä.

Lapsiperheistä puolet halusi väljemmin rakennetulle alueelle. Alueen väljyys oli tärkeää myös pariskunnille, mutta ei niinkään yksinasuville. Omistustontilla sijaitseva asunto oli tärkeä tekijä erityisesti lapsiperheille (46 %) ja pariskunnille (noin 40 %). Yksinasuvilla, jotka muuttivat enimmäkseen kerrostaloihin, omistustontti ei samassa määrin korostunut. Helsingissä vuosittain luovutettavasta rakennusoikeudesta noin 60–70 % on kaupungin luovuttamilla tonteilla ja Helsingin maapoliittisten linjausten (29.01.2019)

mukaisesti tonttien pääasiallinen luovutustapa on vuokraus. Näin ollen omistustonttilista asuntoa etsivän onkin suunnattava lähes aina vanhojen asuntojen kaupoille, koska uudistuotantoa ei pääsääntöisesti rakenneta muille kuin vuokratonteille.

Lapsiperheistä melko suuri osuus, 41 prosenttia, piti tärkeänä muuttosyytä sitä, ettei Helsinki tarjonnut heidän arvionsa mukaan riittävän hyvää kasvu ympäristöä lapsille. Etätöiden yleistyminen ja mahdollisuus muuttaa kauemmas työpaikasta oli tärkeä syy noin kolmannekselle pariskunnista ja lapsiperheistä sekä joka viidennelle yksinasuvista. Etätöitä käsitellään tarkemmin seuraavassa luvussa.

Kuvio 26. Poismuuttosyyt Helsingistä kotitaloustyypeittäin. Erittäin/melko tärkeä syy, % vastaajista

Asuntoon liittyvät ominaisuudet ja erityisesti asumisen hinta korostuivat myös vastauksissa avoimeen kysymykseen Helsingistä poismuuton syistä ("Miksi muutit pois Helsingistä?"). Kysymykseen vastasi 95 prosenttia kaikista kyselyyn vastanneista. Kysymykseen saadut vastaukset luokiteltiin niissä yleisimmin mainittujen muuttosyyden mukaisesti (Taulukko 2). Yksittäisessä vastauksessa mainittiin keskimäärin kolmesta neljään muuttosyytä.

Taulukko 2. ”Miksi muutit pois Helsingistä?” Vastauksissa yleisimmin toistuvien muuttosyyden määrät (N=1 056)

Muuttosyy	Mainintoja (kpl)	%-osuus vastaajista
Asuntoon liittyvä syy	664	63
Asumisen hinta	509	48
Tilan tarve	158	15
Omistusasunnon hankinta	134	13
Ei löytänyt sopivaa asuntoa Helsingistä	82	8
Vaikeus löytää omistustonttia	29	3
Asuinalue ja sijainti	470	45
Vehreämpi ja väljempi ympäristö	153	15
Rauhattomuus, turvattomuus, naapurusto	123	12
Perheen/ystävien läheisyys, sukujuuret	93	9
Parempi sijainti ja liikenneyhteydet	68	6
Autoilun ja pysäköinnin hankaluus Helsingissä	55	5
Elämäntilanne	330	31
Perhetilanteen muutos	136	13
Etätyö	42	4
Tyytymättömyys Helsinkiin (päätöksenteko, ilmapiiri)	119	11
Tyytymättömyys palveluihin	52	5
Muut syyt	38	4
Yhteensä	3 255	

Asumisen hinta mainittiin yhtenä poismuuton syynä lähes puolessa vastauksista. Ylipäätään asuntoon liittyvän syyn mainitsi 63 prosenttia vastanneista. Asumiskustannuksien lisäksi esille nousivat tilan tarve ja omistusasunnon hankinta.

Asuinalueen sijainti tai ominaisuudet nousivat avovastauksissa toiseksi tärkeimmäksi syyksi poismuutolle. Vajaa puolet (45 %) vastaajista toi esiin asuinalueeseen tai sijaintiin liittyvän muuttosyy. Näistä yleisimpiä olivat kuvaukset entisen asuinalueen rauhattomuudesta sekä halu muuttaa luonnonläheisempään ja väljemmin rakennettuun ympäristöön.

Elämäntilanteen mainitsi vastauksessaan noin joka kolmas. Iso osa näistä maininnoista kosketti perhetilanteen muutosta. Sen sijaan etätyö oli vastauksissa esillä huomattavasti vähemmän verrattuna edellä olevaan väittämään: ”Etätöiden yleistyminen mahdollisti muuttamisen kauemmaksi työpaikasta” (Kuvio 25). Mainintojen vähäinen määrä avovastauksissa voi kertoa siitä, että etätyö ei ole ollut niinkään keskeinen Helsingistä pois muuton syy, vaan osalle vastaajista muuton mahdollistava tekijä.

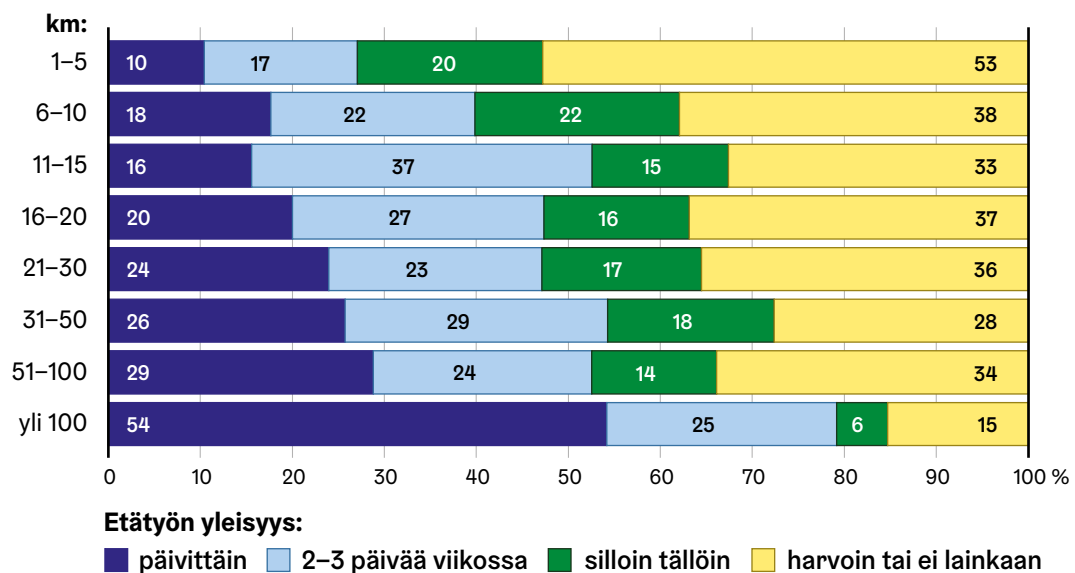
Avovastauksissa esiintyi myös joitakin muita yksittäisiä syitä poismuutolle. Yleisen tyytymättömyyden Helsinkiä kohtaan toi esiin noin joka kymmenes vastaaja. Vastauksissa kuvattiin esimerkiksi pettymystä kaupungin päätöksentekoon ja tyytymättömyyttä omiin vaikutusmahdollisuuksiin kaupungin kehittämisessä. Tyytymättömyys Helsingin palveluihin mainittiin vain noin viidessä prosentissa avovastauksista. Näistä maininnoista iso osa koski lapsiperheiden palveluita, kuten tyytymättömyyttä lähikouluun tai päivähoidon. Yksittäisissä vastauksissa mainittiin myös tyytymättömyys terveystalouteen.

4.5 Etätyö, työmatkan pituus ja muuttokohde

Etätyö yleistyi merkittävästi koronapandemian alkaessa keväällä 2020. Työnteon tavoissa tapahtunutta muutosta ja sen mahdollisia vaikutuksia asumiseen liittyviin valintoihin sekä kaupunkikehitykseen käsiteltiin tarkemmin raportin alussa luvussa 1.3.

Helsingistä poismuuttaneiden kysely oli rajattu työikäisiin, ja 86 prosenttia vastaajista oli työelämässä. Vastaajalta kysyttiin ensinnäkin työmatkan pituutta ja toiseksi, kuinka paljon hän tekee etätyötä. Kuvio 27 kertoo, minkälainen yhteys aineistossa oli näiden välillä. Katsottaessa etätyön yleisyyttä suhteessa työmatkan pituuteen havaitaan, että lyhyimpien työmatkojen luokassa (enintään 5 km) yli puolet teki etätyötä harvoin tai ei lainkaan. Tätä pidempien työmatkojen luokissa etätyö oli yleisempää, mutta vasta työmatkan pidentessä yli sataan kilometriin etätyö lisääntyi vallitsevaksi. Jos työmatka oli näin pitkä, hieman yli puolet teki etätyötä päivittäin ja lisäksi joka neljäs noin puolet viikosta (2–3 päivää).

Kuvio 27. Etätyön yleisyys työmatkan pituuden mukaan, %

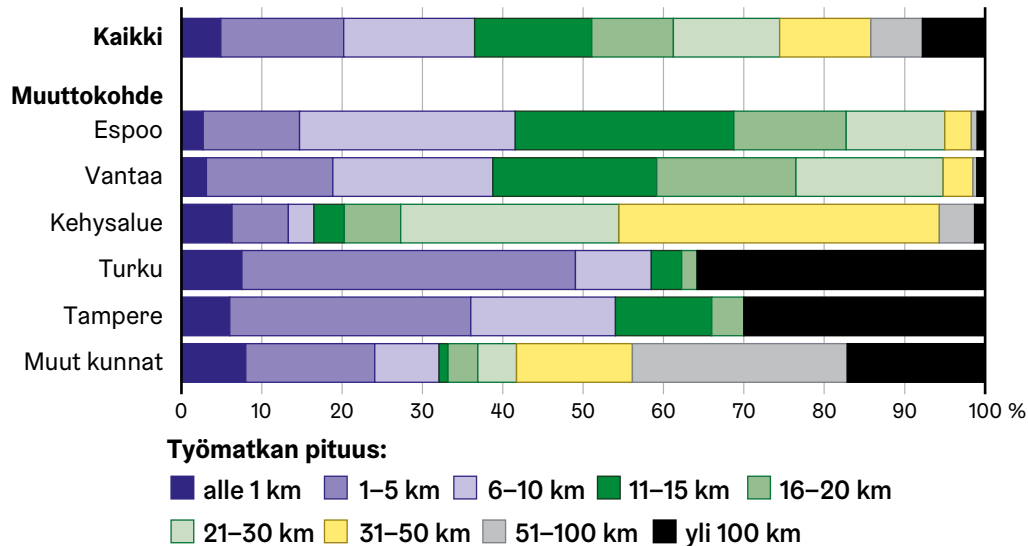
Työmatkan pituus vaihteli huomattavasti riippuen siitä, mihin muutettiin (Kuvio 28). Espooseen ja Vantaalle muuttaneiden enemmistöllä työmatka oli enintään 15 kilometriä, ja erittäin pitkät työmatkat olivat harvinaisia. Sen sijaan kehysalueelle muuttaneiden työmatkat olivat pidempiä, valtaosalla 21–50 kilometriä. Kehyskunnista pendelöidään paljon pääkaupunkiseudulle, joten todennäköisesti monella työpaikka on jäänyt Helsinkiin, vaikka sieltä olikin muutettu pois.

Turkuun ja Tampereelle muuttaneiden työmatkajakauma kasautui ääripäihin: heillä oli yhtäältä paljon lyhyitä työmatkoja ja toisaalta paljon (noin kolmannes) erittäin pitkiä, yli sadan kilometrin työmatkoja. Myös muualle kuin Helsingin seudulle, Turkuun tai Tampereelle muuttaneiden työmatkajakaumassa painottuivat yhtäältä pitkät yli 50 kilometrin työmatkat, ja toisaalta lyhyet alle 10 kilometrin työmatkat. Keskipitkät matkat taas olivat harvinaisempia. Pitkien työmatkojen tapauksessa työpaikka on ilmeisestikin pysynyt pääkaupunkiseudulla, vaikka on muutettu etäämmälle. Lyhyet työmatkat puolestaan edustanevat tyypillisiä työmarkkinamuuttoa: on saatu työpaikka näistä kaupungeista ja muutettu työpaikan lähelle.

Muualle asuvien mutta Helsingissä työssäkäyvien määrä onkin viime vuosina nousut merkittävästi niin Helsingin seudulla kuin sen ulkopuolella asuvien keskuudessa

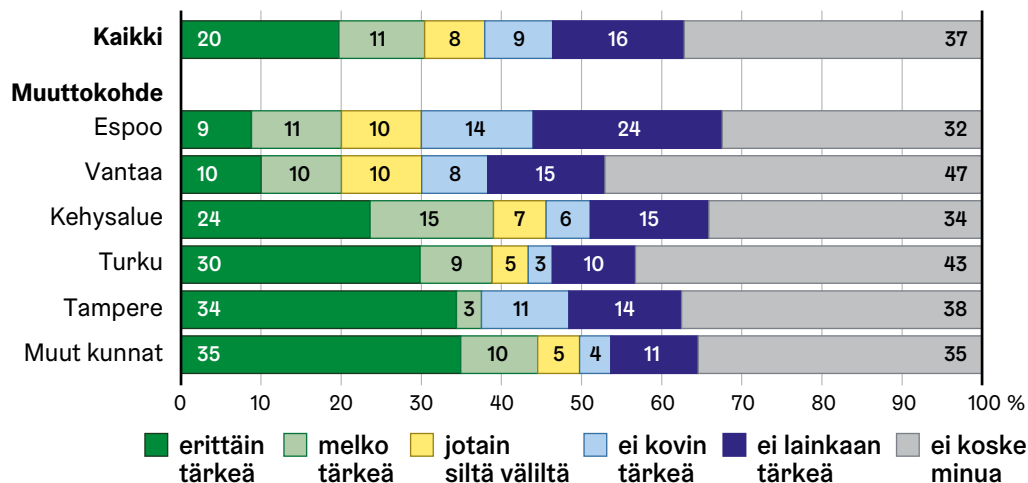
(Ansala 2023). Vuonna 2021 Tampereen seutukunnassa asuvien Helsingissä työskentelevien määrä kasvoi edellisestä vuodesta yli 20 prosentilla ja Turun seutukunnassa asuvien yli 15 prosentilla. Kaikkiaan Helsingin ulkopuolella asuvien Helsingissä työskentelevien osuus oli vuonna 2021 noin kaksi prosenttiyksikköä suurempi kuin ennen koronapandemiaa vuonna 2019. Määrällisesti heitä oli runsaat 170 000 henkeä (emt.).

Kuvio 28. Työmatkan pituus muuttokohteen mukaan, %

Tämän tutkimuksen tuloksissa ilmeni selviä eroja muuttokohteittain myös siinä, oliko etätyön yleistymisellä ollut merkitystä Helsingistä poismuutolle (Kuvio 29). Väittämän muotoilu oli ”Etätöiden yleistymisen mahdollisesti muuttamisen kauemmaksi työpaikasta”. ”Ei koske minua” vastanneiden ryhmä sisältäneen niin työvoiman ulkopuolella olevia kuin niitä vastaajia, joiden työssä etätyö ei ole ylipäätään mahdollista. Espooseen ja Vantaalle muuttaneilla etätyön yleistymisellä oli suhteellisen vähän merkitystä (alle 20 % melko tai erittäin tärkeä tekijä). Kehysalueelle muuttaneilla etätyön yleistymisen oli selvästi useammin tärkeä muuttosyy (noin 40 % erittäin/melko tärkeä). Turkuun ja Tampereelle muuttaneilla etätyön yleistymisen oli vaikuttanut vielä vahvemmin: suhteellisesti vielä useampi vastasi, että kyseessä oli erittäin tärkeä muuttosyy. Sama koskee luokkaa ”muut kunnat”, joka sisältää ison joukon eri kaupunkeja ja kuntia Etelä-Suomesta.

Kuvio 29. Etätyön yleistymisen merkitys muuttopäätöksessä muuttokohteen mukaan, %

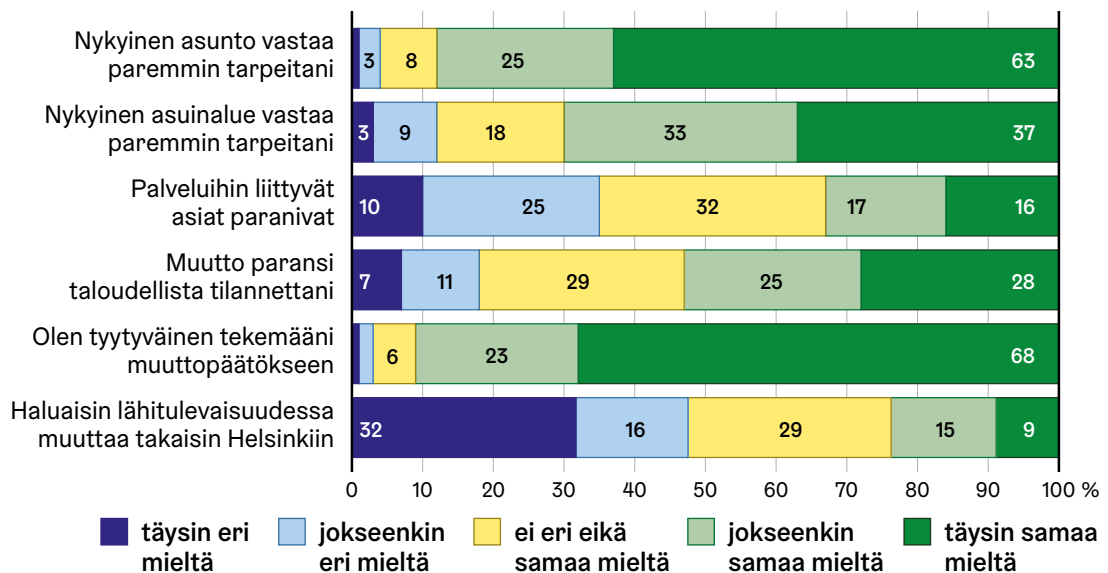
Etätöyöhön liittyvistä vastauksista piirtyy kuva, että varsinkin kehysalueelle, Turkuun, Tampereelle ja hajautuneesti muualle eteläiseen Suomeen muuttaneista 40 prosenttia luokkaa oleva osuus oli hyödyntänyt lisääntyneitä etätömahdollisuuksia ja niiden mahdollistamana muuttanut etäälle työpaikasta. Vaikka vastaajien työpaikkojen tarkkaa sijaintia ei ole tiedossa, tuloksista kokonaisuudessaan voidaan olettaa, että monilla työpaikka on jäänyt Helsinkiin tai muuhun pääkaupunkiseudun kuntaan.

Espooseen ja Vantaalle muuttaneilla etätöyön yleistymisen ei sen sijaan ollut merkittävä syy Helsingistä poismuuttoon. Kaupungit ovatkin Helsingistä katsoen lähimpiä kuntia, joista myös liikenneyhteydet Helsinkiin ovat suhteellisen nopeita. Näihin kuntiin muuttaneiden ja Helsingissä työskentelevien voikin olettaa jatkavan työssäkäyntiä halutessaan Helsingissä. Mikäli he tekevät etätöitä, mahdollisuus paikasta riippumattomaan tööhön ei näyttänyt olleen heille ensisijainen syy muuttaa kauemmaksi pääkaupungista.

4.6 Asumistyytyväisyys lisääntyi muuton jälkeen

Helsingistä pois muuttaneiden kyselyn vastaajista suurin osa oli tyytyväisiä muuttopäätökseensä (Kuvio 30). Nykyinen asunto vastasi paremmin tarpeisiin lähes 90 prosentilla ja asuinalue 70 prosentilla muuttaneista. Runsaalla puolella vastaajista muutto paransi myös koettua taloudellista tilannetta. Sen sijaan tarjolla olevat palvelut eivät olleet muuton seurauksena parantuneet suurimmalla osalla vastaajista. Joka kolmannella näin oli kuitenkin tapahtunut. Yleisestä tyytyväisyydestä huolimatta noin joka neljäs (24 %) haluaisi lähitulevaisuudessa muuttaa takaisin Helsinkiin.

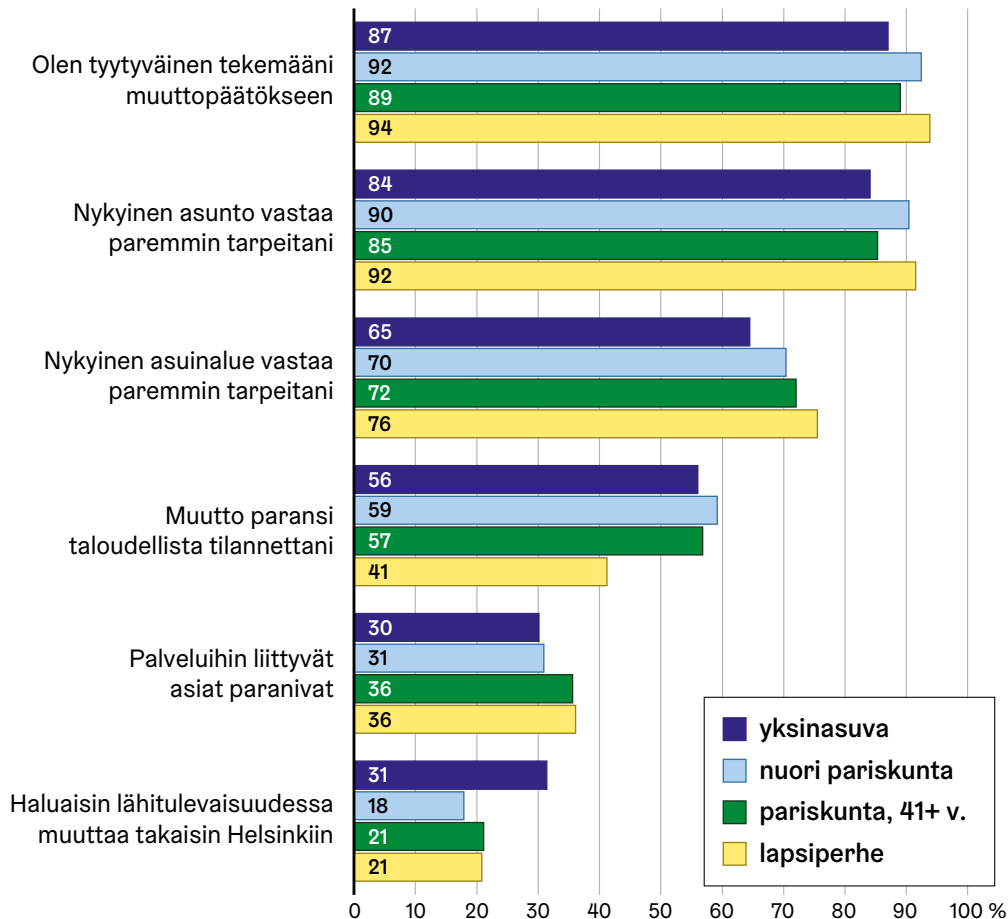
Kuvio 30. Miten muutto Helsingistä toiselle paikkakunnalle vaikutti asuinolosuhteisiin?

Tätä kysymyssarjaa tarkasteltiin myös kotitaloustyypeittäin (Kuvio 31). Lapsiperheistä muutto paransi 41 prosentilla taloudellista tilannetta, pariskunnista ja yksinasuvista yli puolella. Yksinasuvista suhteellisesti suurin joukko (31 %) haluaisi muuttaa lähitulevaisuudessa takaisin Helsinkiin, muista noin viidesosa. Palveluihin liittyvät asiat paranivat eniten lapsiperheillä, mutta heistäkin vain 36 prosentilla. Kysymyksen muotoilu voidaan tosin ymmärtää hyvin monin tavoin, joten vastauksien tulkinta jää tämän väittämän osalta epäselväksi. Noin kolmasosa kaikista vastaajista ei ottanutkaan kysymykseen kantaa. Kuitenkin kuvioista 32 nähdään, että kaupallisia palveluita sekä jouk-

koliikennettä pidettiin parempina Helsingissä, kun taas muiden kysytyjen palveluiden kohdalla vastaajat olivat uuteen asuinpaikkaansa tyytyväisempiä.

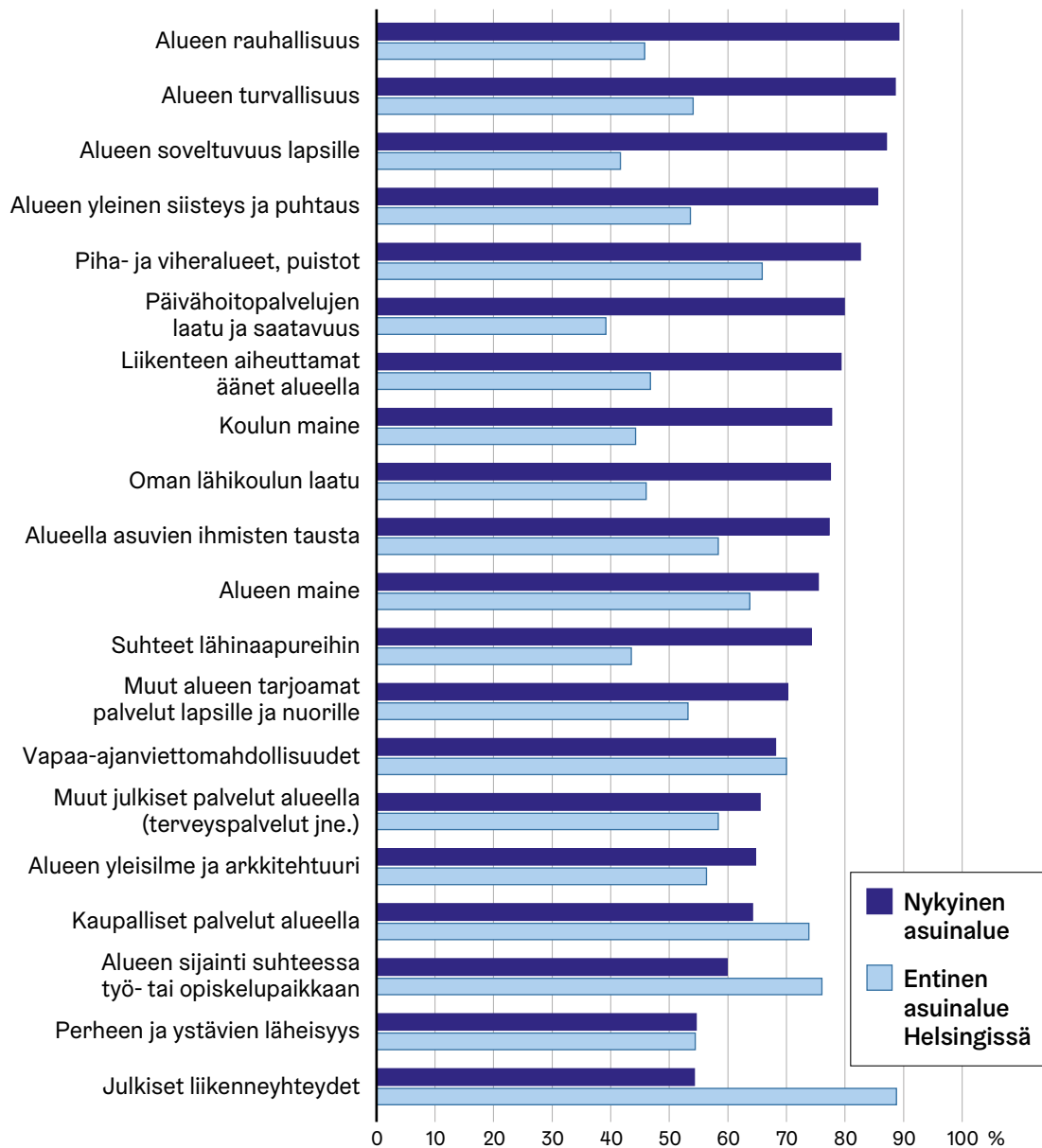
Kuvio 31. Miten muutto Helsingistä toiselle paikkakunnalle vaikutti asuinoloihisi? Vastaukset kotitaloustyypeittäin. Täysin/jokseenkin samaa mieltä olevien %-osuus

Nykyistä ja entistä asuinpaikkaa vertailtaessa huomataan (Kuvio 32), että yleisesti ottaen tyytyväisyys oli muuton seurauksena lisääntynyt.³ Se onkin odotettua, koska muutolla yleensä pyritään asumisen tason kohottamiseen. Kuvioista on suljettu pois ne vastaajat, jotka olivat vastanneet, että kysymys ei koskenut heitä. Tämä liittyy etenkin lapsiperheiden tarpeisiin ja palveluihin. Jos taloudessa ei asu lapsia eikä lasten hankkimista suunnitellakaan, niin kouluilla, päiväkodeilla ja muilla lapsiin liittyvillä seikoilla ei ymmärrettävästi ole merkitystä.

³ Vastausväittämiä pyydettiin arvioimaan viisiportaisella asteikolla ääripäinä ”erittäin tyytymätön” ja ”erittäin tyytyväinen”.

Kuvio 32. Tyytyväisyys alueen ominaisuuksiin nykyisellä ja entisellä asuinalueella, erittäin/ jokseenkin tyytyväisten %-osuus ("ei koske minua" rajattu pois)

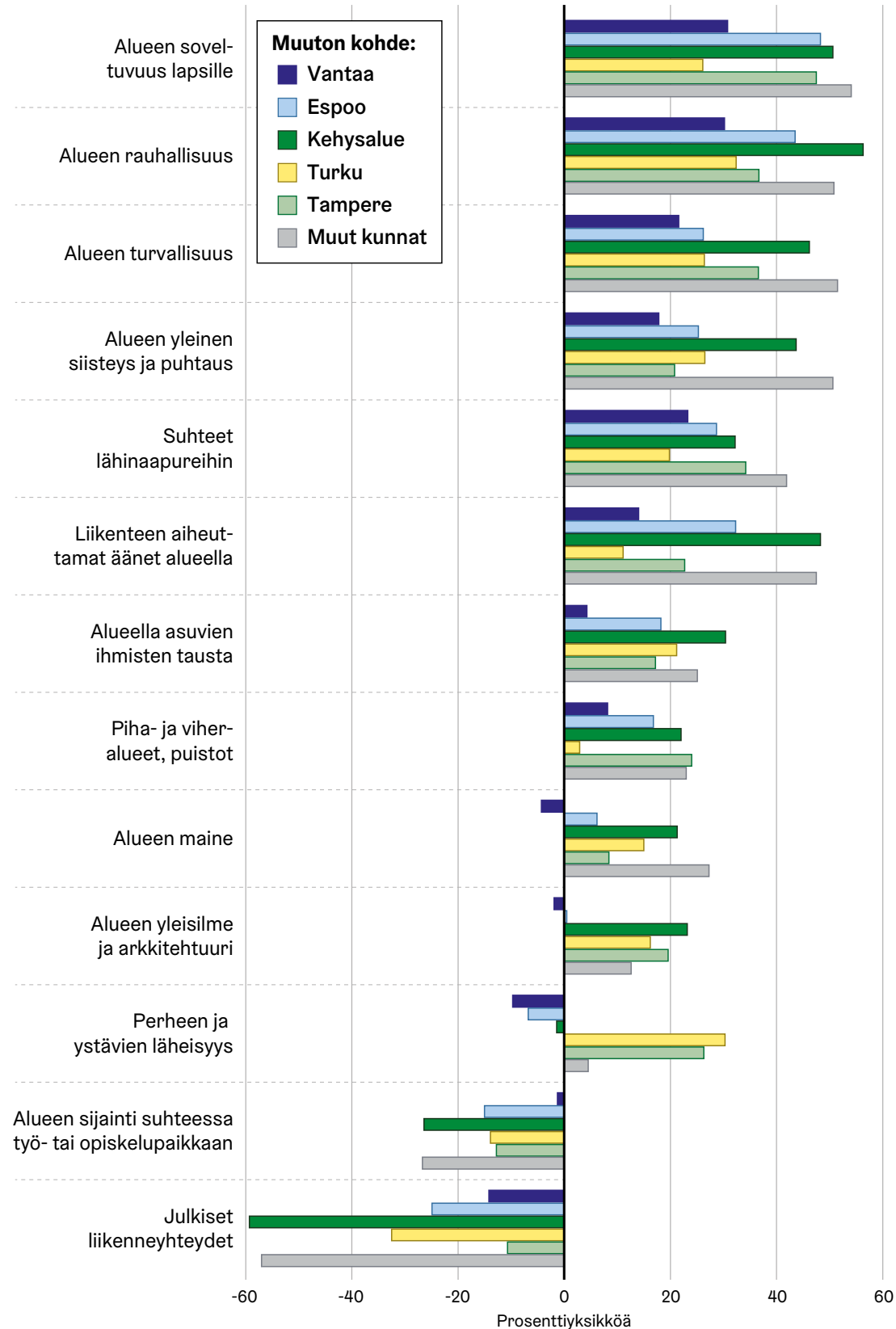

Tyytyväisyys etenkin nykyisen asuinalueen rauhallisuuteen ja turvallisuuteen oli suurta ja parantunut selvästi muutossa. Näiden tulosten valossa asuinalueen rauhallisuus, turvallisuus ja soveltuvuus lapsille näyttävät keskeisinä tekijöinä asuinpaikan valinnan taustalla. Tyytyväisyydessä alueen ominaisuuksiin oli kuitenkin eroja riippuen siitä, mihin kuntaan oli muutettu. Nykyisen asuinalueensa turvallisuuteen tyytyväisten osuus oli pienempi Vantaalle muuttaneilla (77 %), kun muissa kunnissa tyytyväisiä oli yli 84 prosenttia. Myös alueen rauhallisuuteen tyytyväisten osuuksissa oli eroja pienempien kuntien ja suurien kaupunkien välillä, mutta muuttokohteesta riippumatta tyytyväisten osuus nykyisellä alueella oli silti yli 70 prosenttia. Entisellä alueella Helsingissä rauhallisuuteen tyytyväisiä oli vajaa puolet kaikista vastaajista.

Kuvio 33 kuvaa tyytyväisten vastaajien osuuden muutosta prosenttiyksikköinä muuttokohteittain verrattaessa nykyistä asuinalueetta entiseen alueeseen Helsingissä. Muutossa joudutaan usein yhteensovittamaan erilaisia asumistoiveita. Esimerkiksi Espooseen muuttaneilla tyytyväisten osuus alueen soveltuvuudessa lapsille kasvoi 48 prosenttiyksikköä verrattuna vanhaan asuinalueeseen, mutta tyytyväisten osuus sijaintiin

suhteessa työ- tai opiskelupaikkaan laski 15 prosenttiyksikköä. Kuviossa ei ole mukana lapsiperhepalveluihin liittyviä väittämiä, koska kuntakohtaiset vastaajamäärät olivat näissä kysymyksissä hyvin pieniä ja heikentäisivät siten tulosten luotettavuutta. Lapsiperheitä tarkastellaan erillisenä ryhmänä luvun lopussa.

Kuvio 33. Muutos tyytyväisten* osuudessa (%-yksikköä) verrattaessa nykyistä asuinalueetta entiseen alueeseen Helsingissä, muuttokunnittain

* Melko/erittäin tyytyväiset, "ei koske minua" rajattu pois.

Joukkoliikenneyhteyksiin oltiin selkeästi aiempaa vähemmän tyytyväisiä muuton jälkeen. Kaikista vastaajista entisellä asuinalueella Helsingissä lähes 90 prosenttia oli tyytyväisiä julkiseen liikenteeseen, uudella asuinpaikallaan reilu puolet. Tyytyväisyys joukkoliikenteeseen vaihteli kuitenkin muuttokunnan mukaan. Pääkaupunkiseudulla ja muissa suurissa kaupungeissa tyytyväisiä oli muuton jälkeen yli 60 prosenttia, kehysalueelle ja muihin kuntiin muuttaneista reilu kolmannes. Prosentuaalisesti tyytyväisten osuus kuitenkin laski kaikkiiin kuntiin muuttaneilla. Näyttääkin siltä, että Helsingistä poismuuttaneet ovat tyypillisesti joutuneet tinkimään sijainnista ja joukkoliikenneyhteyksistä saadakseen esimerkiksi aiempaa rauhallisemman asuin ympäristön.

Vantaalle muuttaneet erottuivat muihin kuntiin muuttaneista selkeästi verrattaessa tyytyväisyyttä nykyisen alueen maineeseen ja siellä asuvien ihmisten taustaan. Kysymyksessä asukkaiden taustalla viitattiin esimerkiksi varallisuuteen, koulutukseen ja kulttuuriin. Vantaalle muuttaneista tyytyväisiä asuinalueensa maineeseen oli 56 prosenttia ja asukkaiden taustaan 62 prosenttia. Muissa kunnissa tyytyväisten osuus molempien kysymysten kohdalla oli yli 75 prosenttia. Vantaalle muuttaneet olivat myös ainoa ryhmä, joilla tyytyväisyys alueensa maineeseen sekä yleisilmeeseen ja arkkitehtuuriin oli vähentynyt Helsingistä poismuuton jälkeen.

Tyytyväisyys entiseen asuinalueeseen Helsingissä erosi myös useiden kysytyjen asioiden osalta riippuen siitä, mihin oli muutettu. Kehysalueelle muuttaneet olivat keskimäärin muita kriittisempiä entistä asuin ympäristöä (rauhallisuus, liikennemelu, siisteys) koskevista asioista, samoin muut pääkaupunkiseudun sekä Turun ja Tampereen ulkopuolelle muuttaneet. Toisaalta voidaan ajatella, että pienempiin kuntiin ja vähemmän urbaaniin ympäristöön muuttaneet ovat myös halunneet erityyppiseen asuin ympäristöön ja näin ollen onkin luonnollista, että heillä tyytyväisyys oli kasvanut erityisen paljon muuton myötä. Sen sijaan Helsingistä Turkuun, Tampereelle ja muualle pääkaupunkiseudulle suunnanneilla tyytyväisyydessä asuin ympäristöön ei tapahtunut yhtä suurta muutosta. Turkuun ja Tampereelle muuttaneilla perheen ja ystävien läheisyyteen tyytyväisten osuus kasvoi merkittävästi muihin kaupunkeihin muuttajia enemmän. Tuloksista liittyy siihen, että näihin kuntiin oli enemmän paluumuuttoa (ks. luku 4.3).

Tyytyväisyyttä asuinalueen ja -paikan piirteisiin tarkasteltiin erikseen lapsiperheiden osalta. Muuton jälkeen nykyisellä asuinalueellaan lapsiperheet olivat erityisen tyytyväisiä sen soveltuvuuteen lapsille, rauhallisuuteen, turvallisuuteen ja yleiseen siisteyteen. Kaikissa näissä tyytyväisten osuus oli vähintään 90 prosenttia. Muutos oli suuri, sillä aiemman helsinkiläisen asuinalueen soveltuvuuteen lapsille tyytyväisiä oli vain 43 prosenttia, rauhallisuuteen 45 prosenttia sekä turvallisuuteen ja siisteyteen noin puolet. Yli 80 prosenttia muuttaneista oli tyytyväisiä myös päivähoitopalvelujen saatavuuteen ja laatuun, koulun maineeseen sekä lähikoulun laatuun uudella paikkakunnalla, kun entisessä asuinpaikassa tyytyväisten osuus oli 40 prosentin luokkaa. Toisin sanoen, koulun ja asuinalueen maineella on todennäköisesti ollut vaikutusta lapsiperheiden poismuuttopäätökseen ja uuden asuinpaikan valintaan.

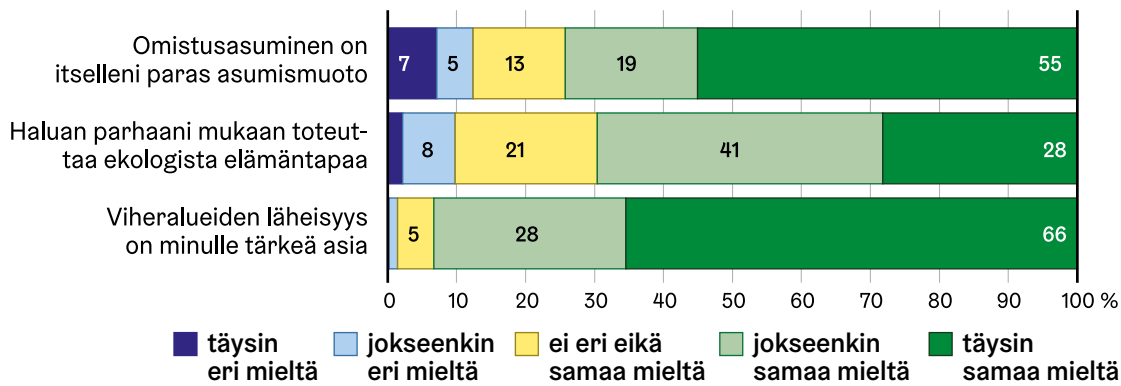
4.7 Muuttajien asuin ympäristöä koskevat arvostukset

Muuttajilla on erilaisia toiveita, asenteita ja arvostuksia asumiseen liittyen. Toiveet voivat liittyä esimerkiksi asumismuotoon, asuin ympäristön väljyyteen ja asuinpaikan tarjomiin palveluihin. Toiveet heijastelevat sitä, millaisia asenteita ihmisillä on esimerkiksi kaupunkiympäristöä ja luontoa kohtaan, mitä he pitävät omassa elin ympäristössään tärkeänä, ja miten he haluavat siinä toimia.

Näistä asioista kysyttiin Helsingistä poismuuttaneilta väittämien muodossa, joihin he pääsivät ottamaan kantaa viisiportaisella asteikolla ääripäinään vastausvaihtoehdot ”täysin samaa mieltä” ja ”täysin eri mieltä”.

Edellä kävi ilmi, että suuri enemmistö Helsingistä poismuuttaneista asui omistusasunnossa ja varsin moni oli muuton yhteydessä siirtynyt vuokralta omistukseen (ks. luvusta 4.1). Omistusasumisen suosiminen näkyi selvästi myös asenteissa: kolme neljästä katsoi omistusasumisen itselleen parhaaksi asumismuodoksi (Kuvio 34). Halu toteuttaa parhaansa mukaan ekologista elämäntapaa oli vastaajakunnassa yleistä (noin 70 %) ja vain 10 prosenttia vastasi tähän kieltävästi. Viheralueiden läheisyyttä pitivät tärkeänä käytännöllisesti katsoen kaikki vastaajat, joten tämä kysymys ei kunnolla erotellut vastaajia.

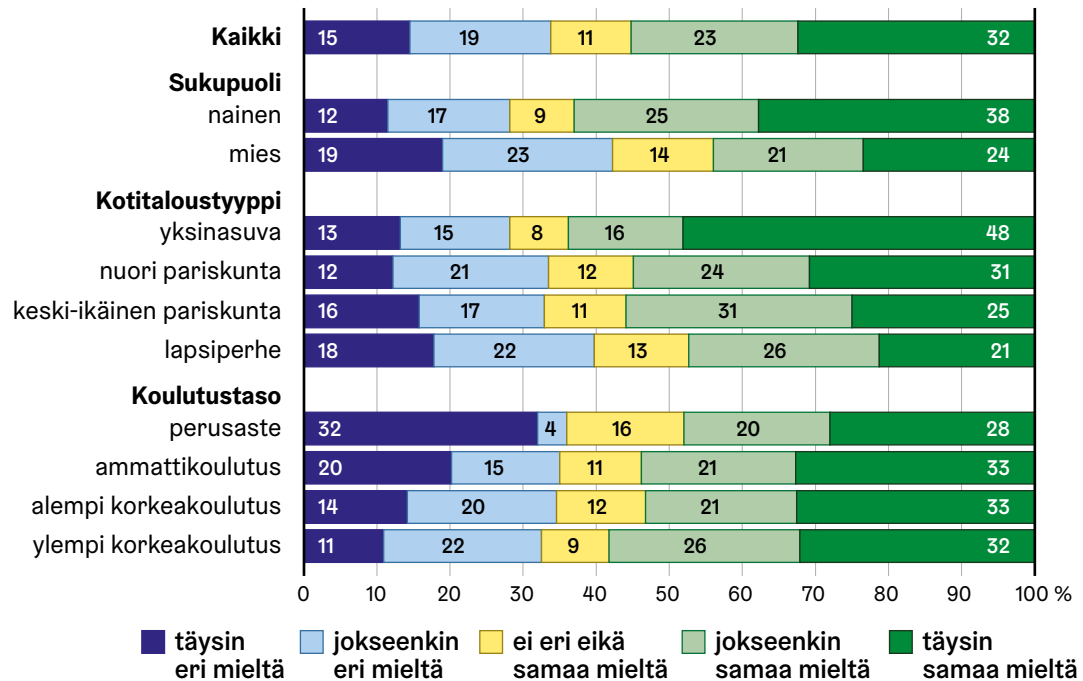
Kuvio 34. Vastauksia asumistoiveita koskeviin väittämiin

Edellisessä luvussa kävi selville, että tyytyväisyys asuinpaikan joukkoliikenneyhteyksiin oli muutossa yleensä heikentynyt. Asennetta joukkoliikenteeseen kysyttiin myös väittämän muodossa (Kuvio 35). Yli puolet vastaajista (55 %) pyrkii käyttämään joukkoliikennettä aina kun se on mahdollista, mutta kolmannes vastasi tähän kieltävästi. Pyrkimys joukkoliikenteen käyttöön vaihteli vastaajaryhmittäin. Vahvimmin sitä selittivät sukupuoli ja kotitaloustyyppi. Naiset pyrkivät käyttämään joukkoliikennettä selvästi yleisemmin (63 %) kuin miehet (44 %). Kotitaloustyypeistä joukkoliikennettä pyrkivät käyttämään etenkin yksinasuvat (64 %), vähiten taas lapsiperheet (47 %). Myös koulutustason suhteen havaittiin lievähkö mutta kuitenkin tilastollisesti merkitsevä yhteys. Pyrkimys joukkoliikenteen käyttöön lisääntyi koulutustason kohoamisen myötä.⁴

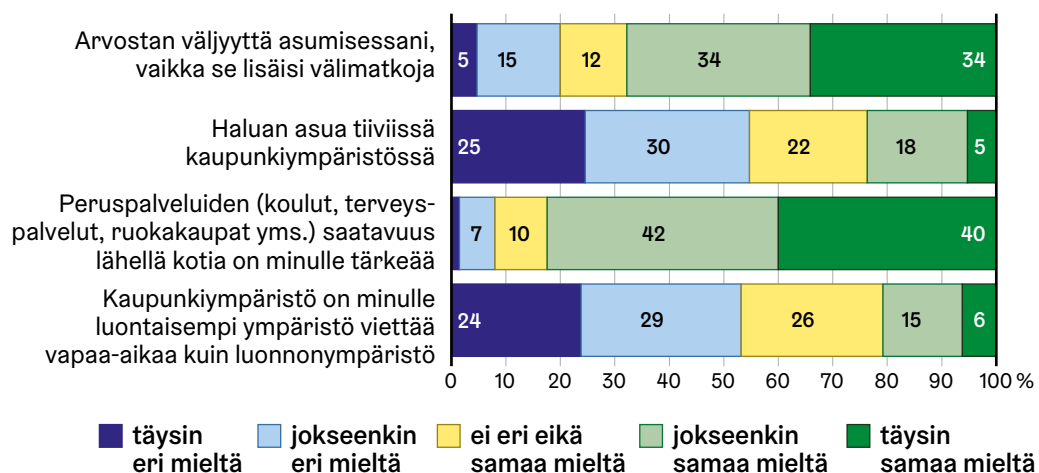
⁴ Lyhimmin koulutettujen luokka eli perusasteen suorittaneet oli aineistossa lukumääräisesti varsin pieni, vain 23 henkeä. Tästä huolimatta se pidetään tämän ja seuraavan luvun analyysissä omana luokkana.

Kuvio 35. ”Pyrin käyttämään julkista liikennettä aina kuin mahdollista”, vastaukset vastaajaryhmittäin

Väittämään ”arvostan väljyyttä asumisessani, vaikka se lisäisi välimatkoja” yhtyi suurin osa kyselyvastaajista, kaksi kolmesta (Kuvio 36). Vastaavasti vain joka neljäs halusi asua tiiviissä kaupunkiympäristössä. Tämän suuntaiset mielipiteet olivatkin odotettavissa tässä kohderyhmässä, joka oli nimenomaan muuttanut pois suurkaupungista. Samansuuntainen tulos oli, että suurin osa piti vapaa-ajanvietossa luonnonympäristöä parempana kuin kaupunkiympäristöä. Peruspalveluiden saatavuus läheltä kotia oli kuitenkin tärkeää suurelle enemmistölle, yli 80 prosentille.

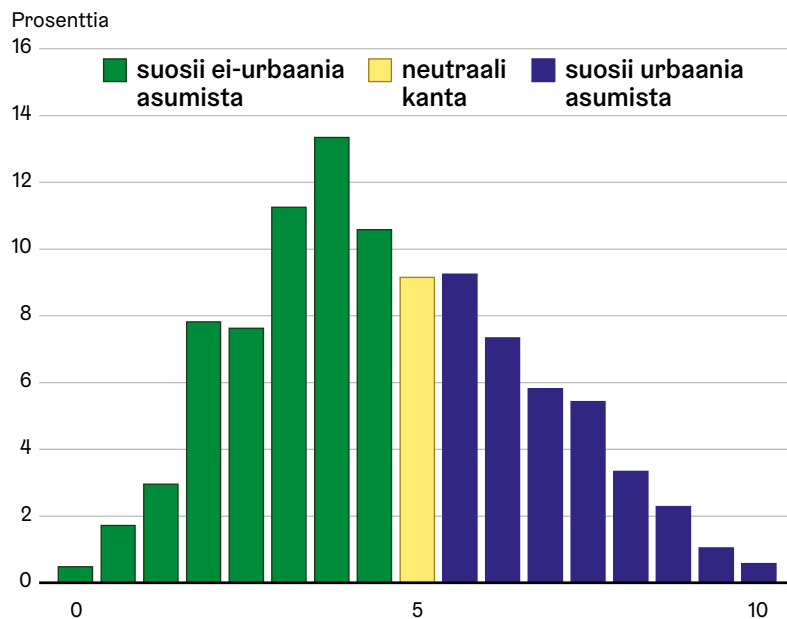
Kuvio 36. Näkemyksiä asuinympäristöstä

Vastaukset näihin neljään asuinympäristöä koskevaan väittämään korreloivat selvästi keskenään. Siten ne mittasivat suureksi osaksi samaa asenneulottuvuutta, joka voitiin väittämien sisällön perustella nimetä ”asuntoiveiden urbaanisuuksi”. Urbanille ympäristölle on leimallista suhteellisen tiivis asutusrakenne ja toimintojen (asutus, työpaikat, palvelut) sekoittuneisuus. Urbanissa ympäristössä niin peruspalvelut kuin monipuoliset vapaa-ajan palvelutkin ovat lähellä ja helposti saavutettavissa.

Summaamalla vastaukset näihin neljään väittämään saatiin mittari, joka kartoitti vastaajien asenteita urbaania asumisympäristöä kohtaan.⁵ Mittari skaalattiin vaihtelevaan välillä 0–10. Mitä suurempi mittarin arvo sitä myönteisempi oli vastaajan asenne asuinympäristön urbaanisuuuteen. Kuvio 37 kertoo, kuinka vastaajat jakautuivat tämän mittarin arvojen suhteen.

Kuvio 37. Vastaajat ”asuntoiveiden urbaanisuus” -mittarin arvon mukaan

Ääripäiden vastaajia oli vain vähän suurimman osan sijoittuessa lähelle jakauman keskikohtaa. Keskimääräinen arvo 5 on neutraali. Sen sai esimerkiksi vastaaja, joka vastasi kaikkiin osioihin ”ei samaa eikä eri mieltä”. Arvoon 5 saattoi päätyä tietenkin myös monella muulla vastausyhdistelmällä. Näitä neutraaleiksi luokiteltuja vastaajia oli 9 prosenttia.

Tätä pienempiä arvoja saaneet kallistuivat asumispreferensseissään ei-urbaaniin suuntaan. Heitä oli 56 prosenttia vastaajista, kun taas 35 prosenttia suosi enemmän urbaanisuuutta asuinympäristössään. Oli luonnollista, että tässä kohderyhmässä painopiste oli asteikon ei-urbaanisissa osassa, koska kysely oli suunnattu Helsingistä poismuuttaneille eli urbaanilta paikkakunnalta lähteneille.⁶

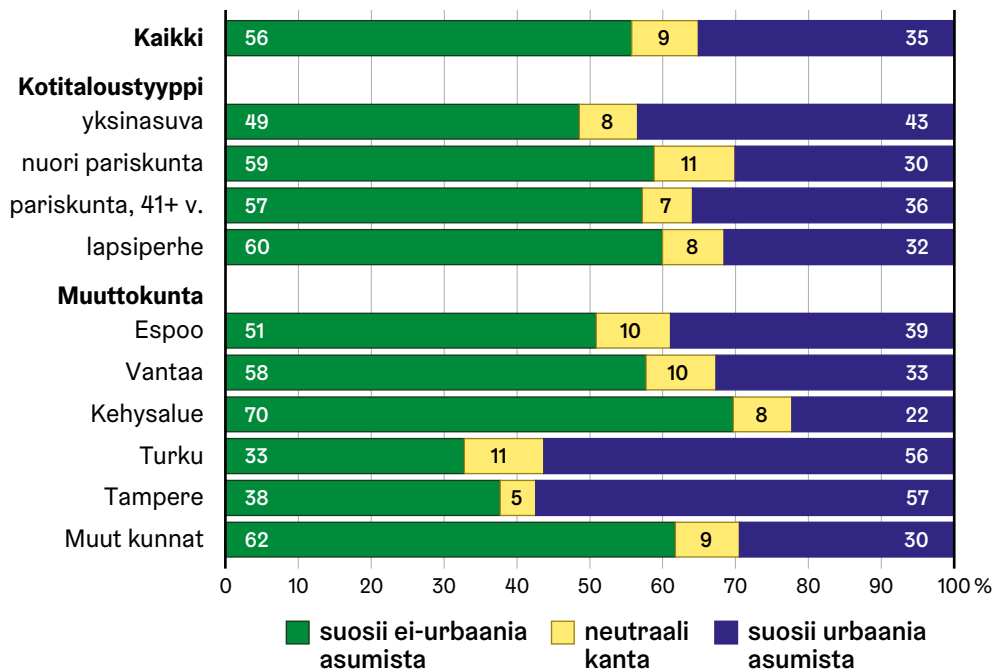
Kotitaloustyypeittäin katsottuna yksinasuvissa oli enemmän (43 %) urbaania asumista suosivia kuin muissa kotitaloustyypeissä (noin kolmannes) (Kuvio 38).

Oli odotettavissa, että urbaanisuusmieltymyksellä oli selvä yhteys nykyisen asuinpaikkakunnan valintaan. Osa vastaajista oli muuttanut suurehkoihin kaupunkeihin, jotkut taas maaseutumaisemmille paikkakunnille. Turkuun ja Tampereella muuttaneet painoutuivat urbaania asumista suosiviin, kun taas Helsingin seudun kehyskuntiin muuttaneista 70 prosenttia suosi ei-urbaania asumista ja vain noin viidennes urbaania asumista. Espoo ja Vantaa sijoittuivat näiden välimaastoon: ei-urbaania asumista suosi Espooseen muuttaneista joka toinen ja Vantaalle muuttaneista hieman useampi (58 %).

5 Ensimmäinen väittämä oli muotoiltu päinvastaiseen (ei-urbaaniin) suuntaan kuin muut kolme, joten sen asteikko käännettiin toisin päin summatessa. Mittarin reliabiliteetti oli riittävä, Cronbachin Alphan arvo oli 0,71.

6 On huomioitava, että väittämien sanamuodot vaikuttavat vastausjakaumiin. Mitä jyrkempi on väittämän muotoilu, sitä pienempi osuus vastaajia yhtyy väittämään ainakaan täysin.

Kuvio 38. Asuntoiveiden urbaanisuus taustatietojen mukaan

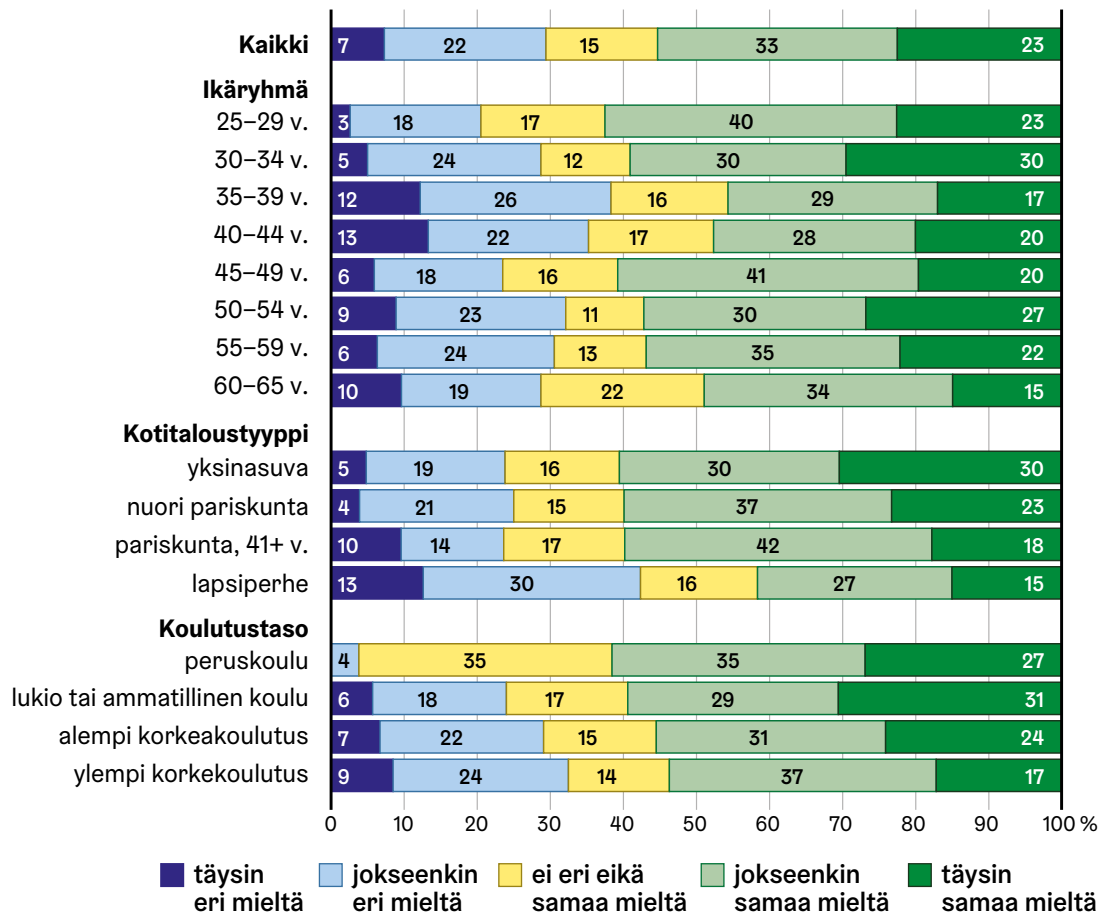
4.8 Muuttajien naapurustoa koskevat asenteet ja arvostukset

Asumistoiveet voivat koskea myös naapurustoa, esimerkiksi sen yhteisöllisyyden asetta, asujaimiston homogeenisuutta tai heterogeenisuutta, asuinalueen yhteishenkeä sekä näihin liittyen alueen mainetta ja ”brändiä”.

Ihmisten aluesidonnaisuus vaihtelee paljon. Yksi voi olla alueella vain lyhytaikaisella ”läpikulkumatkalla” tai suunnata vapaa-aikanaan aivan muualle kuin asuinalueelleen. Tällöin alueen piirteillä ja sen asukasrakenteella ei välttämättä ole hänelle juuri lainkaan merkitystä. Toinen taas on muuttanut jäädäkseen ja viettää alueella paljon aikaa. Tietyllä alueella asuminen saattaa olla jopa tärkeä osa identiteettiä. Näitä teemoja kysyttiin Helsingistä muuttaneilta väittämämuotoisilla kysymyksillä.

Hieman yli puolet (56 %) vastaajista yhtyi väittämään ”en kaipaa läheisiä naapuruussuhteita ja niihin liittyvää yhteisöllisyyttä, hyvänpäiväntuttuus riittää minulle”. Noin 30 prosenttia oli toista mieltä eli kaiki toivoi naapurustoltaan yhteisöllisyyttä. 15 prosenttia vastaajista ei ottanut asiaan kantaa. Naapuruussuhteiden tiivyyteen ja yhteisöllisyyteen liittyvät toiveet vaihtelivat eri vastaajaryhmissä (Kuvio 39). Lapsiperheet toivoivat yleisimmin yhteisöllisyyttä. Heistä 42 prosenttia kaipasi yhteisöllisyyttä eli oli eri mieltä väittämän kanssa. Ikäryhmistä yhteisöllisyyden toive oli yleisintä 35–44-vuotiaiden ikäryhmissä, jotka olivatkin usein juuri lapsiperheiden vastaajia. Yhteisöllisyyden kannatus lisääntyi myös koulutustason kohoamisen myötä.

Kuvio 39. Naapuruston yhteisöllisyyden merkitys vastaajaryhmittäin:
 ”En kaipaa läheisiä naapuruussuhteita ja niihin liittyvää yhteisöllisyyttä,
 hyvänpäivätuttuus riittää minulle”

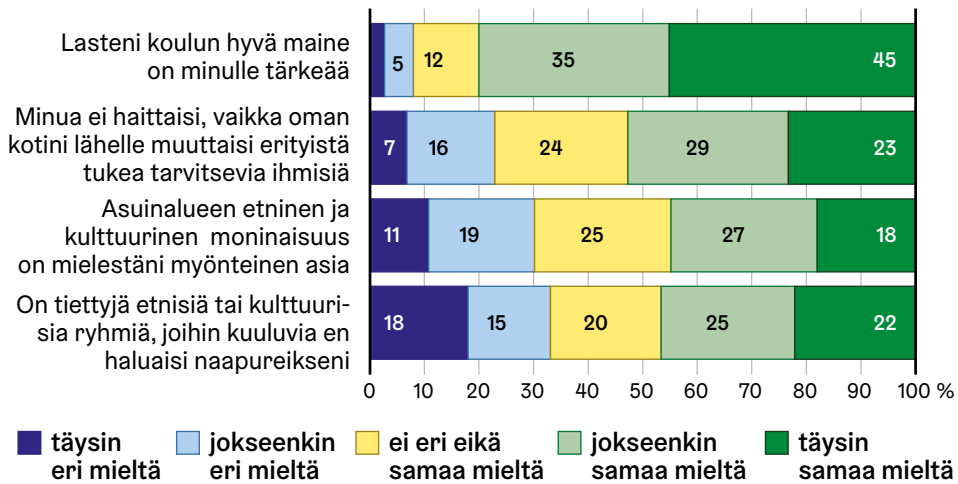
Omien lasten koulun hyvä maine oli jopa 80 prosentille kysymykseen vastanneista tärkeää (Kuvio 40). Tässä on kuitenkin huomattava, että kysymykseen ylipäätään vastasivat vain ne, joita asia jollain tavalla koski. Joka kolmas otti kantaa tähän väittämään. Nykyisten lapsiperheiden vanhempien lisäksi vastanneiden joukossa lienee ollut lähinnä sellaisia, jotka ajattelivat omien lasten saamista mahdollisesti tulevaisuudessa.

Entä millaisia mielipiteitä tai toiveita oli oman asuinalueen asukasrakenteesta? Tästäkin aiheesta kysyttiin muutamalla väittämällä (Kuvio 40).

Noin puolet vastasi, että erityistä tukea tarvitsevien ihmisten muuttaminen kodin lähelle ei haittaisi, kun taas vajaa neljännes oli vastakkaista mieltä. Tämän kysymyksen kohdalla tulkinta jäi hieman avoimeksi, koska erityistä tukea voivat tarvita hyvin erilaiset ihmisryhmät.

Asuinalueen etninen ja kulttuurinen moninaisuus jakoi mielipiteitä. 45 prosenttia näki sen myönteisenä, kun taas 30 prosenttia oli eri mieltä väittämän kanssa ja joka neljäs ei ottanut kantaa. Vajaat puolet yhtyi väittämään ”on tiettyjä etnisiä tai kulttuurisia ryhmiä, joihin kuuluvia en haluaisi naapureikseni”, kun taas joka kolmas oli eri mieltä, ja joka viides ei ottanut kantaa.

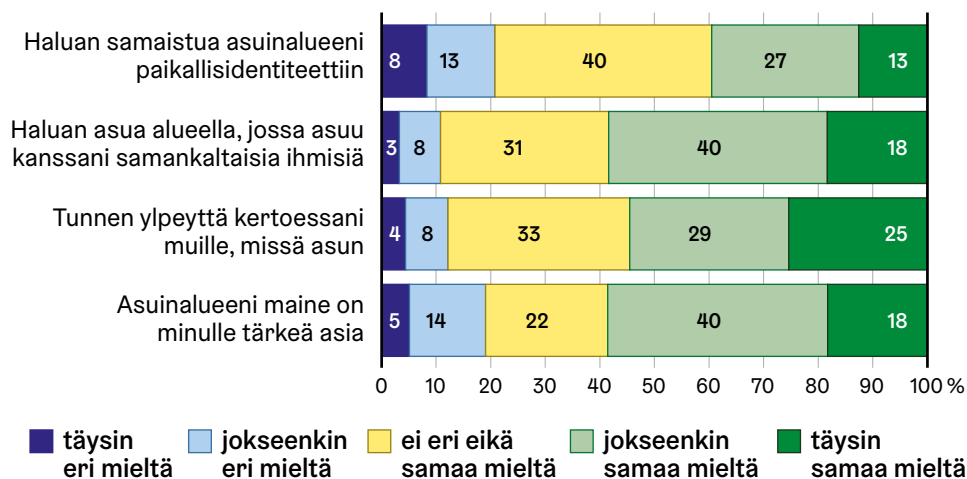
Kuvio 40. Vastauksia naapurustoa koskeviin väittämiin

Kyselyn vastaajista 40 prosenttia ilmoitti ”haluavansa samaistua asuinalueensa paikallisidentiteettiin” (Kuvio 41). Vain viidennes vastasi kieltävästi, mutta huomattavan moni, 40 prosenttia, ei ollut samaa eikä eri mieltä. Väittämä saattoi olla hieman vaikeaselkoista, ”akateemista” kieltä, mikä selittänee kantaa ottamattomien suurta osuutta. Yli puolet (58 %) haluaisi asua alueella, jossa asuu samankaltaisia ihmisiä kuin vastaaja itse. Vain joka kymmenes vastusti väittämää, mutta noin joka kolmas ei ottanut kantaa. Samankaltaisuus voi tarkoittaa hyvinkin erilaisia asioita, esimerkiksi elämäntapaa, arvomaailmaa ja elämäntapaa tai yhteiskuntaluokkaa. Kysymyksen tulkinta jäi näin ollen hieman avoimeksi.

Entä tunnetaanko kotialueesta ylpeyttä ja kuinka tärkeä asia sen maine on vastaajalle? Runsaat puolet yhtyi väittämään ”tunnen ylpeyttä kertoessani muille, missä asun”, mutta jopa kolmannes ei ottanut kantaa suuntaan eikä toiseen. Samoin runsaat puolet (58 %) vastaajista katsoi, että asuinalueen maine on hänelle tärkeä asia, mutta viidennes vastasi kieltävästi ja reilu viidennes ei ottanut kantaa.

Kuvio 41. Näkemyksiä omasta asuinalueesta

Vastaukset kuvion 41 neljään väittämään korreloivat keskenään positiivisesti. Suureksi osaksi siis samat vastaajat samaistuivat paikallisidentiteettiin, toivoivat samankaltaista naapurustoa, tunsivat ylpeyttä alueestaan ja pitivät sen mainetta tärkeänä asiana. Tulokset heijastavat sitä piirrettä, että joillekin oma asuinalue on hyvinkin tärkeä ja he ovat sitoutuneet siihen, kun taas toiselle osalle ihmisiä asuinalueella on hyvin vähäinen merkitys.

Yhteenveto

Tässä raportissa on koottu yhteen Helsingistä poismuuttaneille suunnatun kyselyn tulokset sekä tarkasteltu Helsingin muuttoliikkeen kehitystä etenkin koronapandemian aikaan vuosina 2020–2022. Raportti pohjautuu osittain aiemmin julkaistuihin verkko-artikkeleihin (Järvelä, Hirvonen & Vilkama 2023; Järvelä, Hirvonen & Väliniemi-Laurson 2023) sekä kirjallisuuskatsaukseen (Järvelä 2023). Kyselytutkimuksen tulokset tarjoavat arvokasta tietoa muuttojen syistä ja taustatekijöistä, asumistyytyväisyydestä ennen ja jälkeen muuton sekä asumiseen ja naapurustoon liittyvistä toiveista ja asenteista. Keskeinen näkökulma tutkimuksessa on myös ollut tarkastella koronapandemian myötä työnteon tavoissa tapahtuneiden muutosten mahdollisia vaikutuksia asumiseen ja muuttopäätöksiin.

Helsingin väestö on kasvanut 2000-luvulla ripeästi, mutta vuonna 2020 kasvu taittui kotimaisen muuttoliikkeen käännyttyä tappiolliseksi. Helsingin saama muuttotappio johtui etupäässä lähtömuuttojen määrän kasvusta. Erityisen voimakasta lähtömuutto oli 30–39-vuotiailla. Tulomuutto kaupunkiin pysyi kuitenkin lähes koronavuosia edeltävällä tasolla, ja ulkomaisen tulomuuton osalta kohosi ennätyksellisen korkealle. Sen seurauksena ainoastaan vuoden 2021 kokonaisnettomuutto oli Helsingille tappiollinen. Vuonna 2022 muuttoliike palautui lähes koronapandemiaa edeltävien vuosien tasolle ja myös vuoden 2023 ennakkotietojen perusteella Helsingin väestö kasvoi jälleen voimakkaasti (Sinkko 2024). Toisaalta Helsingistä poismuuttoa harkitsevien osuus on Helsinki-barometrin tulosten perusteella pysynyt keväästä 2022 syksyyn 2023 saakka noin 25 prosentin tasolla, kun se vielä vuonna 2020 oli noin 16 prosenttia (ks. luku 1.2). Pois muuttaneiden kokemukset ja näkemykset antavat siis tärkeää tietoa siitä, millaisia tekijöitä Helsingin kaupungin olisi hyvä huomioida asuinalueita ja -olosuhteita kehittäessään.

Muuttoliikekyselyn kohderyhmänä olivat Helsingistä muualle Etelä-Suomen alueelle muuttaneet työikäiset. Puolet vastaajista oli muuttanut Helsingistä muihin pääkaupunkiseudun kuntiin: 30 prosenttia Espooseen ja 20 prosenttia Vantaalle. Helsingin seudun kehyskuntaan oli muuttanut vajaa viidennes ja sekä Turkuun että Tampereelle kuuden prosentin osuus. Loput (21 %) olivat muuttaneet muihin kuntiin, joihin luettiin kuuluvaksi paikkakuntia suurehkoista kaupungeista (esim. Lahti, Hämeenlinna, Porvoo) aina pieniin, maaseutumaisiin kuntiin.

Kyselytuloksista saatiin kiinnostavaa tietoa asuinalueelle kiinnittymisestä ja takaisinmuuttohalukkuudesta. Koko elämänsä Helsingissä asuneista valtaosa jäi muuttaessaan pääkaupunkiseudulle. Myös takaisinmuuttohalukkuus Helsinkiin kasvoi hieman sen mukaan, mitä pidempään Helsingissä oli elämänsä aikana asunut. Asumisajan yhteys takaisinmuuttohalukkuuteen kuitenkin heikkeni, kun otettiin huomioon kotitaloustyyppi. Eniten takaisinmuuttoa haluvia oli keski-ikäisissä pariskunnissa, jotka olivat ennen muuttoa asuneet ikänsä Helsingissä. Kaikista vähäisin kiinnostus takaisinmuuttoon oli alle kaksi vuotta kaupungissa asuneilla yksinasuvilla.

Kyselyssä selvitettiin myös edeltävällä asuinalueella asutun ajan yhteyttä asunonvaihdon syihin. Yli kymmenen vuotta samalla alueella Helsingissä asuneista yli puolelle asuinalueella tapahtuneet muutokset olivat tärkeä muuttosyy. Lyhyemmän aikaa samalla alueella asuneista vain noin joka kymmenes piti asuinalueen muutoksia tärkeänä muuttosyyinä. Pitkä asumisaika samassa kaupungissa ja samalla alueella voi siis nostaa kynnystä muuttaa muualle, mutta oman asuinalueen merkittävällä muuttumisella näyttäisi puolestaan olevan yhteys juuri pisimpään alueella asuneiden poismuuttoon.

Moni poismuuttanut kertoi harkinneensa myös Helsingin sisällä muuttamista. Enemmistö oli harkinnut joko samaa asuinalueita, missä asui, tai jotakin muuta Helsingin aluetta. Helsinkiä harkinneista valtaosa oli harkinnut myös muuta pääkaupunkiseutua.

Tulokset vahvistavat kuvaa, että suurelle osalle muuttajista pääkaupunkiseutu näyttäytyy yhtenäisenä asuntomarkkina-alueena, missä kuntarajoilla ei ole kovinkaan suurta merkitystä asunnon valintatilanteessa. Kuntarajojen merkitys nousee kysymykseksi myös tarkasteltaessa, kuinka hyvin vastaajat tunsivat alueen ennen sinne muuttamista. Helsingin seudulle muuttaneista noin puolelle alue ei ollut tuttu ennen muuttoa. Sen sijaan Turkuun ja Tampereelle muuttaneista noin joka viides oli paluumuuttaja eli oli asunut alueella aiemmin. Vaikuttaakin siltä, että erityisesti pääkaupunkiseudun sisällä muuttaneet eivät kokeneet asuinkuntaa ja asuinalueen tuttuutta merkitykselliseksi tekijäksi muuttopäätöksessä.

Muuttajat olivat hakeutuneet varsin usein pientalo- ja omistusasuntoihin sekä aiempaa väljempään asumiseen. Vastaajista noin puolet oli muuttanut pientaloon ja noin 60 prosenttia omistusasuntoon, kun vielä Helsingissä asuessaan valtaosa oli asunut kerrostalossa vuokralla. Kolmella neljästä muuttajasta asunnon pinta-ala kasvoi. Tilan tarve ja halu muuttaa omaan pientaloon olivat myös keskeisiä syitä asunnon vaihtamiselle. Poikkeuksena tähän olivat yksinasuvat, jotka olivat muuttaneet enimmäkseen kerrostaloihin ja joilla asumisväljyys ei juurikaan kasvanut. Lapsiperhevastaajista noin puolet piti tärkeänä muuttosyyinä lasten määrän muutosta. Muuttopäätös onkin usein ensisijaisesti yhteydessä elämäntilanteen muutokseen, joka monilla johtaa asumiseen liittyvien tarpeiden muuttumiseen.

Kodin lisätilan tarpeeseen ja pientaloasumisen kasvaneeseen suosioon on voinut osaltaan vaikuttaa etätyöskentelyn yleistyminen. Korona-aikana tapahtunut työkuultuurin muutos etätyötä suosivammaksi oli myös osin vaikuttanut vastaajien asuinpaikan valintaan, mutta sen merkitys vaihteli muuttokohteen mukaan. Pääkaupunkiseudun sisäisessä muutossa mahdollisuudella etätyöhön ei ollut kovin paljon merkitystä. Sen sijaan kehysalueelle, Turkuun ja Tampereelle sekä muualle Etelä-Suomeen muuttaneista huomattavan moni (noin 40 %) vastasi sen olleen tärkeä syy Helsingistä poismuuttoon. Mahdollisuus etätyöhön erottelee työntekijöitä vahvasti: parhaiten etätyöhön soveltuu korkean osaamisen tietotyö, kun taas matalasti palkattuihin suorittaviin tehtäviin etätyöskentely sopii huomattavasti harvemmin (ks. Kovalainen, Poutanen & Arvonen 2021; Lönnqvist & Salorinne 2022). Onkin syytä pohtia, onko mahdollisuus etätyöhön luomassa uudenlaista eriarvoisuutta, jossa ensisijaisesti korkeasti koulutetut ja hyvätuloiset saavat lisää vapautta ja joustavuutta työhön sekä asuinpaikan valintaan.

Yleisten muuttosyyiden lisäksi kyselyssä pyrittiin selvittämään, miksi vastaajat olivat päätyneet muuttamaan pois Helsingistä. Kaikkein selkeimmin esiin nousut syy koski asumisen hintaa. Vastaajista 65 prosenttia piti vähintään melko tärkeänä syynä muuttolle sitä, ettei heillä ollut varaa muuttaa Helsingissä haluamalleen alueelle. Huomionarvoista on myös, että enemmistö vastaajista koki taloudellisen tilanteensa parantuneen poismuuton jälkeen. Korkeat asumiskustannukset olivat tärkeänä muuton taustatekijänä kaiken tyyppisillä kotitalouksilla, mutta ne korostuivat etenkin yksinasuvilla. Heistä yli puolet (55 %) oli halunnut muuttaa halvemmalle alueelle, jotta rahaa jäisi enemmän muihin asioihin. Yksinasuvissa olikin vastaajista selvästi eniten heitä, jotka kokivat toimeentulonsa heikoksi.

Asumisen kalleus Helsingissä ja halu muuttaa väljempään ympäristöön ovat nousseet esiin keskeisinä muuttosyyinä myös esimerkiksi vuoden 2020 kaupunki- ja kunta-palvelututkimuksen (KAPA) tuloksissa (Keskinen & Ahola 2021) sekä Kydön ja Väliniemen tarkastelussa vuodelta 2009. Kevään 2020 Helsinki-barometrissa asumisen ja elämisen kalleus oli useimmin mainittu syy olla suosittelematta Helsinkiä asuinpaikaksi (Keskinen, Väliniemi-Laurson & Hirvonen 2020). Muuttoliikekyselyn tulokset ovatkin tältä osin varsin samansuuntaisia kuin aiemmissa vastaavissa tutkimuksissa.

Osalla muuttajista oli Helsingistä poismuuton taustalla myös toive omasta tontista. Oma tonttia toivoivat erityisesti pariskunnat ja lapsiperheet, kun taas yksinasuvilla

tämä syy ei korostunut. Helsingin tonttipoliittinen linja on ensisijaisesti vuokrata asuintontit (Helsingin kaupunki 2019), minkä myötä uudistuotannossa tarjolle tulee vain vähän omatonttisia asuntoja. Käytännössä omistustontilliseen uuteen tai uudehkoon pientaloon haluavan voi olla vaikeaa löytää toivomaansa asuntoa Helsingistä. Halu omaan tonttiin voi liittyä esimerkiksi tontinvuokrien korotusten saamaan kielteiseen mediahuomioon. Lisäksi omistustonttiin samoin kuin omistusasuntoon saatetaan liittää mielikuvia laajemmista vaikutusmahdollisuuksista sekä ajatus edullisemmista asumiskustannuksista. Myös tässä tutkimuksessa enemmistö vastaajista piti omistusasumista itselleen parhaiten sopivana asumismuotona.

Helsingistä poismuuttaneet olivat erittäin tyytyväisiä muuttopäätökseensä sekä nykyiseen asuntoon ja alueeseen. Yli puolella yksinasuvista ja pariskunnista muutto oli myös parantanut taloudellista tilannetta. Etenkin asuinalueen rauhallisuus ja turvallisuus olivat muuttajien mielestä kohentuneet, kun taas joukkoliikenneyhteydet olivat keskimäärin heikentyneet. Lapsiperheet olivat selvästi tyytyväisempiä niin uuden asuinalueensa päivähoitopalvelujen laatuun ja saatavuuteen, koulun maineeseen ja laatuun kuin alueen soveltavuuteen lapsille yleensä. Tarkasteltaessa naapurustoon liittyviä väittämiä nähtiin, että lapsiperheistä valtaosa piti lastensa koulun mainetta tärkeänä asiana. Lisäksi 41 prosenttia heistä piti tärkeänä Helsingistä poismuuton syynä sitä, ettei Helsinki heidän mielestään tarjonnut riittävän hyvää kasvuympäristöä lapsille. Onkin todennäköistä, että lapsiperheiden keskuudessa niin koulun kuin asuinalueen maineella on ollut vaikutusta asuinpaikan valintaan ja mahdollisesti myös päätökseen muuttaa pois Helsingistä. Näillä tekijöillä on voinut olla merkitystä myös niille nuorille pariskunnille, jotka tulevaisuudessa toivovat lapsia, koska osa heistä oli vastannut lapsiperhepalveluja koskeviin kysymyksiin.

Kyselyaineistosta muodostettiin asumistoiveiden urbaanisuutta koskeva mittari useasta lomakkeen kysymyksestä. Urbanisuudella ymmärrettiin tässä suhteellisen tiivistä asutusrakennetta, jossa on monipuolinen palvelujen tarjonta, sekä peruspalvelujen että vapaa-ajan palvelujen osalta. Runsaat puolet vastaajista suosi ei-urbaania asumista, joka kolmas urbaania ja joka kymmenes oli neutraalilla kannalla. Oli odotettavissa, että tässä kohderyhmässä, joka oli nimenomaan muuttanut pois suurkaupungista, painottuivat enemmän ei-urbaanit arvostukset. Asumistoiveita selvittäneiden tutkimuksien perusteella suomalaisille on yleisemminkin tyypillistä haluta luonnonläheistä ja vehreää asumista (esim. Kortteinen, Tuominen & Vaattovaara 2005; Kyttä & Kahila 2006; Tyrväinen ym. 2007). Yksinasuvilla ei-urbaanit toiveet eivät painottuneet aivan yhtä vahvasti kuin muilla kotitalouksilla. Etenkin kehysalueelle muuttaneilla korostuivat ei-urbaanit asuintoiveet, kun taas Turkuun ja Tampereelle muuttaneiden enemmistö oli urbaanin asumisen ystäviä.

Naapuruussuhteita ja alueen asukkaita koskevat toiveet jakoivat mielipiteitä. Hie-man yli puolet muuttajista ei kaivannut hyvänpäiväntututtua syvällisempiä suhteita naapureihin. Kotitaloustyypeistä lapsiperheet toivoivat tavallisimmin jonkinasteista yhteisöllisyyttä. Lähes 60 prosenttia kyselyvastaajista halusi mieluiten asua itsensä kanssa samankaltaisten ihmisten asuttamalla alueella. Samankaltaisuus voi tarkoittaa monenlaisia asioita, mutta todennäköisesti keskeisiä ovat samankaltainen elämäntapa, elämäntapa ja arvomaailma.

Kaiken kaikkiaan tutkimuksen tulokset osoittavat, että Helsingistä poismuuttajat etsivät edullisempaa sekä väljempää asumista muualta. Erityisesti kehysalueelle ja muualle pääkaupunkiseudulle muuttaneita yhdisti halu vaihtaa asumismuotoa ja talotyyppiä sekä toive omasta pihasta. Tälle alueelle muuttaneista enemmistö harkitsi kuitenkin myös Helsinkiin jäämistä, joten keskeinen syy poismuutolle on ollut sopivan asuntotarjonnan puute sekä vaikeus löytää toivotunlaista asuinympäristöä, eikä niinkään halu vaihtaa asuinkuntaa. Helsingissä omakotitalotarjonnan kasvattamisen ohella kohtuuhintaisen

pienkerrostalo- ja rivitalotuotannon lisääminen voisikin vähentää lapsiperheiden ja pariskuntien muuttoja pois kaupungista. Toisaalta toisiin suuriin kaupunkeihin, Turkuun ja Tampereelle, muuttaneiden profiilit erosivat Helsingin seudun sisällä muuttaneista. Heille edellä mainitut syyt eivät olleet yhtä keskeisiä ja toisin kuin lähemmäs Helsinkiä jääneillä, heille tärkeää oli muuttaa lähemmäs sukulaisia ja ystäviä.

Enemmistö asuntoa vaihtavista joutuu tasapainoilemaan ja tekemään kompromisseja erilaisten toiveiden välillä. Muuttoliikekyselyssä asuinalueen rauhallisuus, turvallisuus ja yleinen viihtyisyys olivat keskeisiä arvostuksia, ja näiden myös koettiin parantuneen Helsingistä poismuuton myötä eniten. Muuttajat olivat myös selvästi tyytyväisempiä uuden asuinalueensa soveltuvuuteen lapsille. Samalla kuitenkin joukkoliikenneyhteudet, kaupalliset palvelut ja sijainti suhteessa työ- tai opiskelupaikkaan olivat asioita, joista moni joutui Helsingistä poismuuton myötä tinkimään. Toisaalta etätyön yleistyttyä asunnon sijainnin merkitys lähellä työpaikkaa on osalla muuttajista vähentynyt. Tulokset kertovat sekä Helsingin vahvuuksista asukkailleen että seikoista, joihin on syytä panostaa kaupungin pitämiseksi mieluisana kotipaikkana myös muuttuvissa elämäntilanteissa. Asuinalueiden viihtyisyyden ja turvallisuuden edistämisen ohella kaupungin on tärkeää kiinnittää huomiota asuntojen hintoihin ja asumiskustannuksiin.

Sammanfattning

I denna rapport sammanställs resultaten av en enkät riktad till personer som flyttat bort från Helsingfors. I rapporten granskas även utvecklingen av flyttningsrörelsen i Helsingfors särskilt under coronapandemin 2020–2022. Rapporten grundar sig till en del på tidigare publicerade webbartiklar (Järvelä, Hirvonen & Vilkama 2023; Järvelä, Hirvonen & Väliniemi-Laurson 2023) och en litteraturöversikt (Järvelä 2023). Enkätundersökningens resultat erbjuder värdefull information om orsaker och bakgrundsfaktorer till byte av bostad, boendenöjdhet före och efter flytten samt önskemål och attityder i fråga om boende och grannskap. Ett centralt perspektiv i undersökningen har också varit att granska eventuella effekter av förändringar i arbetsformer i och med coronapandemin på beslut angående boende och flyttning.

Helsingfors befolkning har vuxit i rask takt under 2000-talet, men tillväxten slutade öka till följd av att flyttningsrörelsen inom landet blev negativ. Helsingfors utflyttningsöverskott berodde framför allt på att antalet utflyttningar ökade. Utflyttningen var särskilt stark bland 30–39-åringar. Inflyttning till staden hölls på nästan samma nivå som före coronaåren och invandringen steg till rekordhög nivå. Till följd av detta var endast 2021 års totalnettoflyttning negativ i Helsingfors. År 2022 återställdes flyttningsrörelsen nästan till samma nivå som före pandemin och enligt de preliminära uppgifterna för 2023 växte Helsingfors befolkning igen kraftigt (Sinkko 2024). Å andra sidan är andelen personer som överväger att flytta från Helsingfors enligt resultaten av Helsingforsbarometern cirka 25 procent från våren 2022 till hösten 2023, medan den ännu 2020 var cirka 16 procent (se kapitel 1.2). Erfarenheterna och åsikterna hos dem som flyttade bort ger alltså viktig information om vilka faktorer Helsingfors stad bör beakta vid utvecklingen av bostadsområden och boendeförhållanden.

Målgruppen för enkäten var personer i arbetsför ålder som flyttat från Helsingfors till andra delar av Södra Finland. Hälften av dem som svarade hade flyttat från Helsingfors till övriga kommuner i huvudstadsregionen: 30 procent till Esbo och 20 procent till Vanda. En knapp femtedel hade flyttat till Helsingforsregionens kranskommuner och en andel på sex procent till Åbo och Tammerfors. Resten (21 %) hade flyttat till andra kommuner. Bland dessa fanns både större städer (t.ex. Lahtis, Tavastehus, Borgå) och små landsortsaktiga kommuner.

Enkätresultaten gav intressant information om anknytningen till ett bostadsområde och villigheten att flytta tillbaka. Största delen av dem som bott hela sitt liv i Helsingfors stannade kvar i huvudstadsregionen när de flyttade. Villigheten att flytta tillbaka ökade en aning enligt hur länge personen hade bott i Helsingfors tidigare. Boendetidens förbindelse med villigheten att flytta tillbaka försvagades dock när typen av bostad beaktades. De som mest ville flytta tillbaka var medelålders par som hade bott i Helsingfors i hela sitt liv före flytten. Det minsta intresset för att flytta tillbaka fanns bland ensamboende som bott i staden i mindre än två år.

I undersökningen utreddes också sambandet mellan perioden då personen bott i området före flytten och orsakerna till bostadsbytet. Över hälften av de som bott i samma område i Helsingfors i över tio år var förändringar i bostadsområdet en viktig flyttersak. Endast cirka var tionde av dem som bott en kortare tid i samma område ansåg att förändringar i bostadsområdet var en viktig flyttersak. En lång boendetid i samma stad och i samma område kan alltså höja tröskeln för att flytta någon annanstans. Betydande förändringar i det egna bostadsområdet verkar i sin tur ha ett samband med flytten hos personer som bott längst i området.

Flera av dem som flyttat bort berättar att de även övervägt att flytta inom Helsingfors. Majoriteten hade övervägt att flytta antingen inom samma bostadsområde eller

till något annat område i Helsingfors. Största delen av dem som övervägt Helsingfors hade också övervägt övriga huvudstadsregionen. Resultaten stärker bilden av att huvudstadsregionen visar sig vara ett enhetligt bostadsmarknadsområde för en stor del av de som flyttat, där kommungränserna inte har så stor betydelse vid valet av bostad. Kommungränsernas relevans är en fråga som uppkommer när man beaktar hur bra respondenterna var bekanta med området före flytten dit. Cirka hälften av inflyttarna i Helsingforsregionen kände inte till området före flytten. Däremot var en femtedel av dem som flyttat till Åbo eller Tammerfors återflyttare, dvs. de hade bott i området tidigare. Resultaten tyder på att i synnerhet de som flyttat inom huvudstadsregionen inte upplevde boendekommunen och bekantskapen med bostadsområdet som en betydelsefull faktor i samband med flyttningsbeslutet.

Flyttarna hade ganska ofta sökt sig till småhus eller ägarbostäder och till rymligare boende. Ungefär hälften av respondenterna hade flyttat till småhus och cirka 60 procent till ägarbostäder, medan största delen av dem tidigare bott i en hyreslägenhet i ett flervåningshus i Helsingfors. Bostadens yta ökade hos tre av fyra flyttare. Behovet av utrymme och viljan att flytta till ett eget småhus var också viktiga orsaker för att byta bostad. Ett undantag utgjordes av ensamboende som till största delen hade flyttat till flervåningshus och vars boenderymlighet inte ökade nämnvärt. Ungefär hälften av de respondenter som hade barn ansåg att förändringen i antalet barn var en viktig flyttorsak. Flyttbeslutet var ofta i första hand kopplat till en förändring i livssituationen som för många leder till förändringar i behoven som hänför sig till boendet.

Behovet av extra utrymme i hemmet och den ökade populariteten för småhusboende kan delvis ha påverkats av att distansarbete blivit vanligare. De förändringar i arbetskulturen som främjar distansarbete och som skett under coronatiden hade också delvis påverkat respondenternas val av bostadsort, men betydelsen av kulturskiftet varierade beroende på flyttningsobjektet. När det gäller flyttning inom huvudstadsregionen hade möjligheten till distansarbete inte en så stor vikt. Däremot svarade ett betydande antal (cirka 40 %) av dem som flyttade till kranskommunerna, Åbo och Tammerfors och de som flyttade till övriga Södra Finland att detta var en viktig orsak till att de flyttade från Helsingfors. Respondenterna kunde indelas i två tydliga grupper efter deras möjligheter att arbeta på distans: kunskapsarbete som förutsätter hög kompetens lämpar sig bäst för distansarbete, medan distansarbete lämpar sig betydligt mer sällan för utförande arbete med lägre lön (se Kovalainen, Poutanen & Arvonen 2021; Lönnqvist & Salorinne 2022). Det är skäl att överväga om möjligheten till distansarbete försätter arbetstagare i en ojämlig situation, där i första hand högutbildade och välvärlönde har mer frihet och flexibilitet i fråga om arbete och val av bostadsort.

Ett av målen med enkäten var att utöver allmänna flyttningsorsaker utreda varför de tillfrågade hade valt att flytta bort från Helsingfors. Den tydligaste orsaken som framkom var boendekostnaderna. Bland dem som svarat på enkäten ansåg 65 procent att en ganska viktig orsak till flytten var att de inte hade råd att flytta till det område de önskar i Helsingfors. Det är också anmärkningsvärt att majoriteten av respondenterna upplevde att deras ekonomiska situation förbättrades efter flytten. De höga boendekostnaderna var en viktig bakgrundsfaktor för flytten för alla typer av hushåll men de betonades i synnerhet bland ensamboende. Över hälften av dem (55 procent) ville flytta till ett billigare område för att ha mera pengar över för annat. Andelen personer som upplevde att deras utkomst var dålig var klart störst bland de ensamstående.

Dyrt boende i Helsingfors och viljan att flytta till en glesare bebyggd miljö kom fram tydligt till exempel i resultaten av en undersökning om stads- och kommuntjänster (KAPA) (Keskinen & Ahola 2021) samt i en studie av Kytö och Väliniemi 2009. I Helsingforsbarometern våren 2020 var höga boende- och levnadskostnader den vanligaste orsaken till att man inte skulle rekommendera Helsingfors som bostadsort (Keskinen,

Väliniemi-Laurson & Hirvonen 2020). Resultaten i enkäten om flyttrörelse är till dessa delar ganska i samma riktning än i tidigare motsvarande undersökningar.

En orsak till flytten hos dem som flyttade från Helsingfors var en önskan om en egen tomt. Särskilt par och barnfamiljer önskade en egen tomt medan denna orsak inte betonades hos de ensamboende. Helsingfors tomtpolitiska linje är att i första hand hyra ut bostadstomter (Helsingfors markpolitiska riktlinjer 29.1.2019) och på grund av detta erbjuds endast få bostäder med egen tomt inom nyproduktionen. I praktiken kan det vara svårt för den som vill bo i ett nytt eller relativt nytt småhus med egen tomt att hitta önskad bostad i Helsingfors. Önskan att ha en egen tomt kan förknippas t.ex. med den negativa medieuppmärksamheten om höjningar av tomtarrende. Ägartomter och ägarbostäder kan kopplas samman med uppfattningar om mer omfattande möjligheter att påverka och tanken om billigare boendekostnader. Också i denna undersökning ansåg majoriteten av dem som svarade att ägarboende är den boendeform som passar dem bäst.

De som flyttat bort från Helsingfors var mycket nöjda med sitt flyttningsbeslut samt med den nuvarande bostaden och området. Mer än hälften av de ensamboende och paren angav också att deras ekonomiska situation förbättrats efter flytten. Flyttarna angav att framför allt lugnet och tryggheten i bostadsområdet hade förbättrats, medan kollektivtrafikförbindelserna i genomsnitt hade försämrats. Barnfamiljerna var klart nöjdare med kvaliteten på och tillgången till dagvårdstjänster i det nya bostadsområdet, skolans rykte och kvalitet samt områdets lämplighet för barn i allmänhet. När man granskar påståendena om grannskapet kan man se att största delen av barnfamiljerna ansåg att ryktet om barnens skola var viktigt. Dessutom ansåg 41 procent av barnfamiljerna att en viktig orsak till utflytten var att Helsingfors inte erbjöd barnen en tillräckligt god uppväxt miljö för barnen. Det är sannolikt att skolans och bostadsområdets rykte påverkade valet vart man flyttar och möjligtvis också på beslutet att flytta bort från Helsingfors. Dessa faktorer har möjligtvis också haft en betydelse för de unga par som i framtiden vill ha barn, eftersom en del av dem hade svarat på frågorna om tjänster för barn och familjer.

Enkätmaterialen användes för att utforma en indikator om boendeönskemålens urbana karaktär utifrån flera av frågorna i frågeformuläret. Med urbanitet avses här en relativt tät bosättningsstruktur med ett mångsidigt utbud av tjänster, både när det gäller basservice och fritidstjänster. Drygt hälften av respondenterna föredrog icke-urbant boende, var tredje föredrog urbant boende och var tionde var neutrala. Det var förväntat att personerna i denna målgrupp som just hade flyttat bort från storstaden i högre grad fokuserade på icke-urbana värderingar. Enligt undersökningar som har utrett önskemålen kring boende är det typiskt för finländare att vilja bo i en naturnära och lummig miljö (t.ex. Kortteinen, Tuominen & Vattovaara 2005; Kyttä & Kahila 2006; Tyrväinen m.fl. 2007). De icke-urbana önskemålen betonades inte lika starkt hos ensamboende som hos andra hushåll. De icke-urbana boendeönskemålen framhövdes i synnerhet bland dem som flyttade till kranskommunerna, medan majoriteten av dem som flyttade till Åbo och Tammerfors var anhängare av urbant boende.

Önskemål om grannförhållandena och invånarna i området delade på åsikterna. Lite över hälften av flyttarna var nöjda med flyktig bekantskap med sina grannar. Barnfamiljerna önskade sig vanligen gemenskap av något slag. Nästan 60 procent av respondenterna ville helst bo i ett bostadsområde med människor som är dem lika. Likhet kan betyda många olika saker, men det viktigaste är sannolikt likartat livsskede, liknande livsstil och likadana värderingar.

Allt som allt visar resultaten från undersökningen att de som flyttat bort från Helsingfors söker ett billigare och mera rymligt boende någon annanstans. Det som förenade i synnerhet dem som flyttade till kranskommunerna och till övriga huvudstads-

regionen var en önskan om att byta boendeform och hustyp samt en önskan om en egen gård. Majoriteten av dem som flyttade till dessa områden övervägde dock också att stanna i Helsingfors, så den viktigaste orsaken till flytten var bristen på ett lämpligt bostadsutbud och svårigheten att hitta önskad boendemiljö snarare än viljan att byta boendekommun. I Helsingfors kan en ökning av utbudet av egnahemshus och produktion av låghus och radhus till rimligt pris minska barnfamiljers och pars flyttningar från staden. Å andra sidan avvek profilerna hos dem som flyttade till andra stora städer, Åbo och Tammerfors, från dem som flyttat inom Helsingforsregionen. För dem som flyttade till andra stora städer var de ovannämnda orsakerna inte lika viktiga. Till skillnad från dem som stannade närmare Helsingfors var det viktigt för dem att flytta närmare släktingar och vänner.

Majoriteten av dem som byter bostad måste balansera och kompromissa mellan olika önskemål. De som svarade på enkäten uppskattade särskilt lugnet, säkerheten och den allmänna trivseln i bostadsområdet och dessa upplevdes också ha förbättrats mest i och med utflyttningen. Utflyttarna var också klart nöjdare med att deras nya bostadsområde lämpar sig för barn. Samtidigt var kollektivtrafikförbindelserna, de kommersiella tjänsterna och placeringen i förhållande till arbets- eller studieplatsen aspekter som många tvingades kompromissa med i och med att de flyttade från Helsingfors. Å andra sidan har betydelsen av bostadens läge nära arbetsplatsen minskat hos en del av flyttarna i och med att distansarbete blivit vanligare. Resultaten vittnar både om Helsingfors starka sidor för sina invånare och om omständigheter som det är skäl att satsa på för att staden ska vara en trevlig hemort också i föränderliga livssituationer. Förutom att främja trivseln och säkerheten i bostadsområdena är det viktigt att staden fäster uppmärksamhet vid bostadspriserna och boendekostnaderna.

Summary

This report combines the results of a survey aimed at people who have moved out of Helsinki with an examination of the development of Helsinki's migration, in particular during the COVID-19 pandemic of 2020–2022. It is based in part on previously published articles available online (Järvelä, Hirvonen & Vilkama 2023; Järvelä, Hirvonen & Väliniemi-Laurson 2023) and a literature review (Järvelä 2023). The survey results provide valuable information on the reasons and background factors behind such moves, satisfaction with people's housing situations before and after moves, and preferences and attitudes about living conditions and neighbourhoods. Another central aspect of the research was to examine how changes in the way people do work that began during the pandemic have potentially affected the decisions people make about housing and moves.

The population of Helsinki has grown at a steady pace throughout the 2000s, but in 2020, domestic migration reversed course. The migration loss that occurred in Helsinki was largely due to a rise in moves out of the city. This rise was particularly strong among people aged 30–39. Migration into the city remained close to pre-pandemic levels, and the number of migrants entering the city from outside of Finland's borders rose to record highs. For this reason, net migration loss in Helsinki only occurred in 2021. In 2022, migration rebounded to near pre-pandemic levels, and preliminary information (Sinkko 2024) suggests that Helsinki's population grew strongly again in 2023. On the other hand, according to the results of the Helsinki Barometer, the percentage of Helsinki residents that are considering moving out of the city hovered at around 25 per cent between spring 2022 and autumn 2023, when still in 2020, it was only 16 per cent (see Chapter 1.2). The experiences and perspectives of people who have moved out of the city provide valuable insight into the factors the City of Helsinki should take into account in the development of its residential areas and living conditions.

The target group of the migration survey was people of working age who had moved from Helsinki to another location in Southern Finland. Half of the respondents had moved from Helsinki to other municipalities in the metropolitan area: 30 per cent to the neighbouring city of Espoo and 20 per cent to the neighbouring city of Vantaa. Slightly less than 20 per cent moved to other peripheral municipalities and six per cent moved to major cities elsewhere, namely Turku and Tampere. The remaining 21 per cent had moved to other municipalities, which included both larger cities such as Lahti, Hämeenlinna and Porvoo and smaller more rural locations.

Survey results also provided interesting information on people's attachment to their residential area and their desire to move back to areas they once lived in. The majority of people who had lived their whole life in the capital remained in the Helsinki metropolitan area even after their move. The desire to move back to Helsinki grew stronger in relation to the length of time the respondent had formerly lived in the city. This connection between the length of time respondents had formerly lived in the city and their degree of their desire to move back weakened, however, when the type of household was taken into account. Middle-aged couples who had lived their whole lives in Helsinki before their move were the most desirous to move back, while those who had lived alone in the city for less than two years were the least desirous to move back.

The survey also examined the connection between the time lived in the previous residential area and the reasons for the move. Among respondents who had lived in the same area of Helsinki for over 10 years, over half stated that the most important reason for their move was changes occurring in their residential area. For respondents who had lived in the same area of Helsinki for a shorter period, only every tenth respondent or so stated that changes occurring in their residential area were an important reason for

their move. The results therefore suggest that living for a long time in the same area of the same city can raise people's threshold for moving, while significant changes in residential areas are nevertheless tied to many long-term residents' decision to move to another location.

Many respondents that moved reported that they had considered relocating to another location within Helsinki. The majority had considered moving to a location in the same residential area where they already lived or some other area of Helsinki. The lion's share of respondents that had considered staying in Helsinki had also weighed other locations in the Helsinki metropolitan area. The results support the premise that, for most of the movers, the Helsinki metropolitan area is considered one large housing market, where municipal borders do not carry great significance when choosing a home. The significance of municipal borders came up again when examining how well respondents say they knew their current residential area before moving there. About half of the respondents who had moved out of the Helsinki region said that the new location they chose to move to was not familiar to them before their move. In contrast, every fifth respondent who moved to Turku and Tampere was a return migrant, which means they had lived in the city before. It seems to be the case that respondents who move to a new location within the Helsinki metropolitan area did not consider familiarity with their municipality of residence or residential area to be a significant factor in their decision to move.

People that moved often sought to move into detached houses or owner-occupied homes that offered more living space. About half of the respondents moved into a detached house and about 60 percent moved into an owner-occupied home, after most had previously lived in a rented flat during their time in Helsinki. Respondents' living space increased in three out of four of the moves. The need for more space and the desire to move into a detached house of one's own were also key reasons behind many respondents' moves. Survey respondents that lived on their own were the exception, as most moved to apartments that did not offer an increase in living space. Among the respondent families with children, about half stated that an important reason for the move was a change in the number of children in their family. The decision to move is often primarily related to a change in one's life situation, which for many, leads to changes in housing requirements.

The need for more space in the home and the rising popularity of owning a detached house may have also been partially influenced by the increase in remote work. The pandemic changed our work culture, making it more accepting of remote work. In part, this too influenced the respondents' choice of location, although the significance varied according to where the respondents were planning to move. In decisions to move to a new location within the Helsinki metropolitan area, the possibility of doing remote work did not play a significant role, whereas in decisions to move to peripheral municipalities, the cities of Turku and Tampere and other locations in Southern Finland, a significant number (some 40 per cent) responded that remote work was an important factor in their decision to move out of Helsinki. The possibility to work remotely sharply divides employees, as remote work is best suited to people who engage in highly skilled knowledge work, while it is far less suited to poorly paid tasks (see Kovalainen, Poutanen & Arvonen 2021; Lönnqvist & Salorinne 2022). It is worth asking if the possibility to do work remotely is creating a new kind of inequity, in which primarily highly educated and well-paid employees enjoy more freedom and flexibility in terms of both their work and their municipality of residence.

In addition to asking respondents their general reasons for moving, the survey also attempted to determine why the respondents had decided to move out of Helsinki. The clearest reason that arose was housing costs. Sixty-five per cent of respondents stat-

ed that their inability to afford a move to their location of choice within Helsinki was at least a somewhat significant factor in their decision to move out of the city. It is also worth noting that the majority of respondents said that they felt their financial situation had improved after their move. High housing costs were a significant background factor for the move for all types of households, but they were particularly significant for people who lived alone. Over half of these respondents (55 per cent) wanted to move to a less expensive area so more money would be left for other purposes. People that lived alone represented the largest number of respondents that said they felt they had a substandard livelihood.

The high cost of housing in Helsinki and the desire to move to a more spacious environment rose up as key reasons for moving in other studies, for example, 2020's KAPA Kaupunki- ja kuntapalvelututkimus ("Analysis of city and municipal services") (Keskinen & Ahola 2021) and a review by Kytö and Väliniemi from 2009. In the Helsinki Barometer from spring 2020, the cost of housing and living was the most commonly cited reason for not recommending Helsinki as a municipality of residence (Keskinen, Väliniemi-Laurson & Hirvonen 2020). The results of the migration survey are in this respect similar to those from earlier studies.

Some of the respondents who had moved said that a background factor in their decision to move out of Helsinki was the desire to own a plot of land. Couples and families with children in particular desire their own plot of land, while for people who lived alone, this factor did not stand out. Helsinki's policy on the allocation of plots is primarily to rent out residential plots (Helsinki's plot allocation guidelines, 29 January 2019), which means that few owner-occupied plots are available for new construction. In practice, people who would prefer to live in a new or relatively new detached house on an owner-occupied plot may find it difficult to find housing in Helsinki. This desire to own a plot can also be linked to negative media attention that has been directed at rising plot rental costs, for example. In addition, some people may associate owner-occupied plots and owner-occupied homes with wider avenues of influence and the possibility of more affordable housing costs. In this survey as well, the majority of respondents stated that they felt an owner-occupied home was the most suitable form of housing for them.

People who had moved out of Helsinki were very satisfied with their decision to move and their current housing situation and residential area. For over half of the couples and people who lived alone, the move had also improved their financial situation. Respondents said they felt the peacefulness and safety of their residential area had increased as a result of their move, although it did weaken their public transport connections on average. Families with children were clearly more satisfied with the quality and availability of daycare services in their new residential area, as well as with the reputation and quality of the new school and the new area's suitability for children in general. An examination of respondents' statements about their neighbours shows the lion's share of families with children said that they felt that school reputation was an important issue. In addition, 41 per cent of them said that they felt that an important factor for moving out of Helsinki was that they did not believe that the city offered a good enough living environment for children to grow up in. It is likely that among families with children, the reputation of schools and residential areas has an influence on their choice of municipality of residence and possibly also their decision to move out of Helsinki. These factors could also have had a significance for young couples who hope to have children in the future, as some of them answered questions associated with services for families with children in the survey.

A scale assessing the urban nature of respondents' housing preferences was created from the survey data by compiling several questions in the form. In this instance,

a high degree of urbanity indicates a relatively dense housing pattern that offers a diverse range of services, including both basic services and culture and leisure activities. Well over half of the respondents preferred non-urban housing, while every third showed a preference for an urban setting. Ten per cent maintained a neutral position. It was to be expected that the survey's target group, which had already moved out of the capital city, would come down more in favour of non-urban alternatives. According to studies assessing people's housing preferences, it is typical for Finnish people to want to live in a green location close to nature (for example, Kortteinen, Tuominen & Vaattovaara 2005; Kyttä & Kahila 2006; Tyrväinen et. al. 2007). People who lived alone in a non-urban environment did not assign as much value to this as people who lived in other kinds of households. People who lived in peripheral municipalities in particular had heightened non-urban housing preferences, while the majority of people who have moved out of Helsinki to the cities of Turku and Tampere were more amenable to urban living.

Preferences regarding relationships with neighbours and area inhabitants in general divided opinions. Slightly over half of the people who had moved out of Helsinki did not desire more than an acquaintance with their neighbours. Respondents who identified their household as families with children were more likely than the average to desire some degree of community. Close to 60 per cent of the survey respondents said they preferred to live in a built environment with people that were similar to them. Similar can mean many things, but it is likely that people primarily want neighbours that are in the same phase of life and share similar lifestyles and value systems.

All in all, the research results indicate that people who move out of Helsinki are in search of cheaper and more spacious living conditions elsewhere. Those who have moved to periphery municipalities and other locations within the Helsinki metropolitan area especially shared the desire to change their housing situation and type of home and have their own yard. The majority of people who moved to these areas nevertheless also considered staying put in Helsinki, so the central reason for their move out of Helsinki was the lack of suitable housing options and difficulties in finding the living environment they desired, and not so much the need to change municipalities. An increase in the number of detached homes and affordable apartments and row houses available in Helsinki could reduce the incidence of couples and families with children moving out of the city. On the other hand, the profiles of people who moved to the other large cities of Turku and Tampere differed from those who moved to another location within the Helsinki metropolitan area. For this group, the reasons mentioned above weren't as significant. Unlike the people who stayed closer to the capital, what was important to these movers was moving closer to relatives and friends.

The majority of people who had moved had to balance their desires and preferences and make compromises. The migration survey found that peacefulness, safety and the general pleasantness of a residential area were central values and moves out of Helsinki were seen to result in an improvement of these factors. People who had moved were also clearly more satisfied with their new residential area's suitability for children. At the same time, however, many respondents said the move out of Helsinki had required compromises with regard to public transport connections, retail services and their location vis-a-vis their workplace or study institution. On the other hand, as remote work has grown more common, the significance of living close to one's place of work has declined for some. The results highlight both Helsinki's strengths in the eyes of its residents and the factors that should be invested in to keep the city a pleasant living environment throughout people's changing phases of life. In addition to the promotion of safety and comfort in residential areas, it is important that the city pays attention to housing prices and the costs of living.

Lähteet

- Ansala, L. (2023).** Helsingissä työskentelevät ovat yhä harvemmin helsinkiläisiä – etenkin seudun ulkopuolelta pendelöinti yleistyi. Helsingin kaupunki, Kaupunkitiedon verkkolehti Kvartti 7.12.2023.
- Brown, L. A. & Moore, E. G. (1970).** The intra-urban migration process: A perspective. *Geografiska Annaler B* 52: 1, 1–13.
- Clark, W. A. V. & Onaka, J. L. (1983).** Life cycle and housing adjustment as explanations of residential mobility. *Urban Studies* 20: 47, 47–57.
- Eurofound (2021).** Living, working and COVID-19 dataset. Saatavilla: <https://www.eurofound.europa.eu/en/data-catalogue/living-working-and-covid-19-e-survey>
- Helminen, V., Nyberg, E., Tiitu, M., Rehunen, A., Strandell, A., Nurmio, K., Saastamoinen, U. & Laurila, J. (2021).** Kestävän yhdyskuntarakenteen jäljillä – näkökulmia ja ratkaisuja kaupunkien ja maaseutujen suunnittelun haasteisiin. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 15/2021. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-5411-9>
- Helsingin kaupunki (2019).** Helsingin maapoliittiset linjaukset 29.01.2019. Tontinluovutusta koskevat linjaukset.
- Helsingin Sanomat 2.6.2021. Ennuste: Käynnissä on uusi Nurmijärvi-ilmiö koronan myötä, ja vieraskielinen väestö kasvaa. Viitattu 10.3.2023. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-200008009415.html>
- Hirvonen, J. (2022).** Helsingin asuinalueilla viihdytään – muuttohalukkuus silti barometrin mukaan kasvanut. Helsingin kaupunki, Kaupunkitiedon verkkolehti Kvartti 29.6.2022.
- Järvelä, S. (2023).** Katsaus muuttoliikkeen tutkimukseen ja korona-ajan asumisvalintoihin Helsingin seudulla ja Pohjoismaissa. Verkkoartikkeli. Helsinki: Helsingin kaupunginkanslia. Saatavilla: <https://kaupunkitieto.hel.fi/fi/katsaus-muuttoliikkeen-tutkimukseen-ja-korona-ajan-asumisvalintoihin-helsingin-seudulla-ja>
- Järvelä, S., Hirvonen, J. & Vilkkama, K. (2023).** Helsingistä poismuuttaneet etsivät lisää tilaa ja edullisempaa asumista muualta. Verkkoartikkeli. Helsinki: Helsingin kaupunginkanslia. Saatavilla: <https://kaupunkitieto.hel.fi/fi/helsingista-poismuuttaneet-etsivat-lisaa-tilaa-ja-edullisempaa-asumista-muualta>
- Järvelä, S., Hirvonen, J. & Väliniemi-Laurson, J. (2023).** Asumisidylliä etsimässä – pientaloasuminen omistustontilla houkuttelee lapsiperheitä pois Helsingistä. Verkkoartikkeli. Helsinki: Helsingin kaupunginkanslia. Saatavilla: <https://kaupunkitieto.hel.fi/fi/asumisidyllia-etsimassa-pientaloasuminen-omistustontilla-houkuttelee-lapsiperheitä-pois-helsingista>
- Juhila, K. & Kröger, T. (toim.) (2016).** Siirtymät ja valinnat asumispoluilla. Jyväskylän yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-6664-5>
- Keskinen V. (2021).** Asumisen ongelmat pääkaupunkiseudun kunnissa osin erilaiset – helsinkiläisiä kiusaa kalleus. Helsingin kaupunki, Kaupunkitiedon verkkolehti Kvartti 13.8.2021.
- Keskinen V., Väliniemi-Laurson J. & Hirvonen J. (2020).** Helsinki-barometri: Aukkaat kokevat kaupungin hyvin toimivaksi. Helsingin kaupunki, Kaupunkitiedon verkkolehti Kvartti 3.2.2020.
- Keskinen, V. & Ahola, N. (2021).** Mitä kyselytutkimukset kertovat helsinkiläisten muuttoaikeista ja niiden syistä? Helsingin kaupunki, Kaupunkitiedon verkkolehti Kvartti 24.5.2021.

- Keskinen, V. & Hirvonen, J. (2021).** Koronaväsymystä – mutta myös toiveikkuutta. Yli vuosi korona-aikaa Helsingissä. Helsingin kaupunki, Kaupunkitiedon verkkolehti Kvartti 16.6.2021.
- Keskinen, V. & Hirvonen, J. (2023).** Helsinki-barometri: Huoli sodan vaikutuksista lieventynyt, vastaajien yleinen tulevaisuudenkuva kuitenkin synkempi. Helsingin kaupunki, Kaupunkitiedon verkkolehti Kvartti 5.4.2023.
- Kortteinen, M., Tuominen, M. & Vaattovaara, M. (2005).** Asumistoiveet, sosiaalinen epäjärjestys ja kaupunkisuunnittelu pääkaupunkiseudulla. Yhteiskuntapolitiikka 2/2005.
- Kovalainen, A, Poutanen, S. & Arvonen, J. (2021).** Covid-19, luottamus ja digitalisaatio. Tutkimus etätöistä ja sen järjestymisestä Suomessa keväällä ja syksyllä 2020. Turun yliopisto. Turun kauppakorkeakoulu. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-8421-3>
- Kyttä, M. & Kahila, M. (2006).** PehmoGIS elinympäristön koetun laadun kartoittajana. Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskus, Julkaisu B90, Teknillinen korkeakoulu.
- Kytö, H. & Väliniemi, J. (2009).** Pääkaupunkiseudun muuttovirrat muutoksessa. Kuluttajatutkimuskeskus, Helsinki. Julkaisuja 3/2009.
- Laakso, S. (2019).** Muuttajat ja Uudenmaan aluetalous. Uudenmaan liiton julkaisuja E 219.
- Lapintie, K. (2010).** Intohimon hämärä kohde. Mitä asukas haluaa? Yhdyskuntasuunnittelu 48(2).
- Lee, E. S. (1966).** A Theory of Migration. *Demography* 3:1, 47–57.
- Lehtonen, O. & Kotavaara, O. (2021).** Havaintoja ihmisten liikkuvuudesta ja nettomuuttoliikkeestä koronapandemian aikana. *Maaseutututkimus*, 29:1, 32–59. <https://journal.fi/maaseutututkimus/article/view/109034>
- Lönnqvist, H. & Salorinne, M. (2022).** Etätöitä jatkossakin – mutta kenelle ja missä? Vajaa puolet Helsingin työpaikoista soveltuu hyvin etätöihin. Helsingin kaupunki, Kaupunkitiedon verkkolehti. *Kvartti* 1/2022. https://www.kvartti.fi/sites/default/files/files/issue/kvartti_01_2022_web.pdf
- Marttinen R. & Bayar, J. (2023).** Poikkeusajasta toiseen – katsaus asuntomarkkinoihin ja rakentamiseen Helsingissä vuosina 2020–2022. Verkkootikkeli. Helsinki: Helsingin kaupunginkanslia. Saatavilla: <https://kaupunkitieto.hel.fi/fi/poikkeusajasta-toiseen-katsaus-asuntomarkkinoihin-ja-rakentamiseen-helsingissa-vuosina-2020-2022>
- Marttinen, R. (2023).** Kohtuuhintaisen asumisen mittaristo. Tutkimuksia 2023:4. Helsingin kaupunki. Kaupunginkanslia, Kaupunkitieto. Saatavilla: https://www.hel.fi/static/kanslia/Kaupunkitieto/23_06_29_Tutkimuskatsauksia_4.pdf
- Sinkko, H. (2024).** Väestön määrä kasvoi Helsingissä ennätyskellisen paljon vuonna 2023. Blogikirjoitus. Helsinki: Helsingin kaupunginkanslia. Saatavilla: <https://kaupunkitieto.hel.fi/fi/vaeston-maara-kasvoi-helsingissa-ennatyskellisen-paljon-vuonna-2023>
- Sinkko, H. (2023).** Helsingin ja Helsingin seudun väestöennuste 2022–2060 – Ennuste alueittain 2022–2037. Tilastoja 2023: 8. Helsinki: Helsingin kaupunginkanslia. Saatavilla: https://www.hel.fi/static/kanslia/Kaupunkitieto/23_12_21_Tilastoja_8.pdf
- Soininvaara, I., Aro, R., Hämäläinen, T. & Pyykkönen, S. (2022).** COVID-19-pandemian vaikutukset Helsingin seudun muuttoliikkeeseen, asuntomarkkinoihin ja asumispreferensseihin. HSL:n julkaisuja 9/2022.
- Strandell, A. (2023).** Asukasbarometri 2022. Kysely kaupunkimaisista asuin ympäristöistä. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 29/2023. Saatavilla: <http://hdl.handle.net/10138/566100>
- Sutela, H. & Pärnänen, A. (2021).** Koronakriisin vaikutus palkansaajien työoloihin. Tilastokeskus: Työpäpaperi 1/2021. ISBN 978-952-244-690-9.

Sutela, H., Pärnänen, A. & Keyriläinen, M. (2019). Digiajan työelämä – Työolotutkimuksen tuloksia 1977–2018. Tilastokeskus.

Tilastokeskus. (2023). Alankomaat on etätöyön ykkönen – Suomi lähellä EU-maiden kärkeä. Verkkojulkaisu. Viitattu 5.2.2024. Saatavilla: <https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2023/alankomaat-on-etatyon-ykkonen-suomi-lahella-eu-maiden-karkea/>

Tyrväinen, L., Silvennoinen, H., Korpela, K. & Ylen, M. (2007). Luonnon merkitys kaupunkilaisille ja vaikutus psyykkiseen hyvinvointiin. Teoksessa Tyrväinen, L. & Tuulentie, S. (toim.) Luonto-matkailu, metsät ja hyvinvointi. Metlan työraportteja 52, 57–77.

Vasanen, A. (2010). Asuinpaikkana kaupungin keskusta. Asumispreferenssit ja asumisviihtyvyys Turun keskustassa. Yhdyskuntasuunnittelu 48:1, 6–23.

Vilkama, K., Ahola, S. & Vaattovaara, M. (2016). Välttelyä vai vetovoimaa? Asuinympäristön vaikutus asuinalueilla viihtymiseen ja muuttopäätöksiin pääkaupunkiseudulla. Helsingin kaupungin tietokeskus. Tutkimuksia 2016:4.

Väliniemi-Laurson, J. & Alsuhail, F. (2016). Uuteen kotiin läheltä. Paikallisuus asunnonvaihdossa Helsingin uusilla asuinalueilla. Tutkimuskatsauksia 2016:10. Helsingin kaupungin tietokeskus. Saatavilla: https://www.hel.fi/hel2/Tietokeskus/julkaisut/pdf/16_11_03_Tutkimuskatsauksia_10_ValiniemiLaurson_Alsuhail.pdf

Liite: saatekirje ja kyselylomake

27.2.2023

Hyvä entinen helsinkiläinen!

Helsingistä on muuttanut pois viimeisten parin vuoden aikana enemmän asukkaita kuin edellisinä vuosina. Tällä kyselyllä Helsingin kaupunki haluaa kartoittaa Helsingistä pois muuttaneiden kokemuksia ja muuttoon vaikuttaneita syitä. Tutkimukseen on poimittu satunnaisesti yhteensä 4 000 henkilöä, jotka ovat muuttaneet pois Helsingistä vuosien 2021–2022 aikana. Osoitetietosi on saatu väestötietojärjestelmästä, ja näiden tietojen mukaan kuulut Helsingistä pois muuttaneisiin.

Sinun vastauksesi on meille tärkeä! Vastaamalla voit varmistaa, että Helsinki tekee jatkossa viisaita, tutkittuun tietoon perustuvia päätöksiä asumisviihtyisyyden parantamiseksi ja asumisen vaihtoehtojen monipuolistamiseksi. Jokaista vastausta käsitellään luottamuksellisesti, eikä yksittäistä vastaajaa voi tunnistaa. Lisätietoa tutkimuksen tietosuojasta ja vastausten käsittelystä löydät kirjeen kääntöpuolelta.

Voit vastata kyselyyn joko paperilomakkeella tai internetissä. Pyydämme vastaamaan kyselyyn 10 päivän sisällä siitä, kun olet saanut tämän kirjeen. Täytetyn paperilomakkeen voit palauttaa mukana tullessa valmiiksi maksetussa palautuskuoressa.

Internetissä kyselyyn voi osallistua alla olevien tietojen avulla. Huomaathan, että kirjautumissivun osoite tulee kirjoittaa selaimen osoiteriville, ei esimerkiksi Googlen hakukenttään.

VOIT VASTATA MYÖS VERKOSSA:

Kirjautumissivu: <https://tutkimustie.fi/helsinki>

Salasana: **hel2023**

Tunnistenumero:

Etukäteen vaivannäöstäsi kiittäen

Hanna Dhalmann
Asunto-ohjelmapäällikkö
Helsingin kaupunki

Timo Cantell
Kaupunkitietopäällikkö
Helsingin kaupunki

Tutkimukseen osallistuminen on turvallista. Helsingin kaupunki on viranomaistaho. Säilytämme ja käsittelemme tietoja luottamuksellisesti salassapitovelvollisuutta ja tietosuojalainsäädäntöä noudattaen. Kaikilla tietoja keräävillä ja käsittelevillä henkilöillä on vaitiolovelvollisuus. Verkkokyselyssä on suojattu yhteys.

Tutkimuksen rekisteriseloste löytyy internetsivulta:

<https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/hallinto/organisaatio/rekisteriselosteet>
(Tilasto- ja tutkimustoiminnan tietorekisteri).

Vastaamalla kyselyyn suostun siihen, että henkilötietojani käsitellään rekisteriselosteen mukaisesti ja kyselyvastaukseeni yhdistetään seuraavia väestötietojärjestelmän tietoja: syntymävuosi, syntymäkotikunta, äidinkieli (suomi / ruotsi) sekä entistä ja nykyistä asuinluettani koskevia tietoja alueen rakennuskannasta sekä väestörakenteesta. Voit peruuttaa antamasi suostumuksen milloin tahansa lähettämällä sähköpostia: kaupunkitieto@hel.fi. Peruuttamisen jälkeen kaupunki ei enää käsittele henkilötietojasi kyselytutkimuksessa antamasi suostumuksen perusteella. Lisätietoja: <https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/tietoa-helsingista/tietosuoja/tietosuojasta-tarkemmin>.

Jos tutkimukseen osallistumisessa askarruttaa jokin seikka, voit olla yhteydessä meihin sähköpostitse: kaupunkitieto@hel.fi.

7. Kuinka tyytyväinen olet seuraaviin asioihin? Arvioi nykyistä ja entistä asuinalueetasi rinnakkain.

Arvioi asioita asteikolla 1-5, missä 1=Erittäin tyytymätön, 2=Melko tyytymätön, 3=En tyytyväinen enkä tyytyväinen, 4=Melko tyytyväinen, 5=Erittäin tyytyväinen. Jos koet, ettei asia koske sinua, valitse "Ei koske minua".

	A. Nykyisellä asuinalueellasi?						B. Entisellä asuinalueellasi Helsingissä?					
	Erittäin tyytymätön 1	2	3	4	Erittäin tyytyväinen 5	Ei koske minua	Erittäin tyytymätön 1	2	3	4	Erittäin tyytyväinen 5	Ei koske minua
a. Piha- ja viheralueet, puistot	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
b. Alueen yleisilme ja arkkitehtuuri	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
c. Alueen turvallisuus	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
d. Alueen rauhallisuus	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
e. Liikenteen aiheuttamat äänet alueella	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
f. Alueen yleinen siisteys ja puhtaus	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
g. Alueella asuvien ihmisten tausta (varallisuus, koulutus, kulttuuri jne.)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
h. Suhteet lähinaapureihin	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
i. Perheen ja ystävien läheisyys	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
j. Alueen soveltuvuus lapsille	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
k. Alueen maine	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
l. Koulun maine	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
m. Oman lähikoulun laatu	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
n. Päivähoitopalvelujen laatu ja saatavuus	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
o. Muut alueen tarjoamat palvelut lapsille ja nuorille	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
p. Muut julkiset palvelut alueella (terveyspalvelut jne.)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
q. Kaupalliset palvelut alueella (kaupat, apteekit, ravintolat jne.)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
r. Vapaa-ajanviettomahdollisuudet	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
s. Julkiset liikenneyhteydet	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
t. Alueen sijainti suhteessa työ- tai opiskelupaikkaan	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
u. Muu, mikä?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐

Kysymyksiä Helsingistä pois muuttamisesta ja sen syistä

8. Millä postinumeroalueella asuit Helsingissä ennen muuttoasi nykyiselle paikkakunnalle?

--	--	--	--	--	--

9. Kuinka kauan asuit...

	Alle vuoden	1–2 vuotta	3–5 vuotta	6–10 vuotta	Yli 10 vuotta	Koko elämäni ennen poismuuttoa
A. Kuinka kauan asuit edellisessä asunnossasi Helsingissä?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
B. Kuinka kauan asuit edellisellä asuinalueellasi Helsingissä?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
C. Kuinka kauan olet asunut Helsingissä elämäsi aikana yhteensä?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐

10. Kuinka tärkeitä seuraavat syyt olivat päätöksellesi vaihtaa asuntoa?

	Ei lainkaan tärkeä	Ei kovin tärkeä	Jotain siltä väliltä	Melko tärkeä	Erittäin tärkeä	Ei koske minua
a. Muutin pois vanhempieni luota	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
b. Muutin yhteen puolisoni kanssa tai erosin puolisostani	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
c. Perheeseemme kuuluvien lasten määrä muuttui	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
d. Vuokrasopimukseni loppui ja minun oli löydettävä uusi asunto	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
e. Minulla oli liian korkeat asumiskustannukset	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
f. Halusin muuttaa eri kokoiseen asuntoon	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
g. Halusin vaihtaa asumismuotoa (esim. vuokralta omistusasumiseen tai päinvastoin)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
h. Halusin vaihtaa asuntotyyppiä (esim. kerrostalosta pientaloon tai päinvastoin)	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
i. Asunnon kunto, varustelutaso tai pohjaratkaisut eivät vastanneet tarpeitani	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
j. Halusin oman pihan	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
k. Halusin muuttaa lähemmäksi sukulaisia tai ystäviä	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
l. Halusin muuttaa lähemmäksi työ- tai opiskelupaikkaa	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
m. Halusin pois entiseltä asuinalueeltani	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
n. Asuinalueellani tapahtuneet tai sinne suunnitellut muutokset eivät miellyttäneet minua	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
o. Halusin muuttaa toiselle paikkakunnalle	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
p. Muu, mikä?	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐

11. Mitä alueita harkitsit uutta asuntoa ja asuinalueita etsiessäsi? Voit valita useampia vaihtoehtoja.

1 ☐ Entinen asuinalueeni Helsingissä	5 ☐ Muu Helsingin seutu (Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula ja Vihti)
2 ☐ Jokin muu asuinalue Helsingissä	6 ☐ Muu Uusimaa
3 ☐ Espoo tai Kauniainen	7 ☐ Muu Suomi
4 ☐ Vantaa	8 ☐ Jokin maa Suomen ulkopuolella

12. Kuvaile omin sanoin, miksi päädyit muuttamaan pois Helsingistä?

13. Kuinka tärkeitä seuraavat seikat olivat päätöksellesi muuttaa pois Helsingistä?

	Ei lainkaan tärkeä	Ei kovin tärkeä	Jotain siltä väliltä	Melko tärkeä	Erittäin tärkeä	Ei koske minua
a. En löytänyt toiveideni mukaista asuntoa sopivaan hintaan Helsingistä	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
b. Minulla ei ollut varaa muuttaa Helsingin sisällä sellaisella alueella, jolla olisin halunnut asua	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
c. Halusin muuttaa halvemmalle alueelle, jotta rahaa jää enemmän muihin asioihin	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
d. Etätöiden yleistymisen mahdollisti muuttamisen kauemmaksi työpaikasta	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
e. Halusin muuttaa asuntoon tai taloon, joka sijaitsee omalla tontilla	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
f. Halusin muuttaa väljemmin rakennetulle alueelle	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
g. Helsinki ei tarjonnut lapsilleni riittävän hyvää kasvuympäristöä	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐

14. Miten muutto Helsingistä toiselle paikkakunnalle vaikutti asuinolosuhteisiisi?

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei eri mieltä eikä samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
a. Nykyinen asunto vastaa paremmin tarpeitani	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
b. Nykyinen asuinalue vastaa paremmin tarpeitani	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
c. Palveluihin liittyvät asiat paranivat	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
d. Muutto paransi taloudellista tilannettani	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
e. Olen tyytyväinen tekemääni muuttopäätökseen	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
f. Haluaisin lähitulevaisuudessa muuttaa takaisin Helsinkiin	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

15. Onko sinulla tällä hetkellä muuttoaikeita?

- 1 Kyllä
2 Ei
3 En osaa sanoa

Asumista ja asuinalueita koskevia yleisiä väittämiä

16. Mitä mieltä olet yleisellä tasolla alla olevista väittämistä?

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei eri mieltä eikä samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Ei koske minua
a. Omistusasuminen on itselleni paras asumismuoto	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
b. Arvostan väljyyttä asumisessani, vaikka se lisäisi välimatkoja	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
c. Haluan asua tiiviissä kaupunkiympäristössä	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
d. Peruspalveluiden (koulut, päiväkodit, terveyspalvelut, ruokakaupat yms.) saatavuus lähellä kotia on minulle tärkeää	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
e. Kaupunkiympäristö on minulle luontaisempi ympäristö viettää vapaa-aikaa kuin luonnonympäristö	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
f. Viheralueiden läheisyys on minulle tärkeä asia	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
g. Haluan samaistua asuinalueeni paikallisidentiteettiin	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
h. Haluan asua alueella, jossa asuu kanssani samankaltaisia ihmisiä	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
i. Minua ei häiritse, vaikka oman kotini lähelle muuttaisi erityistä tukea tarvitsevia ihmisiä	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
j. Asuinalueen etninen ja kulttuurinen moninaisuus on mielestäni myönteinen asia	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
k. On tiettyjä etnisiä tai kulttuurisia ryhmiä, joihin kuuluvia en haluaisi naapureikseni	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
l. En kaipaa läheisiä naapuruussuhteita enkä yhteisöllisyyttä. Hyvänpäivän tuttavuus riittää minulle.	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
m. Vietän paljon aikaa kotona	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
n. Pyrin käyttämään julkista liikennettä aina kuin mahdollista	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
o. Haluan parhaani mukaan toteuttaa ekologista elämäntapaa	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
p. Asuinalueeni maine on minulle tärkeä asia	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
q. Lasteni koulun hyvä maine on minulle tärkeää	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐
r. Tunnen ylpeyttä kertoessani muille, missä asun	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐	6 ☐

Taustakysymyksiä

17. Itsesi mukaan laskien, kuinka monta henkilöä kotitaloudessasi normaalisti asuu? Kirjoita henkilöiden lukumäärät alla oleviin ruutuihin.

Yhteensä: henkilöä, joista

Alle kouluikäisiä lapsia: henkilöä

Kouluikäisiä lapsia: henkilöä

Kotona asuvia 18-vuotiaita tai sitä vanhempia lapsia: henkilöä

18. Mikä seuraavista kuvaa kotitalouttasi parhaiten? Jos kotitaloutenne kokoonpano vaihtelee, vastaa suurimman henkilömäärän mukaan.

- 1 Asun yksin
- 2 Asun avo- tai aviopuolisoni kanssa kaksin
- 3 Asun avo- tai aviopuolisoni ja lasten kanssa
- 4 Asun yksin lasteni kanssa joko kokoaikaisesti tai osan ajasta
- 5 Asun vanhempani kanssa
- 6 Asun itsenäisesti, mutta jaan asunnon muiden henkilöiden kanssa

19. Sukupuolesi

- 1 Mies
- 2 Nainen
- 3 Muu
- 4 En halua vastata

20. Mikä tai mitkä seuraavista kuvaavat parhaiten sinun tämänhetkistä tilannettasi? Voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon.

- 1 Kokopäivätyössä
- 2 Osa-aikatyössä
- 3 Opiskelija
- 4 Työtön
- 5 Eläkkeellä
- 6 Kotiäiti, koti-isä tai omaishoitaja
- 7 Varusmies- tai siviilipalveluksessa
- 8 Jokin muu

Jos et tällä hetkellä työskentele, siirry kysymykseen numero 24.

21. Kuinka pitkä työmatka sinulla on kilometreissä? Merkitse täysinä kilometreinä.

km

22. Kuinka usein teet töitä kotoa käsin?

- 1 Päivittäin
- 2 2–3 päivää viikossa
- 3 Silloin tällöin
- 4 En ollenkaan tai vain harvoin

23. Kuinka kuljet työpaikallasi yleensä? Vastaa kysymykseen, vaikka tekisit pääasiassa etätöitä. Voit valita useampia vaihtoehtoja.

- 1 Omalla autolla
- 2 Julkisilla kulkuvälineillä
- 3 Polkupyörällä
- 4 Kävelen
- 5 Jollain muulla tavoin, miten? _____

24. Mihin kohtaan poliittista kenttää sijoitat itsesi? Ympyröi asteikolta sopiva numero.

a. **Vasen** 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 **Oikea**

b. **Liberaali** 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 **Konservatiivi**

25. Mikä on ylin suorittamasi koulutus?

- 1 Peruskoulu
- 2 Lukio tai ammatillinen koulu
- 3 Opistoaste tai alempi korkeakoulu
- 4 Ylempi korkeakoulu
- 5 Muu, mikä? _____

26. Miten kuvailisit kotitaloutesi taloudellista tilannetta tällä hetkellä?

- 1 Tulen/tulemme erinomaisesti toimeen
- 2 Tulen/tulemme melko mukavasti toimeen
- 3 Pärjään/pärjäämme, kun teen/teemme ostokset harkiten
- 4 Joudun/joudumme ajoittain tinkimään ostoksista
- 5 Joudun/joudumme tinkimään lähes kaikesta
- 6 En osaa sanoa

27. Jos lomakkeelta on jäänyt pois jotain mielestäsi tärkeää, jonka haluaisit vielä tuoda esille, voit kirjoittaa kommenttisi tähän:

Kiitos vastauksestasi!

Tekijä(t) Järvelä, Sirkku & Hirvonen, Jukka		
Nimike Poismuutto Helsingistä koronapandemian aikana Tutkimus muuttosyistä ja asumisvalinnoista		
Julkaisija (toimiala tai laitos) Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia, kaupunkitietopalvelut	Julkaisuaika 2024	Sivumäärä, liitteet 75, 1 liite
Sarjan nimike Tutkimuksia - Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia, kaupunkitietopalvelut		Osanumero 2024:1
ISSN (verkossa) 2954-1786	ISBN (verkossa) 978-952-386-424-5	Kieli fin, swe, eng
Tiivistelmä <p>Julkaisussa kootaan yhteen Helsingin kaupungin keväällä 2023 toteuttaman muuttoliikekyselyn tulokset. Kysely kohdistui kaupungista koronapandemian aikana poismuuttaneille. Vuosina 2020–2022 kotimaisessa muuttoliikkeessä tapahtui merkittäviä muutoksia. Helsingistä muutettiin huomattavan paljon muualle Suomeen, ja kotimainen muuttoliike jäi Helsingin kannalta tappiolliseksi. Julkaisu tarjoaa tietoa erilaisten kotitalouksien asumisvalinnoista, muuttosyistä ja muuttovirtojen suuntautumisesta.</p> <p>Helsingistä poismuuttaneiden asuminen muuttui merkittävästi muuton seurauksena. Enemmistö kyselyvastaajista asui muuton jälkeen omistusasunnossa ja noin puolet pientalossa, kun Helsingissä yleisintä oli ollut kerrostaloasuminen vuokralla. Lisäksi valtaosalla muuttajista asunnon pinta-ala kasvoi. Tilantarve sekä asuntotyyppin vaihtaminen olivat myös tärkeimpiä syitä, miksi vastaajat halusivat vaihtaa asuntoa.</p> <p>Asumisen hinta oli keskeisin syy Helsingistä poismuuttoon. Niin asunnot kuin sopivat asuinalueet koettiin liian kalliiksi. Lapsiperheille ja pariskunnille tärkeitä syitä olivat myös halu muuttaa väljemmin rakennettuun ympäristöön sekä omatonttiseen asuntoon. Mahdollisuus etätööhön oli tärkeä syy poismuuttoon noin 40 prosentille pääkaupunkiseudun ulkopuolelle muuttaneista.</p> <p>Valtaosa vastaajista oli tyytyväisiä muuttopäätökseensä. Tyytyväisyys asuinalueen rauhallisuuteen, yleiseen viihtyisyyteen ja soveltuvuuteen lapsille kasvoi merkittävästi uudella asuinpaikalla. Joukkoliikenneyhteyksiin, kaupallisiin palveluihin sekä sijaintiin suhteessa työpaikkaan oli sen sijaan oltu tyytyväisempiä Helsingissä asuessa.</p> <p>Enemmistö poismuuttaneista oli harkinnut myös Helsingin sisällä muuttamista, ja noin joka neljäs haluaisi muuttaa lähitulevaisuudessa takaisin. Vastaajista noin kaksi kolmesta muutti Helsingin seudulle. Heistä puolet ei tuntenut entuudestaan aluetta, jolle muutti.</p> <p>Asumistoiveet painottuivat suurimmalla osalla poismuuttaneista ei-urbaaniin suuntaan. He arvostivat asumisessaan väljyyttä ja suosivat mieluummin luonnonympäristöä kuin kaupunkia vapaa-ajan viettopaikkana.</p>		
Asiasanat asuminen, asuinalueet, muuttoliike, väestö, väestönmuutokset		
Hinta	Jakelu	puh. 09 310 43297